ALMANAH
1972

ALMANAHUL FEMEIA vă urează lectură plăcută

ȘCOALA PĂRINȚILOR: *explorînd universul copilului*

NUMAI PENTRU TINERELE FETE: *din sertarul unui curier*

MINIGHIDUL SOȚULUI

MODA '72 *simplitate, funcționalitate, eleganță*

DIALOG CU PROPRIA-ȚI SĂNĂTATE

SUPLIMENT *explozia tricotajelor*

EPOPEE CONTEMPORANĂ

ADÎNCUL SENTIMENT AL PATRIOTISMULUI

CUMUL PE TREPTELE AFIRMĂRII

FAMILIA ŞI ŞCOALA – MEDII FUNDAMENTALE DE EDUCAŢIE

MAPAMOND FEMININ

> *«Intrînd în cel de-al şaselea deceniu al existenţei sale, Partidul Comunist Român — puternic, unit, strîns legat de masele largi populare — îşi îndeplineşte cu cinste misiunea istorică de călăuză a întregului popor pe calea socialismului, bunăstării şi fericirii».*
>
> *NICOLAE CEAUŞESCU*

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, împreună cu soţia, Elena Ceauşescu, sînt întîmpinaţi cu căldură de miile de oameni veniţi în piaţa Obor, la Ziua recoltei 1971.

uniţi în jurul

Neobişnuit de prodigioasă încărcătura de viaţă şi istorie pe care o cuprinde cronica acestui an — 1971. Prin tot ceea ce a adus el în viaţa poporului român, prin deschiderile pe care le-a prefigurat, prin momentul marcat în procesul de devenire ce-l traversăm, anul la care ne referim rămîne o mărturie elocventă a valorii excepţionale pe care o conferă socialismul timpului, timp chemat să certifice nu doar acumulări cantitative, ci să opereze mutaţii profunde, structurale, în baza materială a societăţii, în universul nostru spiritual. Reconstituind evenimentele care i-au dat relief, meditînd asupra semnificaţiei şi implicaţiilor lor, înţelegem mai exact dimensiunile unui adevăr pe care realitatea ni-l dezvăluie în fiecare zi în mii de faţete — rolul imens, determinant, pe care-l joacă în viaţa naţiunii Partidul Comunist Român, stegarul neobosit al poporului, călăuzitorul lui plin de înţelepciune şi clarviziune.

LUMINILE UNEI JUMĂTĂŢI DE VEAC

Vom consemna în cronica anului pe care îl încheiem că întregul popor român a aniversat solemn, într-o atmosferă de muncă entuziastă, împlinirea unei jumătăţi de veac de la constituirea, în 1921, a partidului comuniştilor. Luminile semicentenarului stăruie în conştiinţa noastră ca un memento, evocînd pregnant prezenţa covîrşitoare a partidului la toate răspîntiile acestei epoci frămîntate, în toate momentele decisive prin care am trecut noi, milioanele de locuitori ai ţării. Crearea partidului s-a dovedit a fi o minunată expresie a conştiinţei de sine a clasei muncitoare pătrunsă de elan revoluţionar, a poporului român însetat de dreptate socială, încrezător într-un destin eliberat de vitregii şi servituţi. Primind o asemenea investitură, partidul

în jurul PARTIDULUI

ura de viață și istorie pe care o cuprinde cro-
ea ce a adus el în viața poporului român, prin
at, prin momentul marcat în procesul de deve-
ne referim rămîne o mărturie elocventă a valorii
socialismul timpului, timp chemat să certifice
utații profunde, structurale, în baza materială a
stituind evenimentele care i-au dat relief, medi-
înțelegem mai exact dimensiunile unui adevăr
în mii de fațete — rolul imens, determinant, pe
Român, stegarul neobosit al poporului, călăuzito-

UMĂTĂȚI DE VEAC

ă îl încheiem că întregul popor român a aniversat
tă, împlinirea unei jumătăți de veac de la consti-
nile semicentenarului stăruie în conștiința noastră
covîrșitoare a partidului la toate răspîntiile acestei
e prin care am trecut noi, milioanele de locuitori
o minunată expresie a conștiinței de sine a clasei
poporului român însetat de dreptate socială, încre-
servituți. Primind o asemenea investitură, partidul
a condus masele, a mers în întîmpinarea timpului, iar timpul i-a validat integral opțiunile, ideile, linia tactică și strategică, întreaga politică elaborată pe baza învățăturii marxist-leniniste și a deplinei cunoașteri a realităților românești cărora s-a străduit să le dirijeze cursul în conformitate cu aspirațiile, cu idealurile poporului. Partidul s-a situat la înălțimea misiunii pe care i-a rezervat-o istoria în lupta pentru doborîrea orînduirii burghezo-moșierești și construirea uneia noi, societatea socialistă. După eliberarea țării de sub jugul fascist, peste imaginea partidului-luptător, perpetuînd-o, întregind-o, s-a suprapus imaginea partidului-constructor. Niciodată setea de veacuri a poporului român de a-și valorifica în planuri ample bogățiile, de a le conferi noi valori și a le transforma în suport al unei evoluții sigure spre progres și civilizație nu și-a găsit o asemenea împlinire. Programele statornicite de partid alcătuiesc, în ansamblul lor, o veritabilă cartă a transfigurării profilului economic și social al României.

Sarcina trasată de cel de-al X-lea Congres de a trece la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, obiectiv grandios, a apărut la capătul unui drum lung, bogat în realizări, răspunde pe de-a întregul capacității noastre actuale, stadiului pe care l-am atins, potențialului material și de experiență acumulată. La încheierea primului an al cincinalului care marchează angajarea noastră în realizarea acestei opere mărețe, aprecierea secretarului general al partidului este revelatoare: «Putem spune — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că prin munca eroică a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, prind viață hotărîrile Congresului al X-lea al partidului privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România, ridicarea patriei noastre pe noi culmi de civilizație și progres». Sărbătorind semicentenarul P.C.R., poporul nostru și-a adus sieși cel mai frumos omagiu. Geniului său demiurgic, nesecatei lui forțe transformatoare.

«Intrînd în cel de-al șaselea deceniu al existenței sale, Partidul Comunist Român — puternic, unit, strîns legat de masele largi populare — își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de călăuză a întregului popor pe calea socialismului, bunăstării și fericirii».

NICOLAE CEAUȘESCU

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, împreună cu soția, Elena Ceaușescu, sînt întîmpinați cu căldură de mii de oameni veniți în piața Obor, la Ziua recoltei 1971.

Pentru că, așa cum pe drept cuvînt arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, «partidul este poporul reprezentat prin cei mai buni fii ai săi».

SE AMPLIFICĂ MARELE DIALOG

Amploarea proiectelor pe care sîntem chemați să le realizăm — proiecte decurgînd din politica elaborată de partid — implică considerarea plină de grijă a fiecărui pas întreprins, studierea atentă a obiectivelor puse în fața economiei, îmbunătățirea formelor și structurilor de conducere, luarea în discuție a fenomenelor ce apar în zona socială. Îndeosebi după congresele al IX-lea și al X-lea, toate hotărîrile ce s-au luat de către partid în domeniul politicii interne și externe a țării au fost rodul deliberării active și responsabile a maselor. Expresie a profundului democratism al societății românești contemporane, dialogul dintre partid și mase a cunoscut și în 1971 momente deosebit de semnificative. În promovarea lui cu atîta consecvență recunoaștem forța exemplului personal pe care-l oferă tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul partidului și statului nostru. Călătorind cu mașina, cu trenul sau cu avionul, secretarul general al partidului se oprește într-un sat, într-un orășel, la o fabrică sau într-un centru universitar. Este întîmpinat cu pîine și cu sare și îndată între el și mulțime se închează dialogul. Anul 1971 a consemnat nenumărate asemenea întîlniri. Vizite în unități ale industriei, în instituții sociale și de învățămînt din Capitală, deplasări în județe, în centre vechi ale industriei noastre metalurgice, consfătuiri cu reprezentanți ai oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, reuniuni de lucru consacrate problemelor care se pun în fața diferitelor sectoare economice, dezbateri cu oameni de cultură și artă. Iată numai o sumară evocare a unei agende de lucru în care fiecare zi a venit să înscrie o problemă majoră, de interes vital pentru întreaga societate. În aceste contacte continue dintre conducerea de partid și de stat și cei ce făuresc bunurile materiale și spirituale se abordează, putem conchide, modalitățile practice de traducere în viață a tuturor marilor idei configurate în programul partidului. În viața națiunii noastre dialogul dintre partid și popor, dintre conducere și oamenii muncii, are deci sensul înalt al unei metode de lucru permanente. El se relevă ca o formulă originală și eficace a democratismului nostru socialist.

FĂCLIA CONȘTIINȚEI REVOLUȚIONARE

Partid al viitorului, cum a fost denumit încă de la nașterea sa, partidul nostru acționează continuu împotriva a tot ceea ce este vechi, perimat, supune criticii și autocriticii activitatea sa, face din critică și autocritică o lege a propriei sale dezvoltări, a însăși dezvoltării societății românești. Dezvoltarea conștiinței socialiste are o însemnătate tot mai mare în societatea noastră, deoarece poporul își construiește conștient viitorul. Acesta este sensul programului inițiat, pe baza propunerilor prezentate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, de educare comunistă a oamenilor muncii. Reflectare a preocupării necontenite a partidului pentru formarea, în cadrul atît de fertil al realităților românești contemporane, a unui om nou, cu un profil înaintat, cu o fizionomie spirituală corespunzătoare vremurilor pe care le trăim, măsurile luate privind perfecționarea muncii ideologice, a activității cultural-educative urmăresc creșterea conștiinței revoluționare a membrilor de partid, a întregului popor, extirparea din cîmpul nostru social a influențelor exercitate de ideologia burgheză.

Avînd la bază principiile comuniste despre viața, se impune o mai mare combativitate față de diferitele stări de lucruri, mentalități vechi, înapoiate, realizarea unor relații interumane bazate pe echitate și dreptate socială, relații în care fiecare să-și înțeleagă răspunderea și menirea în societate. În toate organizațiile de partid, de la cele din fabrici și din cooperative agricole, din instituții și comune și pînă la cele mai înalte foruri, au avut loc dezbateri ample, caracterizate printr-un înalt spirit de responsabilitate și de autoexigență. Criticile care s-au făcut cu acest prilej, ideile ieșite la iveală, măsurile stabilite înavuțesc gîndirea noastră, îi deschid noi orizonturi, se constituie într-un bun de preț al activității teoretice și practice de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Educația tineretului — viitorul națiunii noastre socialiste — este una din problemele fundamentale ale actualului program de dezvoltare a conștiinței socialiste a oamenilor muncii. Traducerea lui în viață cheamă toți factorii educativi — școala, familia, organizațiile de tineret —, să acționeze mai mult pentru modelarea spirituală sănătoasă a copiilor noștri, pentru inocularea respectului și dragostei față de muncă, a răspunderii și prețuirii clasei muncitoare, a tuturor producătorilor de bunuri materiale și spirituale ai societății, pentru ca normele eticii noastre comuniste să le devină principii de conduită și de acțiune. Reverberația pe care au avut-o documentele adoptate de partid în problemele ideologiei, educației politice în rîndurile oamenilor muncii a fost profundă. Iar răspunsul pe care înțeleg să-l dea se materializează în nenumărate inițiative, în măsuri vizînd intensificarea activității educative în întreprinderi și instituții, în universul familial, pretutindeni. Creșterea conștiinței maselor — proces care se materializează în acte de mare frumusețe etică și civică, pe frontul muncii, ca și în activitatea obștească — se dezvăluie, astfel, ca unul dintre cele mai puternice resorturi ale înaintării noastre pe drumul înfăptuirii directivelor trasate de partid.

Neobișnuit de bogată se vădește a fi încărcătura de viață și de istorie a anului 1971. Un an

Flori, în semn de dragoste și prețuire pentru conducătorul iubit al partidului, oferite de o elevă a Grupului școlar și tehnic al Ministerului Industriei Ușoare.

prodigios care ne-a dezvăluit mai deplin capacitatea, energia. Stegarul victoriilor pe care le repurtăm în toate domeniile, pe toate fronturile afirmării noastre a fost și rămîne partidul comunist, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Nu există act de stat, nu există inițiativă în domeniul politicii interne sau externe a României, nu există idee implicînd mutații în fizionomia societății — și țara noastră se înfățișează azi ca un cîmp în care încolțesc și dau rod atîtea idei generoase, profund umaniste — care să nu poarte pecetea personalității plurivalente a conducătorului partidului și statului nostru. Înțelegînd ca nimeni altul interesele superioare ale poporului român, receptiv la nou și impulsionînd procesele înnoitoare, animat de o înaltă principialitate marxist-leninistă și de o neștirbită combativitate revoluționară, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne mobilizează, prin forța înaltului exemplu pe care-l oferă, să susținem prin toată puterea noastră propulsia României spre zonele cele mai înalte ale civilizației materiale și culturale. Întregul popor român se regăsește unit în jurul partidului, al conducerii sale, în jurul secretarului general. În această unitate puternică, de neclintit, în credința nestrămutată pe care o avem în partidul comuniștilor, intrat biruitor în a doua jumătate de veac a existenței sale, în certitudinile pe care ni le oferă orînduirea socialistă stă forța noastră. Cu această încredere în destinul nostru, cu aceste simțăminte patetice pășim în 1972, convinși fiind că va fi și el un an încărcat și darnic.

EPOPEE CONTEMPORANĂ

de ION PAVELESCU

Cel de-al optulea deceniu și-a făcut apariția în viața României sub portalele arcuite imens ale unui nou cincinal. Momentul în care a fost conceput și elaborat acest plan de dezvoltare a țării, liniile lui de forță, spiritul pe care-l imprimă economiei, întregii societăți, sînt tot atîtea elemente care-i conferă, cum pe drept cuvînt s-a remarcat, o aură istorică. Cel de-al X-lea Congres al partidului a proclamat intrarea națiunii române într-o etapă nouă, etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, concepută ca un proces care va dura aproape două decenii. Trăim și muncim sub semnul acestui măreț obiectiv. Toate resursele noastre de energie, talentul cu care sîntem hărăziți din veac, atributele cu care ne-a dăruit minunata epocă a socialismului devin pîrghiile cu care poporul nostru înalță un edificiu pe care și-l vrea trainic, luminos, mîndru între zidirile contemporaneității. În această confruntare titanică învățăm continuu să ne descoperim, fiecare an mută mai departe orizontul posibilului, ceea ce se prefigura ieri numai ca posibil se transformă azi în realitate palpabilă.

Obiectivele stabilite, cifrele planului cincinal sînt rezultatul unei vaste activități desfășurate sub conducerea partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, al unei ample confruntări la care au fost antrenați cei mai buni specialiști, masele largi de oameni ai muncii, a unei largi acțiuni de identificare și mobilizare a resurselor în scopul accelerării progresului economic și social-cultural al țării. Spiritul de responsabilitate și entuziasmul care au caracterizat activitatea de elaborare a planului cincinal au scos încă o dată, puternic, în evidență justețea politicii Partidului Comunist Român de adîncire a democratismului orînduirii noastre, de atragere a maselor la înfăptuirea măsurilor care hotărăsc destinele întregii națiuni. Drumul uriaș pe care îl vom

Sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier în timpul construcției

NĂ

l
a
a
e
re
şi
ul
al
ti-
rii
re
m

de

străbate în anii următori este ilustrat de ritmul mediu anual de creștere de 11–12,2 la sută a producției industriale, de faptul că industria chimică își va dubla în cinci ani producția, că ne propunem să realizăm o producție medie anuală de cereale de aproximativ 17 milioane tone. Realizarea marilor obiective ale cincinalului se găsește în strînsă legătură cu opțiunea fundamentală pentru o rată de 30–32 la sută a acumulării, care asigură ritmul rapid de dezvoltare și care alimentează un program de investiții în valoare de 470 miliarde lei, cu 35–50 de miliarde lei mai mult decît se prevăzuse inițial. Dincolo de spectaculosul lor, toate aceste cifre confirmă un crez și întăresc o chemare: România contemporană, guvernată de politica realistă și lucidă a partidului, este adepta ideii materializată și în actualul cincinal că pentru un popor ca al nostru, care și-a propus să-și cîștige cu demnitate un loc printre națiunile de frunte ale lumii, nu există altă cale decît un ritm înalt de dezvoltare în toate domeniile. «Nu ne putem permite încă — arăta cu toată claritatea tovarășul Nicolae Ceaușescu — să spunem că am făcut destul și că ne mai putem odihni. Este adevărat, am realizat multe, dar mai avem încă multe de făcut și nu dorim să rămînem în urma dezvoltării altor state — atît socialiste cît și capitaliste». Nu dorim să rămînem în urmă... Aceste cuvinte rezumă totul. Și acceptarea conștientă a efortului, și concentrarea extraordinară de forțe exact pe direcțiile și în resorturile-cheie, și capacitatea de a descifra, în contururile prezentului, tendințele care pot deveni mîine dominante. Fundamentînd drumul pe care trebuie călăuzită națiunea, în nobilul ei efort de emancipare și progres, partidul nostru își onorează cu prisosință mandatul ce i l-a încredințat istoria, se demonstrează a fi ceea ce întreaga lui existență a probat-o: forța de ascensiune a poporului.

Noul cincinal preia și accentuează un curs devenit de multă vreme caracteristic pentru economia românească — tendința spre ceea ce este nou și modern în creația tehnică și științifică contemporană. Spre sectoarele purtătoare de progres tehnic, a fabricării de produse cu înalt grad de prelucrare a resurselor, cu valori de întrebuințare cît mai ridicate. E, între altele, ceea ce explică orientarea cu privire la dezvoltarea prioritară a construcțiilor de mașini și chimiei, a unor sectoare moderne cum sînt energia nucleară, metalurgia oțelurilor aliate, electrotehnica, electronica, chimia de sinteză. Identificăm în această viziune de fond saltul calitativ pe care-l marchează industria românească, gradul de finețe crescut pe care l-a atins. Condiția de țară prelucrătoare, capabilă să satisfacă cele mai exigente comenzi dă — alături de ritmurile situate printre cele mai înalte din lume — nota nouă, atît de semnificativă a acestui cincinal supranumit pe bună dreptate «cincinalul calității». Este un rezultat al creșterii calificării și competenței la toate nivelurile, al sporirii capacității cadrelor de conducere, al perfecționării aduse structurilor organizatorice, al dezvoltării necontenite a conștiinței revoluționare a celor ce muncesc, al întregii ambian-

Recoltă bogată la Asociația intercooperatistă de sere București.

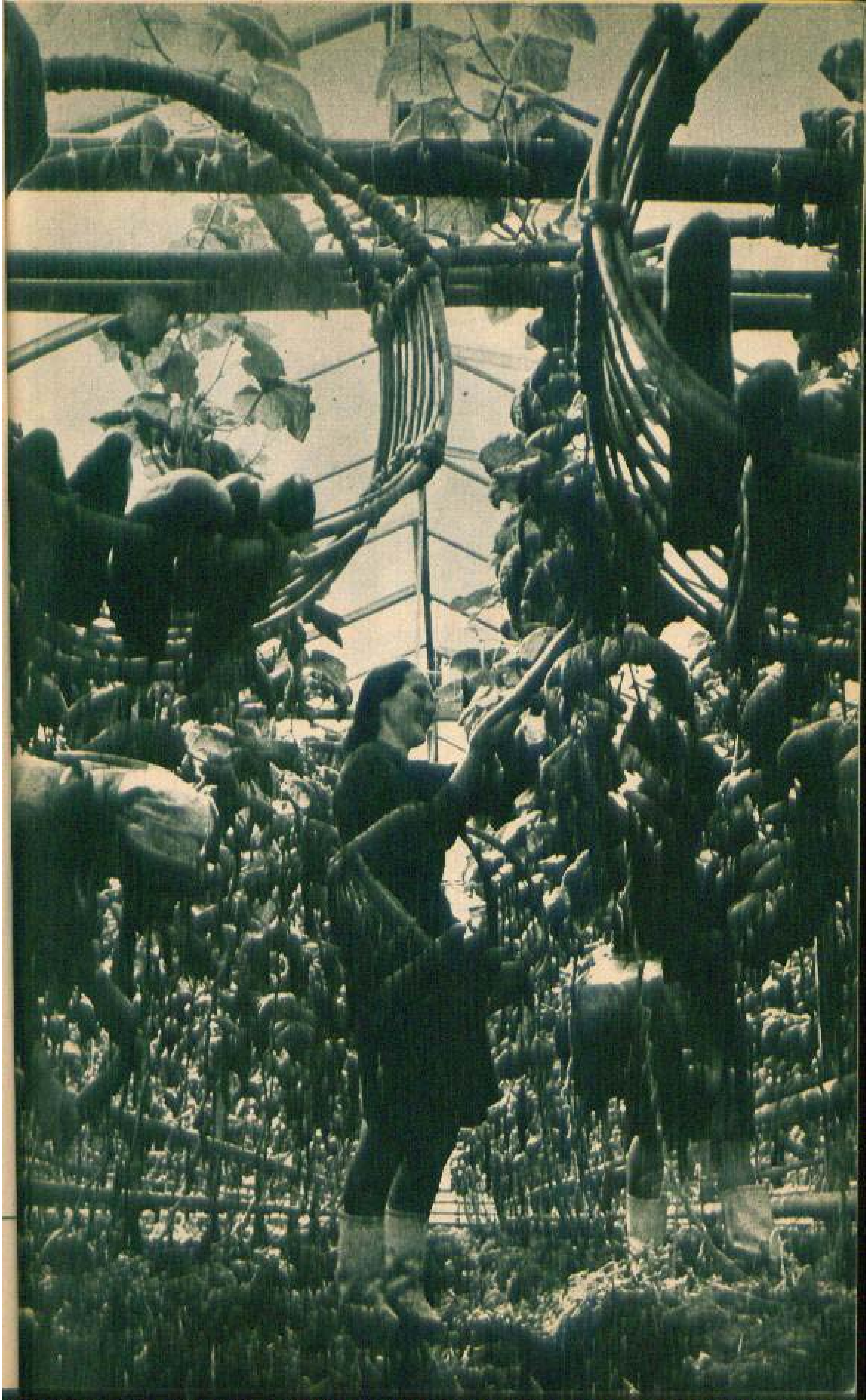

Al V-lea pavilion de mostre de bunuri de consum
a cunoscut o mare afluență de vizitatori.

Fizionomia actuală a orașului Piatra Neamț.

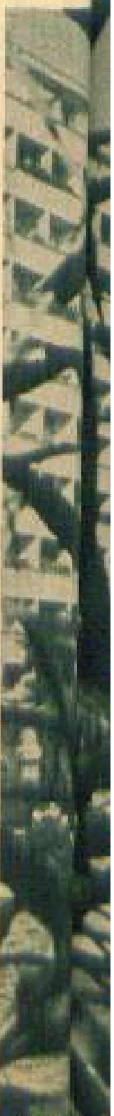

DEZVOLTAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI:

- Calificarea prin școli, pînă în anul 1975, a peste 1 milion de cadre.

- Apropierea învățămîntului de producție, la toate nivelele de școlarizare, prin intensificarea pregătirii practice a elevilor și studenților.

- Generalizarea pînă în anul 1973 a învățămîntului obligatoriu de 10 ani.

- În anii 1971–1975 vor fi construite aproape 11 mii săli de clasă și 85,5 mii locuri în internate pentru învățămîntul de cultură generală, învățămîntul tehnic și liceul de specialitate.

- În perioada cincinalului capacitatea grădinițelor cu cămin va fi sporită cu peste 50 mii locuri, a caselor de copii cu 10 mii locuri și a creșelor cu peste 72 mii locuri.

Studenţi de la Facultatea de agronomie şi horticultură la practică

ţe statornicite în societatea noastră, favorabilă amplelor desfăşurări ale activităţii umane, împlinirilor. Ceea ce înnobilează cu deosebire acest program constructiv este umanismul ardent şi generos care ţîşneşte literalmente incandescent din fiecare cifră, din fiecare prevedere. Să ne oprim, de pildă, asupra acestui fapt economic şi social cu o deosebită semnificaţie — în cinci ani se vor crea 1 milion de noi locuri de muncă. Acest fapt presupune nu numai 1 milion de salarii în plus, ci şi un milion de noi forţe creatoare, hărnicind pentru înmulţirea bunurilor noastre materiale şi spirituale. A crea condiţii de muncă, deci de realizare, atîtor oameni, iată o manifestare concretă a umanismului. Dar noul cincinal nu-şi epuizează prin aceasta funcţiile umaniste. El este racordat nevoilor omului prin fiecare din consecinţele sale. Venitul naţional va fi la sfîrşitul cincinalului cu 68–82% mai mare decît în 1970, faţă de o creştere cu 45–50% cît se prevăzuse în momentul elaborării Directivelor. Creşterea

CREŞTEREA VENITURILOR POPULAŢIEI:

- **Veniturile din salarii în anul 1975 faţă de 1970 vor creşte cu 53 la sută.**

- **În anul 1975 salariul nominal va ajunge în medie la 1 805 lei, iar salariul minim se va majora la 1 000 lei în 1972 şi 1 100 în anul 1975.**

- **Salariul real va spori în anul 1975 faţă de 1970 cu 20 la sută.**

- **Veniturile reale ale ţărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producţie şi din gospodăriile personale — calculate pe o persoană activă — corespunzător producţiei agricole planificate vor fi mai mari în 1975 faţă de 1970 cu 22-30 la sută.**

- **Pensia medie de asigurări sociale va fi în 1975 cu peste 18 la sută mai mare faţă de anul 1970.**

- **Alocaţia pe un copil sporeşte în medie cu 27 la sută şi se extinde plata acesteia pînă la vîrsta de 16 ani, începînd de la 1 septembrie 1971.**

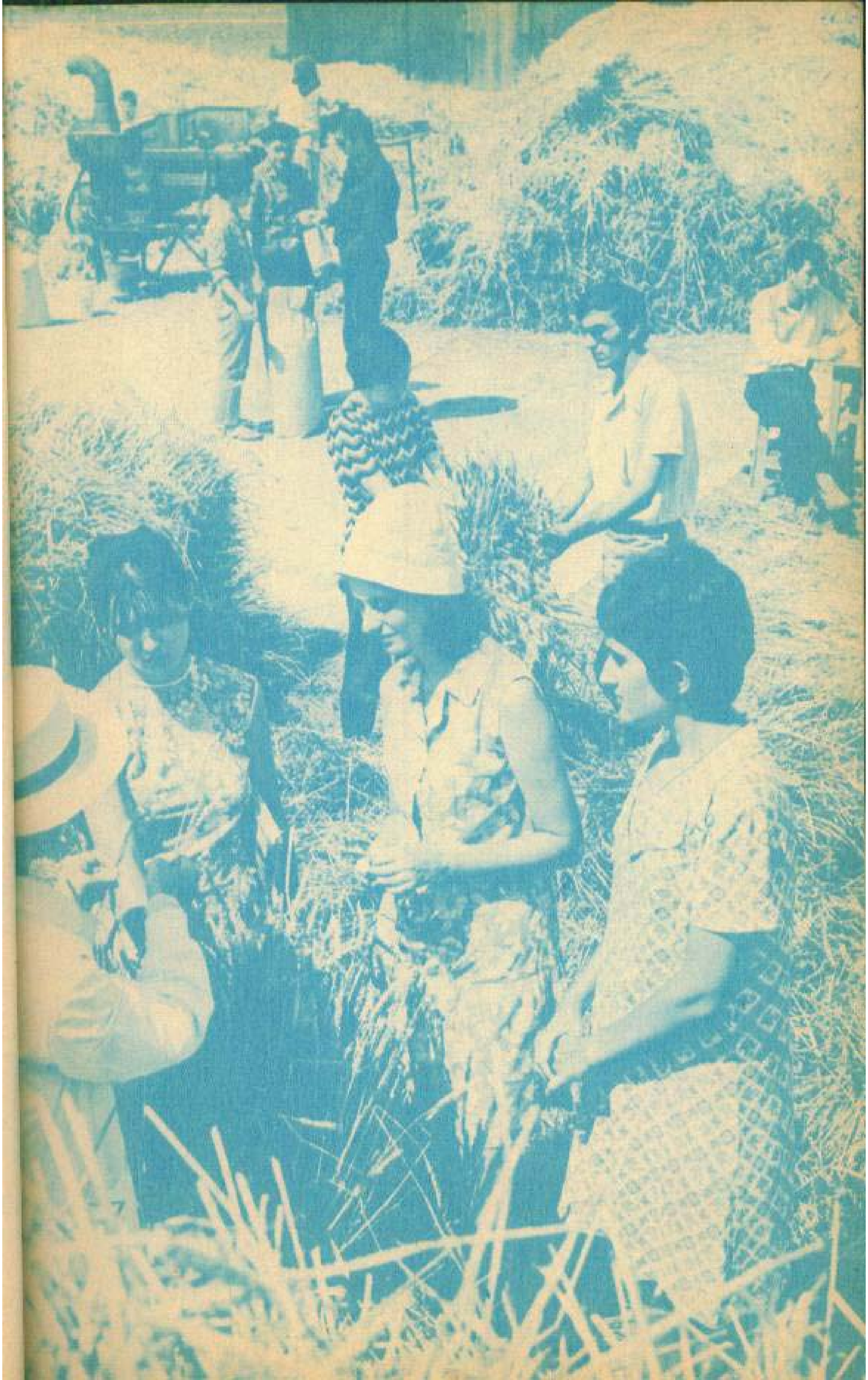

Pontoanele și podului plutitor — Vadul Oii

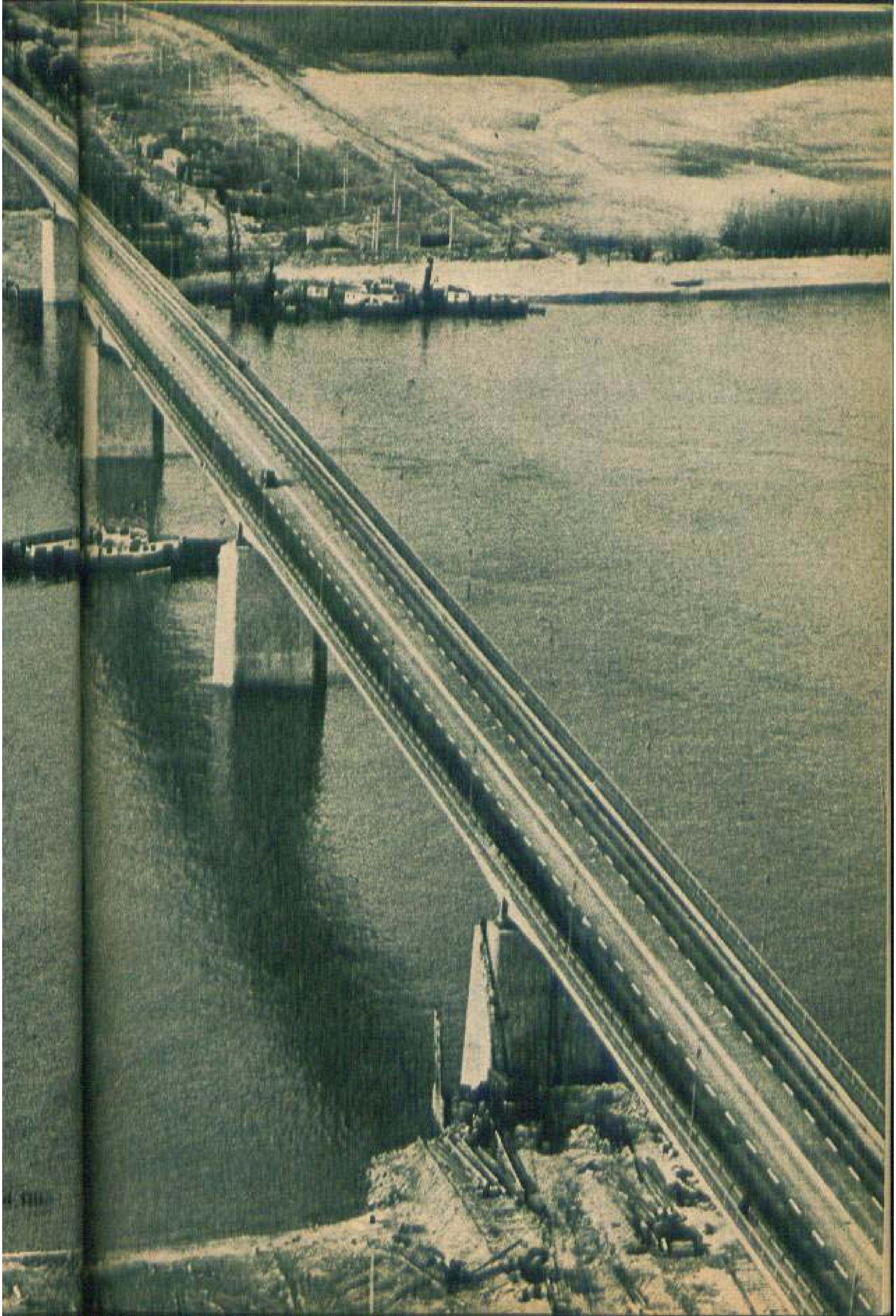

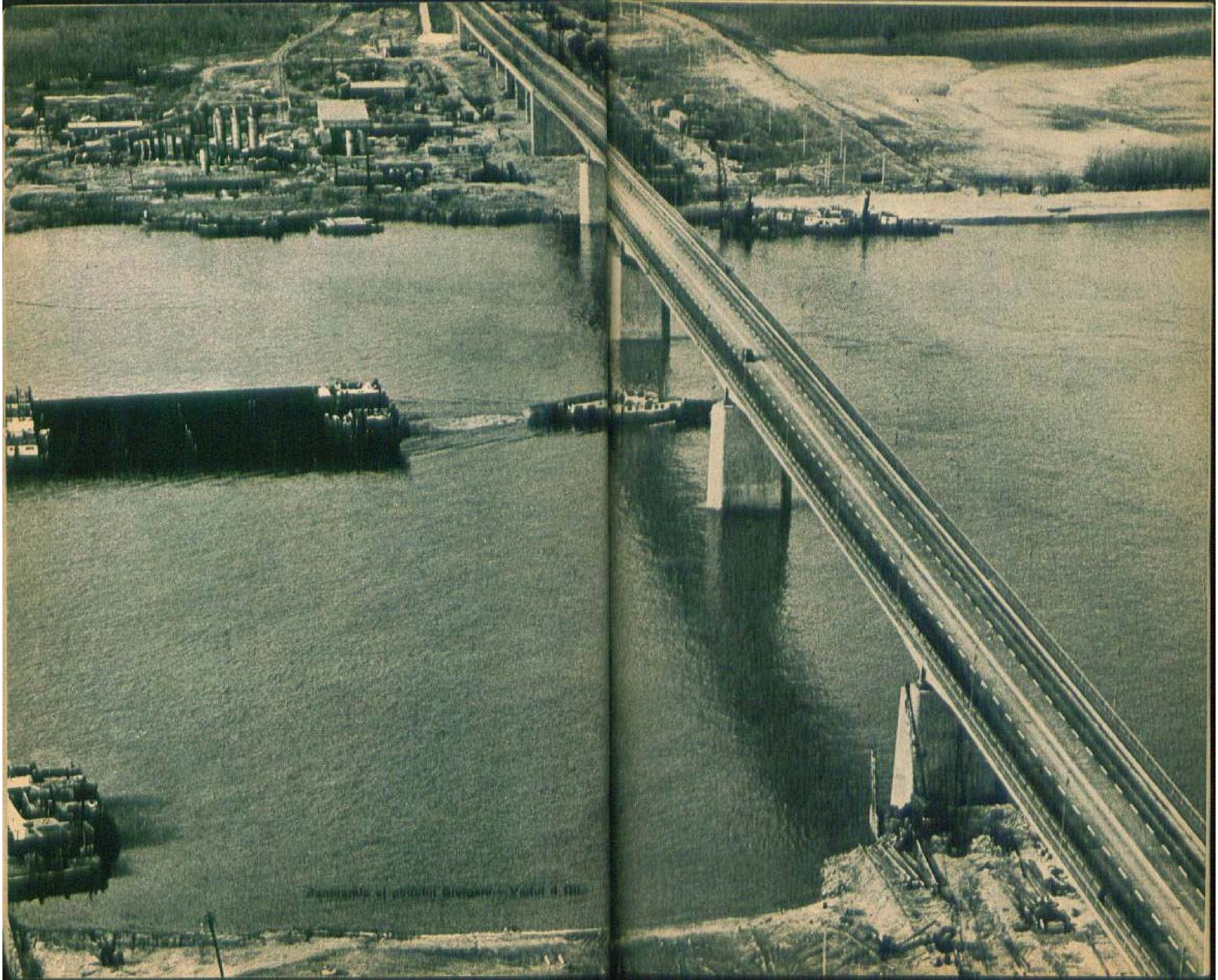
Panorama a podului Giurgeni — Vadul Oii

veniturilor societății îi dă acesteia posibilitatea să sporească fondul de salarii cu peste 50%, a salariului real cu 20%, să determine o ridicare a puterii de cumpărare a oamenilor (creșterea de 45% prevăzută la volumul de mărfuri desfăcute prin comerțul socialist este mai mult decît elocventă), să se construiască mai multe locuințe, edificii social-culturale. Totul începe cu omul și se încheie cu el. Un ciclu de mare frumusețe etică, un principiu pe care numai socialismul îl poate împlini.

Anul pe care-l încheiem a marcat trecerea obiectivelor cincinalului de la faza de proiect la aceea de realitate. Și este impresionantă cadența cu care oamenii muncii îndeplinesc, lună de lună, trimestru de trimestru, rigorile sale. Ceea ce ne îndreptățește să afirmăm, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, că «rezultatele obținute în industrie prin realizarea și depășirea sarcinilor de plan, cît și succesele obținute în producția agricolă demonstrează atît realismul noului cincinal cît și forța și capacitatea creatoare a oamenilor muncii din România socialistă».

Într-un context în care toți oamenii muncii își închină eforturile patriei, înălțării ei tot mai sus pe treptele progresului, se remarcă pregnant aportul femeilor. Reprezentînd mai bine de o jumătate din populația țării, avînd o pondere în continuă creștere în sfera forței de muncă ocupate, pătrunzînd tot mai mult, nu numai în ramuri și domenii tradiționale, ci și în sectoare noi, moderne, pînă acum mai puțin accesibile lor, fiind promovate în număr crescînd în funcții de conducere, femeile se vădesc a fi un detașament activ, energic și priceput al constructorilor socialismului.

Extrem de favorabile sînt auspiciile sub care și-a făcut intrarea în viața noastră, în societatea românească noul cincinal. Anul lui cel dintîi coincide cu o reușită. Încă de pe acum se conturează promițător contraforții anului următor. Va fi și el un an încărcat și rodnic. Economia românească va oferi noi dovezi probînd maturitatea, imensa capacitate, siguranța pe care le-a atins. De la Porțile de Fier pînă la Galați, de la Tulcea pînă în Maramureș, numeroase obiective industriale, complexe agricole sau sisteme de irigat vor trece, figurat vorbind, botezul focului. Una dintre tendințele atît de proprii perioadei pe care o străbatem — urbanizarea — își va găsi împlinirea în ridicarea la condiția de orașe a unei întregi salbe de localități în toate zonele și județele. Anul al doilea al cincinalului va lansa mai puternic știința, arta, literatura, cu un cuvînt cultura românească puternic angajată în susținerea idealurilor noastre de umanism socialist.

Un nou program cincinal, elaborat după studii și analize meticuloase, a fost adoptat chezășuind intrarea sigură a României în epoca edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Prin fiecare rînd și prin fiecare cifră, prin fiecare gînd pe care-l slujește sau îl implică, prin armonia de linii și ritmuri pe care o desfășoară, noul cincinal reprezintă, cum se exprima sugestiv un deputat cu prilejul dezbaterii lui în cadrul Marii Adunări Naționale, «un act de autentică creație istorică conștientă». O operă pe care o simțim a noastră și căreia îi consacrăm toate eforturile, tot ce avem mai bun în noi.

Grijă deosebită față de creșterea și sănătatea noii generații.

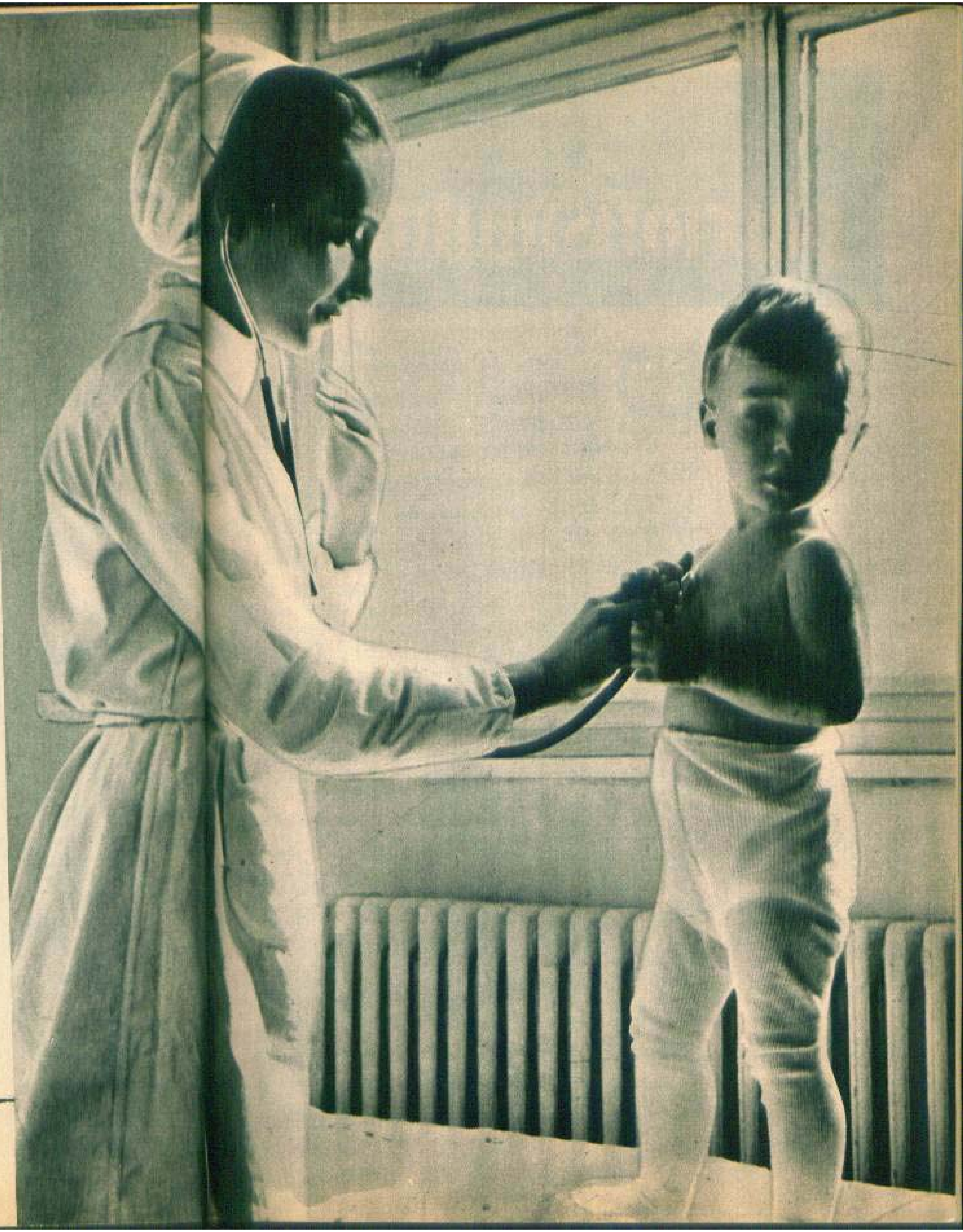

adîncul sentiment al patriotismului

de conf. dr. I. ACHIM

De multe ori ne punem întrebarea firească: ce dă atîta încărcătură umană, intelectuală și afectivă sentimentului patriotic autentic, ce resorturi mobilizează omul în manifestarea spiritului său patriotic? O întrebare care prin firescul ei capătă un conținut și dimensiuni noi în împrejurările în care poporul nostru își clădește și consolidează edificiile unei societăți noi, o patrie socialistă.

Adînc prezent în configurația spirituală a fiecărui om, patriotismul presupune dragoste nețărmurită față de patrie, față de poporul căruia îi aparții, față de limba și cultura acestuia, un înalt spirit de sacrificiu pentru apărarea libertății patriei și poporului. Dragostea față de patrie este «unul dintre sentimentele cele mai profunde» (Lenin) al oamenilor muncii, sentiment statornicit în conștiința oamenilor din vremuri îndepărtate.

Aceasta însă nu înseamnă, cituși de puțin, că patriotismul ar fi un sentiment înnăscut, că odată cu primul suflu al vieții omul ar poseda calitățile spiritului patriotic. Sentiment constituit și dezvoltat de-a lungul unei întregi existențe de viață, de muncă și luptă, patriotismul implică un efort formativ, o amplă muncă pedagogică, educațională. Și, în definitiv, nu vom greși, credem, dacă vom afirma că primul pedagog, prima instituție capabilă și datoare să formeze caractere patriotice este instituția familiei și în cadrul ei femeia-mamă, femeia-cetățean. Dacă mama este prima ființă cu care comunică copilul, prima ființă care prin vorbă, prin cîntec, prin munca și viața cotidiană lasă puternic întipărite primele impresii, primele comunicări cu societatea, este limpede că aci vom afla un izvor primar al educației patriotice, al atașamentului față de patrie, de popor, de tradițiile sale valoroase.

Patriotismul adevărat, autentic, patriotismul oamenilor muncii s-a dezvoltat atît în activitatea lor practică de făurire a bunurilor materiale și spirituale ale societății, cît și în focul marilor bătălii de clasă, în lupta împotriva forțelor retrograde, în luptele de apărare a patriei, de respingere a oricărei atîrnări față de cotropitorii străini. Istoria poporului nostru putem s-o socotim cu dreptate ca istorie a luptei milenare a poporului român, pentru progresul patriei, pentru victoria unei societăți drepte, libere, prospere. De cînd istoria țării noastre, ca de altfel și a altor popoare, a fost hotărîtor marcată de clasa muncitorimii, tradițiile patriotice sînt ridicate pe o treaptă superioară. Marile bătălii de clasă ale proletariatului român, condus de comuniști, lupta sa pentru eliberarea socială și națională, pentru libertate și socialism sînt expresia unui fierbinte patriotism.

Înlăturînd definitiv exploatarea, poporul nostru condus de partidul comunist a întreprins o operă fără egal, făurind societatea socialistă, modificînd structural configurația patriei, prefăcînd substanțial universul spiritual al oamenilor. Patriotismul socialist sintetizează organic dragostea pentru frumusețile pămîntului natal și

pentru bogățiile țării, pentru limba și cultura înaintată a poporului, pentru valoroasele sale tradiții de luptă, cu atașamentul neîngrădit față de patria socialistă, față de partidul comunist. Generat de înalte valori morale, patriotismul socialist se înscrie ca trăsătură definitorie a omului societății noastre, ca element caracteristic pentru viața întregii noastre colectivități. Înaltele sentimente patriotice pe care le dezvoltă socialismul au fost limpede și cald exprimate de marele poet Tudor Arghezi, care scria: «Exiști în țară îmbelșugată, bogată, vestită în toată lumea. Avuțiile țării sînt avuțiile tale. Lumea știe că ai dreptul să te mîndrești de marile și curatele tale frumuseți. Țara ai făcut-o tu, cu brațele, răbdarea și dragostea ta. Tu ești întreg patriotismul, tu ești socialismul, care-i adevăratul patriotism. Gîndindu-mă la tine, ghemuit la masa de lucru, mă scol, Bade Ioane, în picioare a cuviință și a recunoaștere că porți în fața omenirii steagul tău cel nou cusut cu litere de aur «Republica Socialistă România». Slavă Luminii! Slavă ție, iubitul meu popor, că ai știut să-ți meriți lumina întreagă!»

Această cîntare patriei și omului său, pe care Arghezi o realizează în frumoasele sale vorbe de mai sus, sîntem datori s-o preluăm cu toții, noi cei de azi, femei și bărbați, vîrstnici și tineri, români și de alte naționalități, într-un cuvînt, toți cei ce sîntem martori și făurari ai societății noi, ai socialismului dezvoltat multilateral. Căci a da viață acelui grandios program de dezvoltare socială pe care l-a formulat cel de-al X-lea Congres al partidului înseamnă a face dovada unui înalt patriotism. Noile culmi ce se prefigurează în dezvoltarea țării nu pot fi decît rodul muncii oamenilor, rodul muncii unor adevărați patrioți. Pentru că patriotismul nu poate vibra în ființa omului decît atunci cînd se acordează armonic sentimentul și gîndul, cu faptele, cu viața și munca fiecăruia.

Patriotismul socialist își află una din expresiile sale cele mai elocvente, mai convingătoare în munca pe care o desfășoară fiecare cetățean, independent de profesie sau funcție — în uzină sau pe ogor, în școală sau în institutul de cercetare, pe șantier sau în instituția de cultură —, pentru progresul societății. Munca, munca cu abnegație, cu spirit creator și responsabil, în contextul unei permanente aspirații spre autodepășire este principalul generator al succeselor în dezvoltarea patriei socialiste. Iată de ce educația patriotică impune cu evidență formarea unei atitudini înaintate față de muncă, față de avutul obștesc. Aceasta înseamnă, implicit, o temeinică cimentare a dragostei, atașamentului și responsabilității față de patrie și partid, a hotărîrii de a apăra cu orice preț cuceririle revoluționare ale poporului. A înțelege adevăratele sensuri ale patriotismului socialist impune însă lămurirea faptului că societatea noastră, lichidînd asuprirea națională și socială și introducînd deplina egalitate în drepturi, atît între oameni cît și între națiuni, asigură și cimentează o temeinică unitate a oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, în lupta pentru înflorirea patriei comune — România socialistă. În același timp, cultivînd cu fermitate principiile patriotismului socialist, partidul nostru educă poporul în spiritul internaționalismului socialist, al solidarității cu celelalte popoare, cu lupta proletariatului, a forțelor revoluționare și progresiste din lumea întreagă.

Procesul educației socialiste, căruia partidul îi acordă o atenție deosebită în prezent prin programul de măsuri privind îmbunătățirea activității ideologice și a întregii activități de educație comunistă — elaborat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, implică eforturi sporite în vederea dezvoltării conștiinței patriotice socialiste a maselor din țara noastră, în primul rînd a tineretului. «Nu trebuie să scăpăm nici un moment din vedere — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — necesitatea educării tineretului nostru în spiritul dragostei față de patrie, al hotărîrii de a fi gata în orice moment să apere cuceririle revoluționare, independența și suveranitatea patriei noastre socialiste». Or, în realizarea acestei sarcini, să nu uităm că femeii, femeii-mamă, femeii-cetățean, îi revine o înaltă datorie și responsabilitate.

o prezenţă activă, constructivă: ROMÂNIA ÎN LUME

de EUGENIU OBREA

N-am calculat cu precizie numărul kilometrilor care despart Bucureştiul de Santiago de Chile. Oricum, distanţa este enormă. La mii de kilometri de Bucureşti, acolo, în vecinătatea Cordilierilor, pe o stradă din Santiago am descoperit clădirea unei şcoli care mi s-a părut altfel decît toate celelalte pe care le văzusem în acest oraş. Şcoala aceasta cu nr. 20 purta o denumire tulburătoare prin semnificaţia ei: «Republica Socialistă România». Priveam cuvintele înscrise pe zidul clădirii şi gîndul îmi alerga pe harta Terrei încercînd să măsoare distanţele...

România socialistă şi-a cîştigat prestigiul unei ţări ce îşi consacră eforturile unei vaste opere creatoare, al unei ţări angajate într-un proces constructiv, înregistrînd ritmuri rareori egalate pe plan mondial. Succesele construcţiei noastre socialiste găsesc un puternic ecou dincolo de hotare, sînt admirate de toţi cei ce le cunosc. Dar, în acelaşi timp, România socialistă s-a afirmat în viaţa internaţională prin caracterul realist al politicii ei, prin atitudinea consecventă, profund principială, cu care abordează problemele ce preocupă umanitatea, prin fermitatea poziţiilor sale armonios îmbinate cu clarviziune şi dinamism. «Partidul nostru — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — consideră că între sarcinile naţionale şi cele internaţionale există o strînsă unitate dialectică, că îndeplinindu-şi obligaţia naţională, asigurînd edificarea cu succes a noii orînduiri sociale, el răspunde atît îndatoririi faţă de propriul popor, cît şi faţă de clasa muncitoare din ţările socialiste, de forţele revoluţionare, progresiste de pretutin-

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Consiliului de Stat, a primit delegaţia Guvernului Revoluţionar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud condusă de ministrul afacerilor externe, Nguyen Thi Binh.

denii». Politica externă a ţării noastre — inspirată de interesele vitale ale poporului român, de interesele generale ale cauzei socialismului şi păcii — se caracterizează printr-o adîncă înţelegere a direcţiilor de dezvoltare ale omenirii, printr-o activă participare la procesele înnoitoare ce se produc pe arena mondială. În întreaga ei activitate internaţională, România este călăuzită de conştiinţa responsabilităţilor ce revin fiecărui stat — mare sau mic — în soluţionarea problemelor dificile ale contemporaneităţii, de datoria fiecărui popor — indiferent de dimensiunile sale — de a-şi aduce propria sa contribuţie la însănătoşirea climatului mondial şi la realizarea idealului comun al consolidării păcii. Politica externă a României de neobosită afirmare a principiilor egalităţii în drepturi, respectului suveranităţii şi independenţei naţionale, neamestecului în treburile interne, excluderii forţei sau a ameninţării cu forţa din relaţiile interstatale şi-a găsit o deplină şi strălucită confirmare şi în desfăşurarea evenimentelor anului 1971. Viaţa a demonstrat că numai pe baza acestor principii şi cu respectarea lor strictă, riguroasă, se pot clădi relaţii normale, trainice care să asigure fiecărui popor dreptul sacru de a-şi decide singur căile dezvoltării sale.

Trăim într-o lume care cunoaşte adînci prefaceri, o lume în care se afirmă viguros forţele păcii şi socialismului, forţele antiimperialiste care au un rol major în determinarea proceselor contemporane. Fireşte, aceste modificări ale raportului de forţe pe plan mondial îşi au originea în primul rînd în existenţa a 14 ţări ce construiesc socialismul şi comunismul, ţări printre care se află şi România. În centrul politicii externe a ţării noastre se

(urmare din p. 21)

află în mod statornic prietenia strînsă, alianța, solidaritatea frățească cu toate statele socialiste. Cronica anului 1971 este bogată în fapte care dovedesc neobosita activitate desfășurată de partidul și guvernul nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu personal, pentru aprofundarea legăturilor cu toate țările socialiste, pentru refacerea și întărirea unității tuturor țărilor comunității socialiste mondiale. Secretarul general al partidului nostru a participat la Congresul al XXIV-lea al P.C.U.S. și cu acest prilej a întreprins o vizită în U.R.S.S. O delegație de partid și guvernamentală română condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat țările socialiste ale Asiei — R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană, R.D. Vietnam și R.P. Mongolă —, vizită care a reprezentat un act politic de o mare importanță. Aceste vizite se integrează organic în linia generală a politicii externe a partidului și statului nostru, corespund întru totul principiilor fundamentale și orientării stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R. de dezvoltare a prieteniei, alianței și colaborării multilaterale cu toate țările socialiste, de luptă împotriva imperialismului și colonialismului, de participare activă la soluționarea problemelor internaționale potrivit intereselor popoarelor și cauzei păcii. Bucureștiul a găzduit sesiunea Consiliului de Ajutor Economic Reciproc care a adoptat un program complex ale cărui prevederi sînt îndreptate spre «lărgirea relațiilor de colaborare în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc, în scopul sporirii potențialului economic al fiecărei țări participante, creșterii mai rapide a forțelor de producție în toate statele membre, apropierii și egalizării treptate a nivelurilor lor de dezvoltare, în interesul unității țărilor socialiste». Acest program se bazează pe liberul consimțămînt al statelor membre cu respectarea intereselor fiecăruia din ele, fără a fi însoțită de crearea de organe supranaționale. Tot în capitala țării noastre s-a desfășurat consfătuirea miniștrilor de externe ai statelor ce fac parte din Tratatul de la Varșovia, consfătuire ce a dat un nou impuls eforturilor pentru înfăptuirea securității europene, pentru extinderea dialogului între statele continentului. Adîncirea relațiilor cu țările socialiste — coordonată fundamentală a politicii noastre externe — se exprimă pe toate planurile — de la colaborarea politică și diplomatică la acorduri economice și schimburi pe linia organelor de partid și a organizațiilor obștești, la legăturile pe plan cultural și tehnic-științific. Acordurile economice încheiate cu țările socialiste consemnează creșteri importante ale volumului schimburilor. Creșterile acestea au o semnificație dublă: ele reflectă atît lărgirea și diversificarea relațiilor cu toate țările socialiste, cît și creșterea potențialului economic al României. În coloanele ziarelor au devenit frecvente știrile privind vizitele de lucru ale membrilor guvernului român în celelalte state socialiste, după cum factori de guvernămînt din aceste țări vin, deseori, în patria noastră. Este vorba de un contact direct, nemijlocit, care contribuie la o mai bună înțelegere, la dezvoltarea cooperării, la întărirea unității țărilor sistemului mondial socialist.

Dar tabloul n-ar fi complet dacă n-am adăuga și alte aspecte ale acestui flux al schimburilor. Să amintim expozițiile, turneele artistice, concursurile internaționale și multe alte forme de realizare a colaborării statelor socialiste. Artiștii români care au fost aplaudați pe scenele sovietice, dansatorii «Doinei», care au evoluat în îndepărtata Coree, produsele românești pe care publicul chinez le-a admirat la expoziția din Pekin, cărțile prezentate la Sofia, prezențele industriei noastre la Leipzig, Zagreb și Brno — toate acestea vorbesc despre o colaborare care se amplifică și pe care partidul nostru o promovează consecvent.

Poporul român care a dus în trecut o luptă îndelungată, plină de sacrificii, împotriva asupririi străine și care a reușit să-și cucerească libertatea și independența națională, manifestă o puternică simpatie și acordă întregul sprijin — moral și material — luptei eroicului popor vietnamez și a celorlalte popoare din Indochina. România s-a pronunțat și se pronunță în sprijinul inițiativelor realiste în vederea soluționării pașnice a conflictului prezentate de R.D. Vietnam, a propunerilor în șapte puncte ale Guvernului Revoluționar Provizoriu al Vietnamului de Sud, ca și a propunerilor Frontului Patriotic Laoțian și ale Guvernului Regal de Uniune Națională al Cambodgiei, condus de F.U.N.K. Țara noastră cere în mod ferm încetarea agresiunii imperialiste, retragerea totală, neîntîrziată și necondiționată a trupelor S.U.A. și ale sateliților lor din Vietnam și din întreaga peninsulă indochineză, astfel încît popoarele din această parte a lumii să fie lăsate să-și rezolve problemele fără nici un amestec din afară.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că «exemplul luptei poporului vietnamez, eșecul intervenției imperialismului american în Vietnam arată că atunci cînd un popor este hotărît să-și apere independența și libertatea nu există forțe în lume în stare să-l îngenuncheze, să-l supună».

La Rabat, într-o noapte în care mercurul din termometre se încăpățîna să rămînă la cote înalte, iar instalația de aer condiționat mi se părea o jucărie fără sens, am cunoscut un tînăr venit din jungla angoleză — unul din combatanții luptei anticolonialiste.

— Vin de pe front, acolo unde viața și moartea se găsesc la doi pași una de alta. Știm pentru ce luptăm, avem neînfricarea pe care ne-o dă dreptatea cauzei. Dar este minunat să știi că ai prieteni ca voi. Tot ceea ce voi înfăptuiți reprezintă o încurajare în lupta grea pe care o ducem...

Am încercat să transcriu cu fidelitate frazele pe care le-am ascultat în miez de noapte, pe liniștitul aeroport marocan. Dar asemenea fraze, reporterul le-a înregistrat deseori. Cei care luptă pentru libertate, democrație, independență națională și progres social, îm-

potriva imperialismului și colonialismului, știu că au în poporul român un sprijinitor ferm, intransigent. România socialistă este pe deplin solidară — exprimînd această solidaritate prin intermediul faptelor concrete — cu lupta noilor state independente împotriva oricăror manifestări ale colonialismului și neocolonialismului, cu lupta mișcărilor de eliberare națională care se desfășoară în dificile condiții. Sînt numeroase exemplele ce atestă amplificarea legăturilor României cu aceste țări, exprimă poziția clară, principială a statului nostru în ceea ce privește promovarea colaborării cu țările în curs de dezvoltare și solidaritate militantă cu mișcările de eliberare națională. Legăturile cu țările în curs de dezvoltare sînt atît o necesitate pentru progresul economic al fiecărui stat, cît și un factor politic în lupta împotriva imperialismului, pentru pace și colaborare între popoare.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că, în conformitate cu realitățile sociale, țara noastră dezvoltă, în același timp, relații cu țările capitaliste, considerînd că participarea activă la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale, științifice și culturale constituie o necesitate a mersului înainte, a realizării unei politici de colaborare și pace. Această politică — care are la baza sa promovarea riguroasă a principiilor suveranității și independenței naționale,neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc, excluderii forței și amenințării cu forța din relațiile interstatale — este singura care corespunde cerințelor dezvoltării contemporane, care creează condiții pentru o pace trainică. În lumea de astăzi, confruntată cu nenumărate probleme, coexistența pașnică, conlucrarea rodnică a națiunilor reprezintă unica alternativă a unei conflagrații pustiitoare. Forța și războiul nu pot răspunde problemelor complicate ale prezentului. Există doar o cale: cea a căutării răbdătoare a soluțiilor pașnice, calea negocierilor inspirate de dorința comună de a depăși neînțelegerile. În acest sens, România se pronunță pentru eliminarea tuturor focarelor de tensiune, pentru reglementarea pașnică a conflictului din Indochina și a crizei din Orientul Apropiat. Vizita pe care doamna Nguyen Thi Binh a întreprins-o în România în fruntea delegației Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, ca și prezența unei delegații a Guvernului Regal de Uniune Națională al Cambodgiei condusă de ministrul de externe Sarin Chhak a prilejuit o reafirmare clară, categorică a poziției consecvente a țării noastre de sprijinire a luptei popoarelor indochineze.

În legătură cu situația din Orientul Apropiat, România consideră că războiul nu poate duce la soluționarea problemelor și că aplicarea rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967 constituie o bază pentru a se ajunge la o soluționare politică a conflictului, capabilă să contribuie realmente la instaurarea păcii în această zonă bîntuită de neliniște.

1971 a reprezentat un an încurajator în ceea ce privește Europa. Cerul politic al continentului a continuat să se însenineze. Problema securității europene se află la ordinea zilei. În concepția țării noastre securitatea europeană înseamnă stabilirea unor raporturi de deplină egalitate între toate statele continentului,de respect reciproc al independenței și suveranității naționale, excluderea folosirii forței sau amenințării cu forța în relațiile interstatale. Firește, securitatea europeană presupune și realizarea unor relații economice, culturale, științifice, între toate statele de pe continent care să favorizeze apropierea și să elimine barierele ce mai există în prezent pe calea destinderii. Securitatea europeană reclamă un sistem de angajamente clare din partea tuturor statelor, precum și măsuri concrete care să ofere fiecărui stat garanție deplină că se află la adăpost de orice primejdie de agresiune sau de orice alte acte de folosire a forței sau de amenințare cu forța și să asigure dezvoltarea lor pașnică, într-un climat de destindere, înțelegere și colaborare. Dar nu este vorba numai de Europa. Balcanii prezentului s-au schimbat mult, dar trebuie acționat în continuare pentru ca această zonă să devină cu adevărat o zonă a păcii, a unei colaborări rodnice.

Desigur, o cronică succintă nu poate decît schița problemele de prim ordin ale actualității. Se cuvine însă să menționăm și contribuția adusă de România la dezbaterea dosarului dezarmării în Comitetul de la Geneva, inițiativele sale menite să apropie problemele-cheie de punctul reglementărilor. La Organizația Națiunilor Unite, ca în fiecare an, delegația română a desfășurat o activitate intensă, larg apreciată prin spiritul ei constructiv, realist. Despre amploarea legăturilor internaționale ale României vorbește concludent o cifră: 100. Este numărul statelor cu care întreținem relații diplomatice sau consulare — după înțelegerea intervenită între România și Panama.

Prezența României pe arena mondială, ilustrată printr-o multitudine de acțiuni, reflectă o politică constantă, o orientare principială, fermă. Elaborarea și înfăptuirea acestei politici sînt legate de numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, de neobosita sa activitate, exemplu de înaltă slujire a intereselor poporului român, ale cauzei socialismului și păcii. Apariția în numeroase țări a unor volume închinate vieții și operei tovarășului Ceaușescu, a unor culegeri din articolele și cuvîntările sale, interesul cu care este primită fiecare expunere a conducătorului nostru, numărul mare de interviuri care îi sînt solicitate exprimă în modul cel mai concludent prestigiul deosebit de care se bucură pe toate meridianele conducătorul iubit al poporului român. «Popularitatea de care se bucură atît în țară, cît și peste hotare — scria publicistul japonez Goichi Kusano despre tovarășul Ceaușescu — este o recunoaștere a meritelor sale excepționale, a inteligenței și energiei creatoare pe care le dedică poporului său, ideilor nobile ale progresului și păcii».

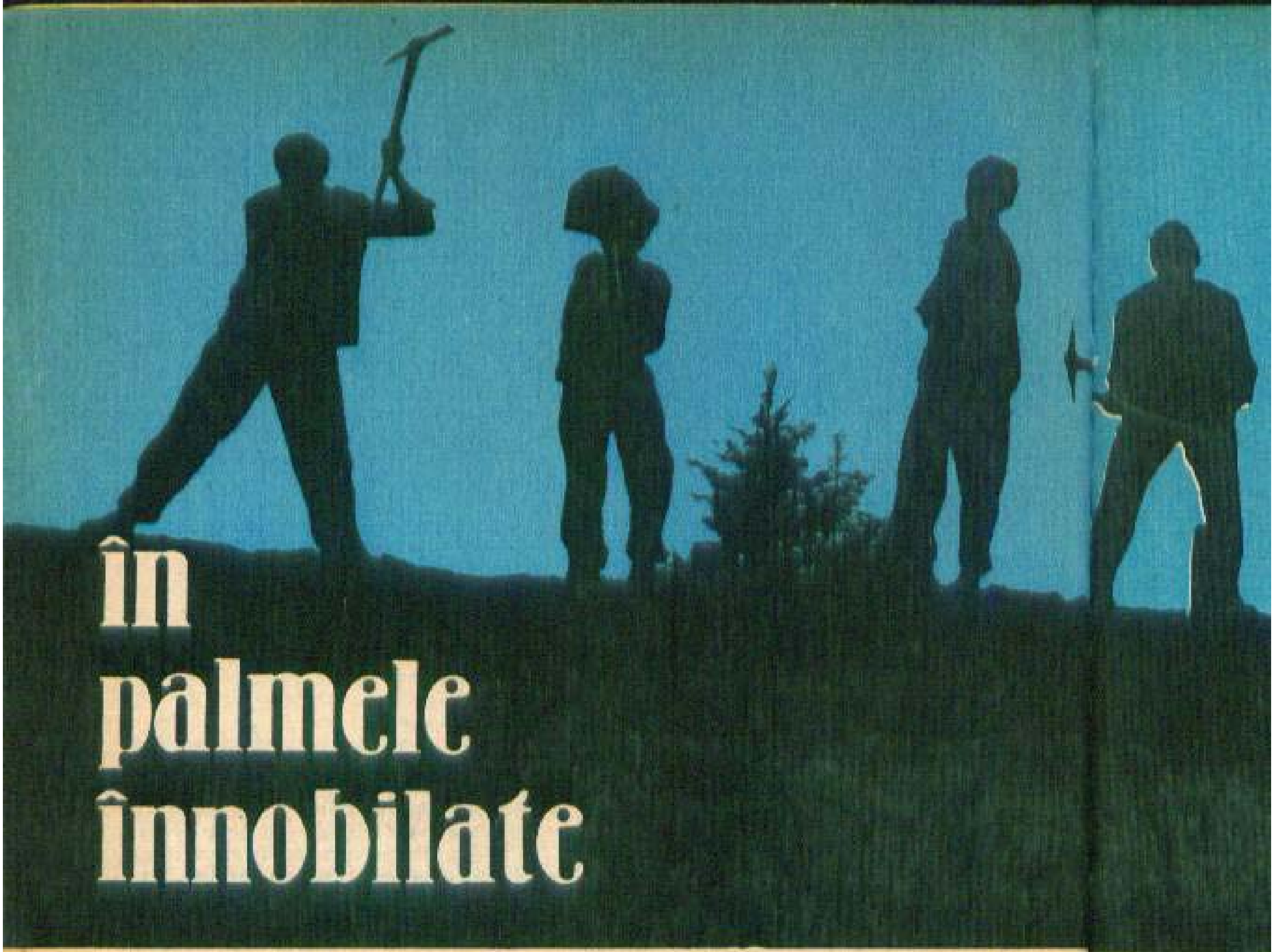

în palmele înnobilate

de MIHAI NEGULESCU

Citesc în palma semenilor mei urma unui izvor. Nervoase sau catifelate, asprite în gestul diurn al muncii sau palpitînd de bănuita apropiere a unei harfe, palmele semenilor mei sînt înnobilate cu însemnele efortului creator. Cînd se odihnesc, din palmele lor generoase își iau zborul păsările viitorului.

Citesc îndelung în palmele a douăzeci de milioane de semeni ai mei. Cîntecul vîrstelor și al profesiunilor se lasă desluşit fără trîmbițe, se lasă îngînat în fibra hîrtiei și înmiit — pînă la tine, pînă la mine, pînă la el — ca un preludiu limpede al recunoașterii.

Ne recunoaștem, într-adevăr, în gestul major al dăruirii cu care știm să muncim. Ne recunoaștem în puterea de a săvîrși un efort nu numai în numele răsplătirii imediate. De a săvîrși cu simplitate gestul prin care se traduce legătura noastră cu țara, cu mai spornica și mai devreme dobîndita ei frumusețe și înavuțire.

Cuprinsă întrucîtva în puterea de exprimare a substantivului și adjectivului, **munca patriotică** este emblema națională a unei cheltuiri de energie, în urma căreia energiile în totalitate ni se împrospătează. Cheltuind secunda gestului fizic, dobîndim secunda deschisă către perenitatea morală a unei țări, a unui popor.

În palme firave sau în palme deprinse cu încleștarea pe unealtă, momentul activității neremunerate, în slujba obștei, a progresului întregii națiuni socialiste, întîlnim o trăsătură a însăși lumii celei noi. Solidaritatea umană se exprimă, dincolo de cuvînt, prin puterea de a fi folositor într-o societate în care egoismul a fost abolit, într-o societate în care binele general nu e de înțeles fără aportul rodnic al fiecărui individ. Munca patriotică e o asemenea prefigurare a marii noastre confluențe de energii.

Ceea ce întîlnim în fiecare palmă este însuși conturul străbunei noastre țări, conturul țării de mîine.

În palma fiecăruia dintre noi, arborele spiței noastre demne și harnice a redat în chipul unei frunze statornice însuși chipul de lumină al patriei. Priviți-vă palma stîngă și veți vedea cum căile vieții fiecăruia sînt Oltul și Mureșul, Someșul și Siretul, cum dealurile cu vii și livezi palpită de soare în

deschiderea
tre, cum to
făurit pe ac
este înfrățit
propriul nos
pria noastră
pra uneltelor
aceste minu
rate în plus,
roadelor este
spornică de
împlinit num
diurnă de s
se datorează
real și faptic
atașament f
iubirii pentru
tru socialism

În conste
noastre, de
telectuali, de
tași, secunda
ruit înfrumus
orașelor în c
zat pecetea
unei emoțion
lective.

Ochii noș

deschiderea palmei noastre, cum tot ceea ce s-a făurit pe aceste meleaguri este înfrățit prin sînge cu propriul nostru gest, cu propria noastră aplecare asupra uneltelor. Şi dacă toate aceste minuni au cîteva carate în plus, dacă ponderea roadelor este întrucîtva mai spornică decît aceea ce am împlinit numai în obligația diurnă de serviciu, aceasta se datorează sentimentului, real şi faptic, al profundului ataşament față de partid, al iubirii pentru România, pentru socialism.

În constelația palmelor noastre, de muncitori şi intelectuali, de țărani sau ostaşi, secunda şi ceasul dăruit înfrumusețării satelor şi oraşelor în care trăim a aşezat pecetea domnească a unei emoționante ctitorii colective.

Ochii noştri au întîlnit şi au reflectat de-a lungul anilor felul în care, din gestul entuziast al miilor de brigadieri ai Reconstrucției, s-a dezvoltat de-a lungul anilor ceea ce am putea numi **tradiția contemporană,** a unei mişcări de masă, avîndu-şi temeiul în resursele noastre de frumusețe civică. În resursele morale ce rezidă în condiția noastră de a fi adevărații stăpîni ai avuțiilor şi destinelor patriei.

În palmele înnobilate de gestul hărniciei şi dăruirii citim mai cu seamă expresia unui fapt de conştiință. Pecetea omeniei nedezmințite, adeziunea noastră la chemarea partidului de a ridica patria pe noi trepte de progres şi civilizație.

Aflate în primele rînduri ale amplei opere sociale făurite astfel, milioane de femei — de la fetița cu cravată roşie la bunica aplecată asupra rondului de flori din fața casei sau de lîngă trotuar — au ştiut şi ştiu întotdeauna să dăruiască țării, cu brațele lor, aşa cum ştiu să dăruiască familiei, sporuri de căldură şi frumuseți, cărora cuvintele nu le pot aduce decît palidă închinare.

În palmele lor, catifelate de gestul hărniciei, în palmele tuturor fiilor acestei țări sălăşluiesc aripi minunate, grădini şi livezi. În urmele ce le lasă fiecare ceas de muncă patriotică, palmele noastre evocă şi continuă un neasemuit imn al puterii de creație şi dăruire.

în palmele înnobilate

de MIHAI NEGULESCU

10
7

cumul pe treptele AFIRMĂRII

Pe ce trepte de afirmare ne aflăm în procesul continuu de emancipare politică, economică, socială pe care femeia îl parcurge în mod obiectiv?

Trăim o etapă istorică nouă, cînd țara se află pe schelele de construcție ale societății socialiste multilateral dezvoltate. În această operă epocală, îndrumată cu înțelepciune de partid, sporește rolul femeilor pe toate planurile vieții sociale, participarea lor activă, conștientă și competentă la realizarea obiectivelor, definite de Congresul al X-lea al partidului și concretizate în prevederile planului cincinal 1971—1975 și în liniile directoare ale dezvoltării economiei naționale pe perioada 1976—1980.

Femei de diferite profesii, de la muncitoare la profesor universitar, de la președintă de cooperativă agricolă la ministru adjunct, femei a căror biografie constituie o reprezentativă ilustrare a democrației noastre socialiste în plină acțiune au cuvîntul în paginile următoare ale almanahului. Urmărindu-le scrisul, intrăm cînd în istorie, cînd în plină actualitate, cînd în intimitatea unor episoade de viață caracteristice, cînd pe făgașul unor dezbateri ale problematicii feminine.

anchetă realizată
de ELISABETA MORARU

ANUAR FEMININ 1971

A fost un an plin, început de nou cincinal. Bogat în succese și realizări, în evenimente și proiecte. Tradiționalul ANUAR FEMININ își propune și de data aceasta să consemneze cîteva realizări din munca plină de abnegație a milioanelor de femei — românce, maghiare, germane și de alte naționalități — care, făcînd dovada unor înalte sentimente patriotice, într-o strînsă unitate de voință cu întregul popor, sub conducerea fermă și înțeleaptă a partidului, au adăugat noi cărămizi la construcția măreţului edificiu al României socialiste.

*

MARIA FÎNTÎNEANU, muncitoare-urzitoare la Fabrica de mătase «Garofița» din Timișoara, a fost distinsă cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste.

— Dacă ați pune cap la cap firele pe care le-ați urzit în cei 31 de ani, neîntrerupți, de muncă, cîți metri de fir s-ar aduna?

— Nu m-am gîndit. Deși poate că ar fi trebuit. În familia noastră se lucrează mult cu «kilometri». Soțul meu e mecanic de locomotivă, și el realizează, bineînțeles, tot kilometri. Probabil, socotesc acum, de ordinul milioanelor!

— Asta înseamnă tot atîția metri de țesătură pe care fabrica a

CARACTERUL CREATOR AL ACTIVITĂȚII POLITICE

prof. univ. ing. SUZANA GÂDEA, membră în Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România, președintă a Consiliului Național al Femeilor

Este meritul Partidului Comunist Român că a știut să atragă în politică masele de femei din țara noastră, ținute înainte în umbră și pe nedrept considerate «pasive». Natura femeii nu este ostilă preocupărilor politice, așa cum au afirmat unii teoreticieni. Condiția femeii a urmat altă cale istorică, da, acesta este un adevăr incontestabil! Nu e însă vina ei că accesul spre treburile publice i-a fost interzis de-a lungul secolelor, n-a fost ea aceea care a născocit miturile și prejudecățile menite s-o îngrădească într-un univers strîmt, sărac, unilateral.

Partidul Comunist Român a redat femeii încrederea în sine, în capacitatea ei spirituală, i-a conferit dreptul la o viață demnă, creatoare, la afirmarea pe toate planurile, inclusiv în opera de guvernare a statului.

Dacă ne întoarcem cu gîndul la primii ani de după eliberarea țării de sub jugul fascist, ne amintim entuziasmul cu care femeile au luat parte la toate bătăliile politice conduse de partid pentru cucerirea puterii și consolidarea ei, iar dacă privim în actualitatea înconjurătoare, observăm că milioane de femei — românce, maghiare, germane și de alte naționalități — urmează politica partidului, transpunînd-o zi de zi în practica socială. A face politică înseamnă angajare, răspundere civică, contribuție la elaborarea deciziilor ce privesc grupurile sociale cărora le aparțin sau locul în care trăiesc — comuna, orașul, județul, țara. Aderarea femeii la viața politică se exprimă în primul rînd prin înrolarea celor mai active și mai pregătite din punct de vedere ideologic în rîndurile partidului de avangardă al clasei muncitoare; astfel, femeile reprezintă 23 la sută din efectivul partidului. Peste un milion de tinere sînt membre ale U.T.C.; sute de mii de femei activează în comitetele și comisiile femeilor; peste 50 800 de femei sînt deputate în consiliile populare, iar 67 sînt deputate în Marea Adunare Națională.

Conștiința politică a femeilor s-a format în decursul anilor printr-o susținută acțiune educativă de propagare a ideologiei marxist-leniniste și a documentelor de partid elaborate în spiritul acestei ideologii, activitate care a reprezentat întotdeauna o componentă principală a preocupărilor Consiliului Național al Femeilor, ale comitetelor și comisiilor femeilor.

Afirmîndu-ne adeziunea deplină la măsurile prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu și adoptate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la îmbunătățirea activității politice-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii, înțelegem să intensificăm propaganda politică în rîndurile

femeilor, s-o facem să devină mai profundă și mai eficientă, să ajungă la conștiința și inima fiecăreia.

În condițiile adîncirii continue a democrației socialiste, ale creșterii rolului organizațiilor de masă și obștești în conducerea democratică a societății, în fața mișcării de femei se ridică sarcini politice deosebit de importante în scopul creșterii capacității de influențare politică și mobilizare a maselor de femei la marea operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Fără îndoială, prezența femeilor în viața politică a țării poate să fie mai efectivă și mai dinamică, stimulînd opiniile și inițiativele lor, interesul pentru social, pentru ce se întîmplă la scara națiunii și a lumii. Este și datoria noastră, mă refer la activistele mișcării de femei, să ne însușim chemarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a promova în domeniul muncii politice-ideologice un spirit creator, novator, de a desfășura o amplă activitate teoretică, mai ales că în procesul de emancipare a femeii se ivesc aspecte complexe. Elucidarea lor pe o bază științifică impune intensificarea colaborării cu toți factorii care au în programul lor măsuri menite să creeze femeii condiții tot mai bune de viață și muncă, care să-i permită o participare mai intensă la viața politică, economică, socială, culturală a țării.

PROMOVAREA FEMEII, O CERINȚĂ SOCIALĂ

ing. **MARIA MANOLESCU-CHIVU,**
adjunct al ministrului industriei ușoare, secretară a Consiliului Național al Femeilor

Promovarea femeii se identifică întru totul cu idealurile înalte ale partidului, care stimulează dezvoltarea liberă, nestingherită, înflorirea multilaterală a personalității umane. Ansamblul condițiilor materiale și spirituale create prin munca poporului nostru dă un conținut bogat acestui proces, conturînd în modul cel mai precis locul și rolul femeii în întregul angrenaj social.

Participarea femeilor la construcția societății socialiste se cere însă evaluată nu numai prin determinări cantitative, ci și prin trăsături calitative esențiale, care să ateste gradul sporit de competență și de pregătire, de afirmare a talentelor și aptitudinilor.

Dacă cu ani în urmă se punea problema că sînt puține cadre feminine din rîndurile cărora să fie selecționate cele mai apte pentru conducere, la ora actuală jumătate din cadrele cu pregătire medie și o treime din cele cu pregătire superioară sînt femei. Prin specificul activității mele, cunosc multe femei care conduc secții, sectoare, îndeplinesc funcții de ingineri-șefi, directori de fabrici sau lucrează în conducerea centralelor industriale. Rezultatele muncii

putut să le pună la dispoziția cumpărătoarelor.

— Este o parte foarte modestă, anonimă aș zice, în măreața construcție socialistă pe care o înălțăm cu toții sub conducerea partidului. Poate de aceea, mărturisesc, titlul de *erou* conferit cu prilejul aniversării partidului mi se pare un titlu prea înalt pentru mine. Știam, asemeni tuturor, de nenumărate ori mi-am dat seama concret de cîtă considerație ne bucurăm noi, oamenii simpli, munca noastră. Dar sinceră să fiu, nu credeam că și muncii mele o să i se acorde această deosebită atenție, o prețuire atît de înaltă.

— Acum vă împărtășiți experiența acumulată în cele peste trei decenii tinerelor fete care vin să se angajeze, care vor să învețe meseria dv.

— Nu numai experiența profesională, ci și de viață. Nu o să uit niciodată cum la 14 ani am venit eu, o biată fiică de țărani săraci, dintr-o comună de lîngă Caraș-Severin, aici la oraș la Timișoara, să-mi găsesc slujbă și cît de greu am putut s-o găsesc, cît de greu am putut să învăț meseria, să-mi fac un rost, să intru în rîndul oamenilor. De aceea, pe aceste tinere le consider mai mult decît ucenice. Îmi retrăiesc prin ele tinerețea. Pe Rozalia Vasiu sau Elena Matei, pe Niculina Puică sau Cornelia Pădureanu, tinere care ca și mine au venit din diferite comune din județ și care în numai cîțiva ani au reușit să se integreze în viața și ritmul nostru de muncă, le socotesc aproape ca pe copiii mei. Încerc — pentru că mă ocup nu doar de supravegherea ucenicilor în orele de practică, ci și de educația lor — ca tot ce am adunat bun în acești zeci de ani să transmit și tinerei generații de muncitoare, schimbului nostru de mîine. Încerc să le formez, să le cultiv ceea ce oricare dintre noi aflăm mai devreme sau mai tîrziu: fără dragoste și respect pentru meseria ta, ca și pentru tovarășii tăi de muncă nu reușești să realizezi nimic în viață.

Doresc, mă străduiesc și mă

voi strădui mereu să muncesc în așa fel, să-mi îndeplinesc astfel sarcinile, datoria profesională, încît colectivului nostru să nu-i pară rău niciodată de încrederea pe care mi-a dovedit-o atunci cînd m-a propus pentru înalta distincție.

*

Pe la începutul acestui an, adunarea generală a cooperatorilor din Bărcănești-Prahova i-a încredințat EUGENIEI MĂGUREANU munca de șefă a fermei legumicole.

— *Profesia dv., înscrisă pe diploma de inginer, este horticultura. Or, munca de șef de fermă înseamnă mult mai mult. Printre altele, semnifică și încrederea pe care cooperatorii au avut-o în dv., atunci cînd v-au promovat în această funcție de răspundere.*

— Pentru mine această încredere înseamnă foarte mult. În plus, mi s-a creat posibilitatea să lucrez exact acolo unde doream, în horticultură. Trebuie să știți că ferma a fost înființată în aceeași zi cu numirea mea în noua muncă.

— *Poate ne vorbiți tocmai despre acest «început de drum».*

— Nu prea știu să spun vorbe multe. M-am gîndit însă că primul și cel mai important lucru este felul cum îți organizezi oamenii, munca. Și în această privință un ajutor prețios l-am avut din partea comitetului de partid, al cooperativei și al consiliului de conducere. O pre-

lor, spiritul gospodăresc, curajul și combativitatea, grija față de avutul obștesc, simțul de răspundere atestă o bună pregătire profesională și un nivel politic-ideologic ridicat.

Promovarea curajoasă a femeilor în întreaga viață economică, socială și politică a țării, pe întreaga ierarhie a valorilor sociale reprezintă o necesitate obiectivă pentru accelerarea progresului întregii noastre națiuni. De aceea, sarcina stabilită de partid la Congresul al X-lea cît și în numeroase documente de partid obligă la estimarea realistă a căilor menite să soluționeze ansamblul problemelor pe care le ridică participarea femeilor în producție, în conducerea societății, în familie. Abordarea oricărui aspect trebuie să pornească de la înțelegerea justă a multiplelor răspunderi ce-i revin femeii muncitoare, mamă, cetățeancă, de la necesitatea armonizării acestor domenii atît de strîns legate între ele în societatea noastră socialistă. În acest sens, o mare importanță prezintă elaborarea unei concepții de perspectivă asupra integrării femeii în întreaga filieră a vieții profesionale, asigurarea unei orientări științifice, rod al unei investigații ample, care să ducă la rezolvarea problemelor cu care este confruntată, canalizarea conștientă a efectelor științei și tehnicii în direcția lărgirii orizontului ei spiritual, a potențării rolului său educativ în familie.

Antrenarea femeii în conducerea societății privește în egală măsură ansamblul acțiunilor de ordin educativ, de cultivare a concepțiilor înaintate și de combatere a unor practici și mentalități greșite, tributare prejudecăților ancestrale, practici pe care conducerea partidului le-a criticat în repetate rînduri.

Cred, de asemenea, că s-ar cuveni revăzută și îmbogățită continuu legislația privind munca și viața femeii, care să corespundă cu transformările ce au loc în baza materială și în viața spirituală a poporului nostru.

Promovarea femeii nu este un simplu deziderat, ci o problemă de principiu, un element inalienabil al înfăptuirii democrației socialiste, un factor de progres care interesează întreaga societate.

PARALELE ISTORICE

ELENA LIVEZEANU,
Erou al Muncii Socialiste
membră în Comitetul Executiv
al Consiliului Național al Femeilor

În viața fiecărui om există un moment care declanșează o acțiune, o căutare a drumului, a unui scop ce merită eforturi spre a fi atins. Așa s-a întîmplat și cu mine. Absolvisem școala normală și visam să mă întorc învățătoare în satul meu. Învinsesem chiar tentația primirii unei burse la Conservator (dascălii mei mă îndrumau spre arta dramatică, susținînd că reprezint un talent). Eram mîndră că din familia noastră s-a ridicat o intelectuală. Tata urmase școala o singură iarnă, mama nici atît. Știa numai să se iscălească, fiindcă o învățase tata. Școala din Plenița, comuna natală, avea un singur loc vacant. Candidam pentru el nu unul,

ci doi învăţători. Întrucît aveam o medie mai mare decît colegul meu, eram optimistă: şansele erau de partea mea, legea îmi acorda prioritate. Într-adevăr, ministerul m-a numit. Inspectoratul şcolar din Craiova a anulat însă numirea, preferindu-l pe învăţător, pe considerentul că, fiind bărbat, el avea drepturi politice. Cum se înscrisese şi în Partidul liberal, aflat atunci la putere, era lesne de înţeles că, oricît m-aş fi zbătut, tot el ar fi obţinut cîştig de cauză. Eu n-am demobilizat. Mi-am luat în primire postul în alt sat şi am început să mă pregătesc pentru intrarea în facultate. În mine se declanşase reacţia «trebuie să lupt ca şi femeile să capete drepturi politice!». Trebuie să mă afirm în viaţa socială ca să demonstrez valenţele femeilor. Anii care au urmat mi-au întărit şi mai mult această convingere. Dacă în 1921, cînd s-au întîmplat cele relatate, nu ştiam încă clar ce trebuie să fac, nu vedeam încă legătura dintre emanciparea femeii şi lupta de eliberare a clasei muncitoare de sub exploatare şi asuprire, mai tîrziu, participînd la mişcarea democratică, antifascistă, am cunoscut ideile partidului şi am aderat la ele cu toată convingerea.

Viaţa politică mă pasiona realmente. Urmăream zilnic în ziare cronicile parlamentare. Despre problemele femeilor nu prea amintea nimeni, afară doar de un grup de intelectuale democrate — Ortansa Satmary, Maria Filotti, Ella Negruzzi, Claudia Milian-Minulescu etc. — care înfiinţaseră un săptămînal intitulat «Cuvîntul femeilor». La acest ziar colaboram sub semnătura Elena Marincu.

Viaţa mi-a demonstrat că partidele burgheze nu erau în stare şi nici nu doreau să acorde egalitate femeilor. Eu nu mă puteam declara satisfăcută cu acel simulacru de drept la vot care se dădea numai femeilor cu patru clase secundare şi numai pentru alegerile comunale.

Drepturi cu adevărat egale femeile au primit după eliberare. Îmi aduc aminte cu nespusă plăcere de anii aceia grei, dar frumoşi, de întîmplările petrecute atunci, de modul în care reuşeam noi să-i convingem pe oameni, de avîntul pe care-l luase organizaţia femeilor. Am avut fericirea să mă număr printre primele femei deputate în parlamentul ţării ales în 1946. Organizaţia de femei din ţara noastră are tradiţii de care poate fi mîndră, pe care cred că ar trebui să le cultivăm cu mai multă intensitate. E şi acesta un stimul în procesul continuu al emancipării femeii.

MUNCITOARE CU UN ÎNALT NIVEL DE CULTURĂ INDUSTRIALĂ

VICTORIA MOŢIU,
montator optician, Întreprinderea optică română

Cînd am venit eu la I.O.R., acum 18 ani, exista concepţia că femeile pot să execute bine doar operaţiile simple. Reglajele la instrumentele optice, aceste operaţii de mare fineţe tehnică, constituiau pe atunci un apanaj

ANUAR FEMININ 1971

cizare: din cei 120 de cooperatori, 110 sînt femei. La răsadniţe, solarii, acolo unde se cere o deosebită pricepere, au fost repartizaţi cei mai buni grădinari din tată în fiu.

— *Şi rezultatele?*

— Dacă aş zice foarte bune, aş lăsa impresia că mă laud. Am realizat, de pildă, la roşiile timpurii încă o dată şi jumătate în plus faţă de cît ne propusesem. Şapte vagoane şi jumătate! De altfel, şi la celelalte culturi, varză, ardei, cartofi, ceapă. Că rezultatele au fost bune o pot confirma şi cooperatorii: au primit lunar sume importante, unii atingînd 1 000 de lei.

— *Cum s-ar spune, aţi păşit cu dreptul.*

— Nu ştiu exact cu care, dreptul sau stingul. Ceea ce ştiu, ceea ce ştim toţi, colectivul fermei, este că am pornit cu încredere în forţele noastre, în ceea ce putem, vrem şi vom realiza şi de aici înainte.

*

Prof. ADRIANA CHEŞA, de la Liceul «Gheorghe Şincai» din Bucureşti, a fost distinsă cu titlul de «Profesoară emerită».

— *Predaţi literatura română. Cum reuşiţi să transmiteţi şi să formaţi la copii acea deschidere afectivă pentru fondul de aur al culturii româneşti?*

— Pentru cine nu-şi alege întîmplător nu doar profesia de dascăl, ci şi fondul de învăţă-

tură, disciplina pe care vrea s-o predea, nu este chiar atît de greu. Am aflat-o încă acum 17 ani, la începutul carierei mele, de la muncitorii Hunedoarei. Eram profesoară la o școală medie tehnică și îi însoțeam pe elevi la combinatul siderurgic. Acolo, ca nicăieri pînă atunci, am înțeles adevărul cuvintelor: respectă-ți tu, în primul rînd, munca pe care o faci.

— Aș spune că dv., profesorii, în special cei ce predați discipline umaniste, aveți o mare răspundere în formarea sentimentelor patriotice ale copiilor, ale primelor judecăți despre valoare, despre muncă, sensibil, uman, de ele depinzînd, în mare măsură, acel discernămînt cu care ei aleg și separă mai tîrziu valoarea de non-valoare.

— Tinerii au în general o mare bogăție sufletească. Depinde cine și cum o șlefuiește. Adevărat, ține foarte mult și de noi, profesorii disciplinelor umaniste, felul cum apreciază și ce anume apreciază elevul, viitorul cetățean. Dar concepția generală despre viață o formăm cu toții — părinți, societate, dascăli, indiferent că predau fizica, chimia sau științe sociale; că trebuie înarmat mai bine elevul pentru a căpăta maturitatea necesară, pentru a forma la el trăsăturile omului nou, al epocii pe care o trăim, este răspunderea noastră, a tuturora. O spun asta și poate pentru că uneori noi, profesorii, trecem peste acest aspect formativ, educativ, rezumîndu-ne să transmitem doar simple cunoștințe.

— Cum ați primit vestea onorării dv. cu titlul de profesor emerit?

— A fost o mare bucurie și port o adîncă recunoștință partidului pentru această înaltă distincție. O consider de fapt ca o dovadă a înaltei prețuiri de care se bucură școala ca factor de civilizație. Personal, pentru mine este un mare stimulent în muncă și sînt conștientă de răspunderea mea viitoare pe care mi-o asum în îndeplinirea și traducerea în viață a exclusiv al bărbaților. Dar tot un bărbat, recunosc, a fost acela care a insistat ca la montaj să lucreze femei — mai apte pentru munci de migală —, cărora să li se ofere posibilitatea de a învăța tot ce ține de montaj, inclusiv reglajele. Noi lucrăm cu piese foarte măruntele și foarte pretențioase, care cer, pe lîngă îndemînare, mult calm, răbdare, conștiinciozitate. Operația de acuratețe, de pildă, o fac cu lupa la un ecran luminos. Nici un fir de praf, nici o scamă, nici o amprentă n-au voie să rămînă pe lentila microscopului. Este de la sine înțeles că, solicitat permanent, ochiul obosește. Avînd însă o policalificare, lucrurile se schimbă, munca devine mai variată, mai plăcută, mai spornică.

În atelierul nostru, peste jumătate din muncitoare au studii liceale și tendința este ca acest număr să crească. Din cele șase fete pe care personal le calific la locul de muncă, patru sînt bacalaureate, iar două urmează liceul seral. Sînt foarte interesate să-și însușească meseria cît mai bine, pun numeroase întrebări și înțeleg explicațiile extrem de ușor. Curiozitatea tehnică este o caracteristică a tuturor muncitoarelor din atelierul nostru, fie că-s cu experiență, fie că-s mai noi în meserie. Cît privește noutățile tehnice, ele nu se lasă mult așteptate!

CE MULT S-AU SCHIMBAT ȚĂRANCELE NOASTRE!

FLOAREA BARBU,
Erou al Muncii Socialiste,
președinta C.A.P. Cernetu - Teleorman

De obicei, prima întrebare pe care mi-o pun ziariștii este dacă munca de președintă nu mă copleșește. Cum să vă explic? Nu-i nici prea ușoară, dar nici prea grea pentru mine. Bineînțeles, una era să ai grijă numai de căsuța și curticica ta, alta-i să simți pe umeri răspunderea pentru o producție globală de 21 000 000 de lei și pentru gospodărirea unei averi obștești ce se ridică azi la 14 000 000 de lei! Oamenii m-au ales președintă fiindcă au avut încredere în capacitatea mea organizatorică și în spiritul meu de dreptate, iar eu sînt obligată să nu le înșel nici o clipă această încredere. În activitatea de zi cu zi sînt ajutată de trei ingineri agronomi și un medic veterinar, de consiliul de conducere, iar hotărîrile cele mai importante se iau de adunarea generală a cooperatorilor. Dacă ați asista la o asemenea adunare, ați putea observa ce mult s-au schimbat țărancele noastre. Nu mai sînt ființele timide ce se fereau să scoată o vorbă. Să le vedeți cum iau cuvîntul și cu cîtă competență dezbat problemele cooperativei! Ele înțeleg că bunăstarea fiecărei familii în parte depinde de bunăstarea tuturor, depinde de felul cum muncim pămîntul și-i strîngem roadele, de investițiile pe care le facem pentru irigații sau dezvoltarea

ramurilor anexe. Noi am hotărît să investim 16 000 000 de lei în lucrările de irigaţie ce vor începe în 1973, ca să udăm 3 000 de hectare de pămînt arabil din cele 3 600 de hectare pe care le are cooperativa.

Noul îşi face treptat loc în traiul nostru de zi cu zi şi influenţează în mod deosebit viaţa femeilor. Avem o brutărie cu o capacitate de 6 tone de pîine zilnic; avem două grădiniţe sezoniere, cu masă gratuită; avem lumină electrică în case, aparate de radio şi televizoare, maşini de gătit moderne. Am început să ne facem trotuare. Ceva mai complicat va fi să construim drumurile, dar curînd ne vom apuca şi de ele. Colbul şi noroiul de pe uliţe vor rămîne atunci o amintire. La asta visez ca preşedintă de cooperativă şi deputată: să ajungem să muncim şi să trăim ca la oraş!

CETĂŢENI EGALI AI ACESTEI PATRII

VILMA PARA,
tehniciană la Ţesătoria Codlea, preşedinta comitetului sindicatului, secretara Comitetului orăşenesc al femeilor Codlea

Veţi spune poate că-s prea multe funcţii obşteşti pentru un singur om, care mai are de îndeplinit şi o activitate profesională concretă, ca şef al C.T.C. din fabrică. Mie nu mi s-a părut însă niciodată că mi se dau sarcini peste puterile mele. Munca obştească mi-a umplut viaţa, i-a dat un sens. Am trăit şi trăiesc printre muncitoare, de care sînt foarte ataşată, printre oameni care, deşi aparţin unor naţionalităţi diferite — eu, de pildă, sînt maghiară —, se consideră cu toţii cetăţeni egali ai aceleiaşi patrii socialiste. Colectivul fabricii noastre este foarte sudat. La aceasta contribuie şi activitatea cultural-educativă desfăşurată în rîndurile salariaţilor, cum ar fi excursiile colective pentru cunoaşterea ţării şi a marilor înfăptuiri ale socialismului, vizionarea spectacolelor în grup, sărbătorirea diferitelor evenimente din viaţa muncitoarelor. De curînd a ieşit la pensie Hermine Iştoc, o talentată ţesătoare şi o destoinică activistă obştească, care a lucrat 35 de ani în fabrică. I s-au adus flori şi toate colegele i-au urat sănătate şi viaţă lungă. Ceea ce, în mic, se petrece în colectivul nostru se repetă, în mare, la scara întregului oraş, pe toţi cetăţenii săi unindu-i aceleaşi interese, aceleaşi ţeluri.

programului pe care partidul, tovarăşul secretar general Nicolae Ceauşescu le-au trasat şcolii.

*

Inginera GEORGETA CRISTOLOVEANU, director tehnic în Centrala industriei mătăsii, a fost numită în Comisia centrală de partid şi de stat pentru elaborarea prognozelor de dezvoltare economică şi socială a României.

— *Numirea unei persoane în foruri de importanţă naţională este, de obicei, o recunoaştere, o apreciere a ceea ce a realizat deja. Dar şi o garanţie pentru ceea ce capacitatea sa poate da în viitor. Or, bogata dumneavoastră experienţă şi iniţiativă profesională, faptul că ştiţi să acţionaţi în munca complexă pe care o implică conducerea tehnică a unui combinat, acum a unei centrale, a fost probabil girul pe baza căruia vi s-a acordat acest «credit» de încredere.*

— Într-adevăr, numirea în Comisia centrală de prognoză te face răspunzător direct pentru viitorul ţării; răspundem în faţa generaţiilor actuale, dar şi a celor viitoare. După cum se ştie, Congresul al X-lea, odată cu Directivele pentru noul cincinal, a elaborat orientările de bază ale dezvoltării României pe următorul deceniu. Ulterior s-au stabilit unele linii orientative cu privire la evoluţia economică

socială pentru următorii 15—20 de ani, în unele sectoare chiar pînă în anul 2000. Un program măreț, care, pornind de la necesitatea asigurării în continuare a unei industrii puternice, pe baza aplicării largi a cuceririlor științei și tehnicii moderne în întreaga economie, își propune să aducă România la nivelul statelor dezvoltate atît în ce privește producția și venitul național pe locuitor cît și condițiile de viață ale întregii populații.

— *Probabil faceți parte din Comisia pentru industria ușoară.*

— Da, și, după cum se știe, nivelul de trai, de civilizație atins de o societate, de o țară, se socotește și în această bogăție și diversitate a bunurilor de consum. Or, dacă ne gîndim că în 1990 populația țării se va cifra la circa 24 de milioane, că venitul național va depăși în acel an de 5,7 ori nivelul anului 1970, vă dați seama ce răspunderi ne revin, nouă, celor care facem parte din această comisie, în găsirea căilor și mijloacelor pentru ca evantaiul de produse, paleta frumuseții lor să fie cît mai aproape de exigențele nu numai ale contemporanilor, dar și ale urmașilor noștri.

*

Arhitecta CLEOPATRA ALIFANTI a condus colectivul care a primit premiul Uniunii arhitecților pentru realizarea proiectului de extindere a Academiei de Studii Economice.

— *Dacă v-aș invita la o plimbare prin București și v-aș ruga*

CLIMATUL FAMILIAL

ELENA SAVU, filatoare fruntașă la Fabrica de postav Azuga, mamă a trei copii

Copiii mei au venit pe lume unul după altul. Marian are acum 5 ani și jumătate, Mihaela 3 ani și jumătate, iar Constantin 2 ani și două luni. Mi-am dorit foarte mult acești copii pentru că atît eu cît și soțul meu nu concepem viața fără urmași. Asupra lor se revarsă toată dragostea noastră.

Copiii au nevoie de multe: de hrană bună, de îmbrăcăminte, de jucării și cărți cu povești, fiindcă noi vrem să-i creștem și să-i educăm mai bine decît au putut s-o facă părinții noștri. Sînt foarte recunoscătoare partidului și guvernului pentru grija deosebită ce o poartă creșterii și educării copiilor. Începînd din septembrie, ca urmare a sporirii alocației de stat, veniturile familiei mele cresc cu 540 de lei pe lună, întrucît beneficiem de alocația maximă. Stabilirea cuantumului alocației diferențiat, în funcție de numărul copiilor, reprezintă un act de echitate. Și eu, și soțul — ajutor de maistru în filatură — ne considerăm obligați să răsplătim prin muncă eforturile societății. Îndeplinirea planului la toți indicii, disciplina reprezintă pentru noi lucruri de la sine înțelese. Rezultatele bune în producție în parte se datoresc și echilibrului sufletesc pe care ni-l dă armonia în familie. Soțul meu mă ajută la treburile casnice, se ocupă de copii în egală măsură ca și mine. Climatul din familia noastră mă îndeamnă să sper că vom da societății trei oameni de nădejde.

PROFESIA DE MEDIC CERE DĂRUIRE

ELENA VOINESCU, medic, director adjunct al Spitalului unificat din Constanța

Păstrez cele mai plăcute amintiri despre primii ani din cariera de medic, care au fost, pot zice, determinanți în formarea mea ca om, cetățean, comunist. Am plecat la cerere să muncesc la țară. Era imediat după război, oame-

nii o duceau destul de greu, starea sanitară era precară. Aveam de luptat cu tifosul exantematic, febra tifoidă, pelagra și mortalitatea infantilă ridicată. În medicină esențialul e să previi și apoi să vindeci. Cu sprijinul organizației U.F.D.R.,* desfășuram în sat o intensivă activitate profilactică. Cea mai mare victorie pe care am obținut-o noi a fost atingerea indicelui zero la mortalitatea infantilă.

Colaborarea între medici și activistele organizației de femei este continuă și eficientă. Datorită acțiunilor profilactice, în județul nostru s-au obținut rezultate deosebite în ocrotirea mamei și copilului. Se știe că Dobrogea avea în trecut o mortalitate infantilă ridicată, aproape 50% din sugari mureau pînă la un an. Azi, Constanța se situează printre județele cu un indice scăzut de mortalitate infantilă. Noi nu ne declarăm însă mulțumite atîta timp cît un procent de 3% din copiii pînă la un an mor încă de anumite afecțiuni. Vrem, și sperăm că vom reuși, prin intensificarea educației sanitare în rîndurile mamelor, să coborîm la maximum acest procent. Există numeroși medici pediatri — Lia-Mara Sălăjan, Maria Cîrciumaru, Valentina Ionescu din municipiul Constanța, Cornelia Dimitriu din Eforie și altele care în ultimele 6 luni au desfășurat în circumscripțiile sanitare o asemenea activitate profesională încît indicele de mortalitate infantilă a ajuns la zero.

Profesiunea noastră, a medicilor, cere dăruire, un sentiment dezvoltat al răspunderii și o mare dragoste față de oameni.

să-mi arătați clădirile de care v-ați legat numele în cei 30 de ani de arhitectură?

— Îmi stîrniți amintiri romantice. Vă «însoțesc», firește, cu plăcere. Să trecem întîi pe la sediul Radiodifuziunii, apoi mai departe pe la blocurile de locuințe de pe Dinicu Golescu, de pe Griviței, Șoseaua Giurgiului...

— *Care este clădirea sau, mai bine zis, proiectul care v-a dat cele mai multe mulțumiri?*

— Afectiv, poate I.S.P.A. (Institutul de studii pentru proiectări agricole, de pe B-dul Expoziției.) Pentru proiectul respectiv am luat un alt premiu al uniunii, acum vreo 5 ani. Ca importanță însă, proiectul Academiei de Studii Economice (A.S.E.) mi se pare de prima mărime. Aripa nouă îi dublează, aș spune, capacitatea. Prevăzînd un întreg arsenal de laboratoare, cabinet fonetic, săli ale mașinilor de calcul, centru de calcul, săli de curs, amfiteatre, ne-am condus și am căutat să materializăm în fapt politica și implicit grija partidului și statului nostru pentru crearea și asigurarea unor condiții perfecționate învățămîntului superior, pentru formarea unor generații de specialiști foarte bine pregătiți.

— *Cu cine ați lucrat?*

— Colectivul cu care am lucrat e format în majoritate din femei tinere, în plină ascensiune profesională: pentru arhitecta Paula Cumpănașu, proaspătă absolventă, proiectul, ca și executarea lui — lucrările au mers aproape paralel — au constituit o bună școală. Acum lucrează pe cont propriu, e șefă de proiect de grădinițe, de magazine etc. Și arhitecta Ruxandra Panaitescu și-a luat zborul: proiectează acum casa de mode de pe Calea Victoriei; arhitecta Ruxandra Stamatin a mai lucrat și la policlinica Vitan. Iată, poate, de ce bucuria pentru premiul primit este pentru mine, personal, și bucuria că ștafeta profesiei mele o voi preda fără teamă în mîna lor.

FEMEIA și revoluția tehnică-științifică

Progresul rapid al științei și tehnicii, care caracterizează cu atîta putere epoca noastră, introduce schimbări profunde în viața oamenilor, în evoluția diferitelor categorii sociale.

De cîtva timp, atît pe plan național cît și internațional, se desfășoară o activitate asiduă de cercetare. În 1969 a avut loc în țara noastră (la Iași) un seminar internațional organizat de Organizația Națiunilor Unite în colaborare cu guvernul român, despre efectele dezvoltării științifice și tehnice asupra vieții femeii. Ulterior, această temă a fost obiectul altor dezbateri și cercetări, de mare amploare.

În ancheta de față ne propunem dezbaterea următoarelor probleme:

— Aprecierea condiției femeii contemporane în lumina progresului general de dezvoltare a științei și tehnicii.

— Efectele principale, pozitive sau negative, pe care le-a determinat progresul tehnic pe toate planurile vieții femeii.

— Ce ar trebui întreprins pentru a se crea condițiile necesare de a stimula adaptarea și participarea femeilor la progresul tehnic contemporan.

mutații determinante în viața femeii

de **MARIA GROZA,**
vicepreședintă a Marii Adunări Naționale, vicepreședintă a Consiliului Național al Femeilor

Una din caracteristicile epocii contemporane este revoluția tehnică și științifică de o amploare fără precedent, care determină salturi uriașe în dezvoltarea forțelor de producție, în creșterea capacității creatoare a omului, influențînd toate laturile vieții omenești.

Marile descoperiri ale științei, stadiul avansat al studiului macro și microcosmosului posibilitățile de a stăpîni și folosi energia atomică în folosul omului și al progresului umanității deschid perspective mereu noi, calitativ superioare tuturor activităților practice.

Trebuie reținut însă că efectele multiforme

FEMEIA şi revoluţia tehnică-ştiinţifică

Progresul rapid al ştiinţei şi tehnicii, care caracterizează cu atîta putere epoca noastră, introduce schimbări profunde în viaţa oamenilor, în evoluţia diferitelor categorii sociale.

De cîtva timp, atît pe plan naţional cît şi internaţional, se desfăşoară o activitate asiduă de cercetare. În 1969 a avut loc în ţara noastră (la Iaşi) un seminar internaţional organizat de Organizaţia Naţiunilor Unite în colaborare cu guvernul român, despre efectele dezvoltării ştiinţifice şi tehnice asupra vieţii femeii. Ulterior, această temă a fost obiectul altor dezbateri şi cercetări, de mare amploare.

În ancheta de faţă ne propunem dezbaterea următoarelor probleme:

— Aprecierea condiţiei femeii contemporane în lumina progresului general de dezvoltare a ştiinţei şi tehnicii.

— Efectele principale, pozitive sau negative, pe care le-a determinat progresul tehnic pe toate planurile vieţii femeii.

— Ce ar trebui întreprins pentru a se crea condiţiile necesare de a stimula adaptarea şi participarea femeilor la progresul tehnic contemporan.

mutaţii determinante în viaţa femeii

de MARIA GROZA,
vicepreşedintă a Marii Adunări Naţionale,
vicepreşedintă a Consiliului Naţional al Femeilor

Una din caracteristicile epocii contemporane este revoluţia tehnică şi ştiinţifică de o amploare fără precedent, care determină salturi uriaşe în dezvoltarea forţelor de producţie, în creşterea capacităţii creatoare a omului, influenţînd toate laturile vieţii omeneşti.

Marile descoperiri ale ştiinţei, stadiul avansat al studiului macro şi microcosmosului posibilităţile de a stăpîni şi folosi energia atomică în folosul omului şi al progresului umanităţii deschid perspective mereu noi, calitativ superioare tuturor activităţilor practice.

Trebuie reţinut însă că efectele multiforme

și inevitabile ale științei și tehnicii asupra societății și implicit asupra condiției de viață și muncă ale femeii nu decurg în mod implacabil, ci sînt necesare intervenții active permanente ale omului, care să le promoveze.

Complexul proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, statutul actual al femeii în țara noastră au determinat accelerarea antrenării acestui imens potențial — pe care-l constituie femeile — în viața economică și social-culturală a țării, la producția de bunuri materiale și spirituale. Astăzi ele reprezintă peste 46% din numărul total al populației ocupate în diferite ramuri de activitate; la sfîrșitul anului 1970, existau peste 1 600 000 salariate. Munca profesională a femeilor corespunde unei necesități vitale a dezvoltării economiei naționale și, în același timp, pe plan personal, le dă posibilitatea să-și dezvolte pe deplin personalitatea.

Revoluția științifică și tehnică contemporană, introducerea pe scară tot mai largă a mecanizării și automatizării, a mașinilor de calcul, diminuează rolul elementului fizic în muncă, lărgește, neîndoielnic, evantaiul profesiilor accesibile femeilor, facilitează participarea sporită în producție, în general, și în acele ramuri în care atribute recunoscute femeii — îndeminare, minuțiozitate și răbdare, precizie — pot fi mai bine valorificate, creează un cadru mai fertil, mai propice pentru afirmarea lor. Este, îndeobște, cunoscut că femeile dețin un loc preponderent în industria ușoară și cea alimentară. Edificator este, însă, faptul că femeile pătrund în ramuri recent create, moderne, de utilitate vitală pentru economia națională, cum ar fi chimia, electronica, electrotehnica — unde reprezintă o pondere de 36% —, optica, mecanica fină, automatica. La prima vedere lucrurile par mulțumitoare. Însă să nu uităm că într-o vizită de lucru făcută la Uzinele «23 August» tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, sublinia că în industria constructoare de mașini numărul femeilor este încă destul de mic. Această remarcă decurge tocmai din aprecierea posibilităților pe care introducerea tehnicii moderne în procesul de producție le creează integrării femeii în cele mai diferite sectoare de activitate.

Dezvoltarea uriașă a științei și tehnicii influențează și procesul de instrucție și formare profesională. Esențial pentru afirmarea posibilităților creatoare ale femeii este accesul la toate formele și gradele de învățămînt, care asigură pregătirea generală și de specialitate. În perspectivă, tocmai în vederea lărgirii cîmpului muncii feminine consider necesar îndrumarea mai atentă a tinerelor fete spre acele școli de calificare pentru sectoare în care ponderea femeilor este redusă, ca și spre acelea în care calitățile specifice, randamentul muncii lor pot fi puse mai bine în evidență. Și aceasta cu atît mai mult cu cît în anii următori efectivul femeilor încadrate în producție va continua să crească, actualul plan cincinal prevăzînd sporirea numărului salariaților cu peste un milion de persoane, dintre care cca400 000 vor fi femei.

În această ordine de idei trebuie să ne rețină atenția și faptul că exercitarea unei meserii în întreprinderi noi, înzestrate cu utilaje și agregate de înalt nivel tehnic, precum și în fabrici reutilate, modernizate, implică o pregătire profesională superioară. De aci necesitatea unei preocupări deosebite pentru consolidarea și îmbogățirea cunoștințelor de specialitate nu numai din partea noilor salariate, ci a tuturor femeilor muncitoare. Aplicarea legii referitoare la obligativitatea organizării perfecționării profesionale a tuturor lucrătorilor din unitățile socialiste ușurează procesul progresiv de creștere a formării tehnice și profesionale a femeii și determină o mai bună repartizare a femeilor în formele de reciclare, policalificare, recalificare sau specializare, stimularea preocupării lor pentru autoperfecționare. Acest lucru este condiționat și de modul în care vor fi ajutate să-și canalizeze preocupările.

Conștiente de importanța deosebită a programului elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru îmbunătățirea activității politice, ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii, femeile din țara noastră răspund cu entuziasm măsurilor propuse, prin angajarea lor mai energică în muncă, în opera de îndeplinire a obiectivelor ce stau în actuala etapă în fața întregii societăți românești.

Problema afirmării personalității femeii este în raport și cu funcțiile îndeplinite și recunoscute femeii în societate. Recunoașterea funcției sociale a maternității pe lingă cea de salariată și cetățeană asigură dimensiuni noi integrării femeii în viața activă.

Avem un sistem larg și în continuă dezvoltare de prevederi legale și de instituții al căror scop este ocrotirea maternității, sprijinirea mamelor și familiilor în ce privește îngrijirea și educarea copiilor. Preocuparea continuă și atentă a partidului și guvernului în acest domeniu și-a găsit o puternică expresie în recenta hotărîre a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri cu privire la majorarea alocației de stat pentru copii și îmbunătățirea regimului de acordare a acesteia.

Nu trebuie omisă nici solicitudinea pentru ușurarea activității casnice a femeii, pentru folosirea rațională a timpului său liber. În acest domeniu cred că avem încă multe de făcut, preocupările nefiind pînă acum la nivelul posibilităților determinate de dezvoltarea social-economică a țării. Desigur, este necesar ca și viața de familie să aibă în centrul ei o mai justă și mai echilibrată distribuție a obligațiilor gospodărești între bărbat și femeie, între toți membrii familiei.

Progresul științific și tehnic influențează direct și indirect situația femeilor în societate. Efectele sale sînt echivalente cu o contribuție majoră la crearea condițiilor pentru o dezvoltare multilaterală a personalității feminine. Pentru aceasta este nevoie de acțiunea conștientă a întregii societăți, atît a bărbaților cît și a femeilor înseși.

simptome îngrijorătoare

de **EVELYNE SULLEROT**, profesoară la Institutul de presă al Universității din Paris

Societatea secolului al XX-lea a înfăptuit multe schimbări în favoarea femeilor. Voi cita, de exemplu, dezvoltarea aparatelor electromenajere, lansarea în comerțul alimentar a semipreparatelor, generalizarea serviciilor de întreținere (de tipul spălătoriilor chimice).

Dar dacă munca în gospodărie a devenit mai ușoară și necesită un consum de timp mai redus, nu la fel s-a întîmplat cu o altă preocupare majoră a femeilor — maternitatea. Principala răspundere în această privință continuă să aparțină familiei și în primul rînd mamei. Maternitatea și îngrijirea copiilor sînt astăzi întîia cauză a întreruperilor, a lipsei de continuitate în viața profesională a femeilor. În țări ca Franța, Belgia, Olanda se constată chiar cazuri din ce în ce mai frecvente în care fetele încep să lucreze, își întrerup activitatea după căsătorie, în majoritatea cazurilor după prima naștere, și reintră în producție la 35—40 de ani, cînd ultimul copil a fost dat la școală. De aici nu trebuie să tragem însă concluzii pesimiste, așa cum fac unii, cu privire la rentabilitatea formării profesionale a fetelor. Statisticile arată că perioada maternității și a creșterii copiilor mici nu reprezintă în medie mai mult de 1/8 sau 1/10 din durata vieții unei femei. Și mai arată un lucru; în numeroase țări s-a produs recent o creștere a proporției femeilor măritate printre femeile care lucrează. Ele sînt deja majoritare în Anglia (55,7%), Franța (55%), Suedia (51%). Această tendință va continua, desigur, mai ales datorită reluării din ce în ce mai frecvente a activității după 40 de ani.

Ce incidențe are progresul tehnic în cîmpul propriu-zis al muncii profesionale a femeilor? Pe lîngă cele cîteva sectoare considerate în mod tradițional ca «feminine» (textile, îmbrăcăminte, activitatea didactică și cea sanitară, telecomunicațiile, anumite ramuri ale comerțului etc.), îndemînarea și răbdarea femeilor sînt larg folosite în unele specialități moderne, ca industria de aparate electronice, activitățile de cercetare, calcul și analiză. Femeile continuă să lucreze, firește, și în alte sectoare ale industriei, agriculturii, în cultură și artă.

Se constată însă unele fenomene, aș spune chiar unele simptome, îngrijorătoare, care adaugă vechilor discriminări față de femei (pe care principiile de egalitate în drepturi înscrise în constituții, legi și convenții internaționale le-au zdruncinat, dar nu le-au făcut să dispară din viața practică) unele aspecte noi.

În unele țări occidentale se manifestă astfel o reticență destul de marcată față de calificarea tehnică a femeilor. O mașină nouă care intră într-un atelier este, de regulă, deservită de către bărbați și nu este niciodată sau rareori încredințată femeilor. În mod curios, aceasta se întîmplă chiar în sectoarele în care femeile sînt majoritare. În industria textilă, introducerea unor mașini din ce în ce mai perfecționate are ca rezultat adesea (în orice caz, în Italia, Franța, Belgia) concedierea unor importante loturi de femei și crearea unor posturi noi, mai tehnice, în care sînt folosiți bărbați, deși ar fi putut fi formate femei. Iată și unele cifre: în Franța, în curs de 6 ani, în industria textilă au fost suprimate circa 86 000 de posturi ocupate de femei, în timp ce 19 000 de posturi noi au fost încredințate bărbaților. În Italia, femeile au pierdut, de asemenea, peste 75 000 de posturi, în timp ce perfecționarea tehnică nu a dus la ridicarea nivelului profesional al femeilor care au continuat să lucreze. Aceeași «orientare» se manifestă și în alegerea maiștrilor și tehnicienilor, care, în majoritatea cazurilor, sînt bărbați. Cu totul alta este situația în țările socialiste, unde femeile sînt conștient promovate în posturi de conducere sau de calificare tehnică superioară.

Fenomene înrudite cu cele descrise mai sus se petrec și în alte ramuri industriale. Chiar în industria mecanică și electronică, unde mîna de lucru feminină este în plină expansiune, femeile sînt folosite de regulă în posturi de simple lucrătoare, care comportă mișcări stereotipe și monotone, supuse unor cadențe din ce în ce mai rapide și, firește, mai prost plătite decît posturile de calificare superioară.

Pentru a permite femeilor o mai bună inserare într-o industrie aflată în rapidă evoluție, este necesar, după părerea mea, ca activitățile lor să fie cît mai diversificate. Cantonarea femeilor în numai cîteva ramuri le face oricum mai puțin rezistente față de riscurile automatizării, ale deplasărilor masive ale mîinii de lucru, caracteristice industriilor aflate în curs de modernizare. Este necesar, de asemenea, ca femeile să-și ridice sau să-și reîmprospăteze calificarea și ca ele să lupte pentru o mai justă recompensare a calităților lor, de altfel recunoscute: dexteritatea, minuțiozitatea, răbdarea. Lupta revendicativă de acest gen este, de altfel, în creștere în rîndurile femeilor, după cum arată grevele și demonstrațiile din Anglia, Italia, Franța, Belgia etc.

O mai bună adaptare a femeilor la cerințele progresului tehnic este însă o operație complexă și pretențioasă, care necesită transformări profunde în mai multe domenii, și în primul rînd în acela al formării fetelor pentru o viață activă.

În prezent, într-o serie de țări, această formare este încă învechită, anacronică și chiar plină de aberații. În Franța, precum și în alte țări, prea mulți părinți își educă azi fetele conducîndu-se după vechi sloganuri: o fată trebuie să aibă «noțiuni» de croitorie sau «noțiuni» de limbi străine, «noțiuni» de secretariat, menaj, pian etc., pentru că-i vor prinde bine în căsnicie. Școlile profesionale au încă un procent prea mic de eleve. Inginerii sînt încă în prea mică măsură femei. La cursurile de recalificare participă încă prea puține femei.

„femeile înseși trebuie să știe să folosească perspectivele ce li se deschid“

de ZOFIA SZYDLOVSKA, vicepreședinte al Biroului național pentru calitate și măsuri, secretar general al Consiliului de estetică industrială de pe lingă Consiliul de Miniștri al R.P. Polone

Se poate spune că în Polonia femeile au devenit o forță motrice reală în numeroase și esențiale domenii de activitate și, ceea ce este mai important, că ele exercită o mare influență asupra formării noii conștiințe sociale. Desigur, noi nu socotim încheiat procesul de promovare a femeilor în viața profesională și socială. Desăvîrșirea acestui proces cere un timp mai îndelungat, cere înlăturarea unor rezistențe, unor obstacole care au rămas nu în domeniul legal, ci în acela al tradițiilor. De altfel, însăși problema formării intelectuale și profesionale a femeilor la nivelul exigențelor epocii nu poate fi considerată ca definitiv rezolvată; dimpotrivă, în acest domeniu trebuie depuse eforturi permanente. Înainte de orice, femeile înseși trebuie să știe să folosească toate perspectivele ce li se deschid. Pentru o deplină reușită în acest domeniu trebuie să cunoaștem și să înțelegem în ansamblu toate fenomenele ce au loc în diverse sectoare ale vieții și nu numai acelea din țara proprie, dar și din întreaga lume.

În ce privește analizarea și urmărirea folosirii femeilor în întreprinderile industriale, este necesar, după părerea mea, să fie luate în considerare următoarele probleme:

Lucrări care sînt executate mai bine de femei decît de bărbați (din punct de vedere al randamentului muncii, al calității, preciziei lor etc.); lucrări care pot fi executate de femei, dar cu prețul unui randament și al unei calități scăzute sau cu prețul unui pericol pentru sănătatea femeilor; lucrări care nu pot fi executate de femei din pricina caracteristicilor lor fizice, de exemplu sensibilitatea la toxine, diferită de aceea a bărbaților; date ergonomice ce trebuie luate în considerare în construirea mașinilor și uneltelor ce urmează a fi folosite de femei; servicii sociale diferențiate în domeniul sanitar, de recreare și de bunăstare a muncitoarelor.

Toate aceste probleme fac obiectul cercetărilor și studiilor institutelor științifice ale Academiei poloneze de științe și ale altor instituții, ca și ale sindicatelor și organizației femeilor poloneze.

Preocupări în ce privește o cît mai rațională inserare a femeilor în complexitatea vieții economice, sociale, urbane, culturale etc. a epocii noastre revin și altor organizații și instituții, ca Institutul de estetică industrială de pe lîngă Biroul național pentru calitate, Comisia economiei familiale a Consiliului femeilor poloneze, organizații ca: «Femeia practică», «Gospodina modernă», «Opinia» și altele, care își desfășoară activitatea atît în orașe cît și în mediul rural. Voi menționa, în sfîrșit, existența și activitatea a numeroase centre de consultări juridice și sociale pentru femei, înființate și întreținute de Consiliul femeilor poloneze. Avem, după cum se vede, un vast cîmp de activitate în scopul unei contribuții cît mai active la îmbunătățirea condiției femeii, în contextul dezvoltării științifice și tehnice a zilelor noastre.

de ce cariere „masculine“ și cariere „feminine“?

de RIITTA AUVINEN, director adjunct al Institutului de politică socială al Universității din Helsinki

Dreptul femeilor de a primi aceeași educație și de a exercita aceleași profesiuni ca bărbații a fost recunoscut în mod expres în Finlanda încă prin legile adoptate între 1864 și 1929. Industrializarea a determinat o sporire considerabilă a numărului femeilor în institutiile de învățămînt. Dar în practică, în Finlanda ca și în alte țări, femeile sînt departe de a fi obținut egalitatea în cîmpul muncii și al vieții sociale. Ele sînt reprezentate în mod necorespunzător în numeroase ramuri, îndeosebi în cele științifice și tehnice, și ocupă, în medie în aproape toate domeniile posturi mai puțin importante decît colegii lor bărbați de formație identică.

În calea egalității de fapt se află astăzi nu barierele juridice, care au dispărut într-o mare măsură, ci alte obstacole. Este vorba

de anumite atitudini sociale care aparțin nu numai bărbaților, dar și femeilor înseși și care se întemeiază toate pe idei învechite, dar încă virulente despre rolul femeilor în societate.

Atita vreme cît în cercuri largi se va considera că mediul natural al femeii îl constituie căminul și familia și că formarea ei profesională nu are însemnătate decît ca o asigurare împotriva celibatului sau a văduviei, nu trebuie să ne mirăm că femeile sînt mai puțin preocupate decît bărbații de a obține o diplomă universitară și o calificare profesională sau de a ocupa un post de conducere.

Între cele două sexe nu mai există o diferență în ce privește nivelul instrucțiunii lor. Printre studenții din primii ani, fetele constituie chiar majoritatea; de altfel, în general, de cîțiva ani, Finlanda deține un record european în ce privește procentul studentelor în universități. Se poate considera deci că reușita lor mai mică în viața profesională nu se datorează unei formări insuficiente sau lipsei de calități. Accesul femeilor în posturi înalte depinde acum în mare măsură de ele însele, de dorința lor de a avea un rol de conducere, de a-și asuma o răspundere și de a lua parte la procesul de decizie. Pentru aceasta este nevoie ca femeile să aibă încredere în propriile lor capacități, ceea ce, se pare, nu este cazul, cu tot nivelul lor de instruire ridicat.

Datele existente astăzi asupra capacităților intelectuale ale bărbaților și ale femeilor arată că nu există o diferență destul de marcată între sexe pentru a justifica o orientare profesională bazată pe acest criteriu. Cu toate acestea, un mare număr de profesiuni sînt considerate masculine sau feminine, această atitudine fiind răspîndită chiar și în cercurile organelor oficiale de orientare profesională. Manualele întocmite de aceste organe au trebuit să fie profund modificate din această pricină în 1968.

Dacă dorim să schimbăm starea de lucruri existentă, trebuie să avem la dispoziție nu numai legi egalitare în ce privește drepturile bărbaților și ale femeilor, dar și instituții corespunzătoare. Una dintre acestea, și anume una de mare însemnătate, este învățămîntul. Pînă nu de mult, în învățămîntul general, în Finlanda, cursurile erau, firește, aceleași pentru băieți și pentru fete. Dar învățămîntul practic era diferit, după criterii potrivite poate unei societăți de tip agricol: fetelor li se predau artele menajere, economia domestică și unele lucrări agrare; băieții învățau să prelucreze lemnul. Or, dacă vrem să dăm băieților și fetelor șanse egale, prima condiție este de a le asigura același învățămînt de bază în domeniul practic, ca și în acela al culturii generale. Noțiunea de activități «masculine» și «feminine» ar trebui să nu mai existe în școli. Ar trebui să se arate elevilor că diferențele de aptitudini sînt mai mari de la un individ la altul decît de la un sex la altul. Nu mă refer aici, bineînțeles, la profesiunile care din pricina efortului fizic pe care-l solicită nu sînt, oricum, recomandabile femeilor.

După părerea mea, este necesar să se meargă și mai departe în domeniul adaptării învățămîntului la cerințele unei egalități reale între bărbați și femei. Se spune, pe drept cuvînt, că pentru asigurarea reală a acestei egalități va fi necesar să obținem o mai echilibrată repartizare a sarcinilor menajere între bărbat, femeie și colectivitate. De ce să nu începem atunci prin generalizarea învățămîntului gospodăresc și, în contrast cu sistemul actual, prin predarea, atît băieților cît și fetelor, a cunoștințelor respective, inclusiv a noțiunilor privitoare la îngrijirea copiilor?

o luptă neobosită împotriva prejudecăților

de MARIA MARKUS, membră a grupului de cercetări sociologice al Academiei de științe a R.P. Ungare

Dară teamă de a greși prea mult, se poate spune că astăzi o femeie din trei depune o activitate salariată.

Situația apare însă mai puțin satisfăcătoare dacă examinăm structura mîinii de lucru feminine și repartizarea sa pe profesii. Vom vedea atunci că, în ciuda prevederilor legale, femeile nu sînt în fapt egale cu bărbații, ci constituie o mînă de lucru mai puțin calificată și mai puțin plătită, lucrînd în condiții mai grele și îndeplinind sarcini mai puțin interesante.

Justificarea acestor inegalități se face din ce în ce mai puțin cu argumentul că femeile ar fi incapabile de o muncă care cere cunoștințe specializate de nivel înalt și aptitudinea de a lua decizii și de a da ordine, deși astfel de păreri supraviețuiesc pe alocuri. Argumentul prezentat cel mai des este că femeile nu constituie o mînă de lucru stabilă și sigură, pentru că ele trebuie să aducă pe lume copii și să-i crească, pentru că îndatoririle lor casnice le împiedică să se consacre pe deplin muncii profesionale și că, prin urmare, din punct de vedere practic, munca lor n-ar avea economic aceeași valoare ca cea a bărbaților.

Există în prezent două tendințe distincte în eforturile depuse pentru a concilia cele două aspecte caracteristice vieții moderne a femeilor: acela că, din ce în ce mai mult, femeia lucrează în afara căminului și acela că, totodată, ea rămîne organizatoarea menajului, cea care dă naștere copiilor și îi crește.

După sistemul american, fetele lucrează pînă la căsătorie sau pînă la nașterea primului copil, după care își părăsesc serviciul pe care-l reiau după 10 sau 15 ani, cînd copiii sînt mari. Sistemul prezintă anumite avan-

taje. Este evident însă că femeile care încetează să lucreze timp de 15 ani, sau chiar mai puțin, nu pot să pretindă a fi egale bărbaților în privința calificării și promovării profesionale.

În țările socialiste, majoritatea femeilor care lucrează își păstrează serviciile pînă la vîrsta pensionării. Ele beneficiază din partea statului sau a întreprinderilor de numeroase avantaje care să le permită să lucreze de-a lungul întregii perioade a maternității și a creșterii copiilor mici. Sistemul socialist, care are o justă concepție asupra emancipării femeilor, face din muncă un element permanent al vieții lor.

Ce trebuie făcut în viitor? După părerea mea, trebuie dusă o luptă neobosită împotriva prejudecăților care se opun unei repartizări echitabile a obligațiilor gospodărești, trebuie lărgită și diversificată rețeaua de servicii capabile să preia o parte importantă a activităților menajere (costul acestor servicii ar trebui să fie atît de mic încît toate femeile, indiferent de venitul lor, să poată profita de ele); în sfîrșit, ne putem gîndi și la a l t f e l de măsuri: aceste treburi, sau cel puțin o parte a lor, de pildă îngrijirea copiilor, ar putea deveni o meserie sau o profesie pentru anumite persoane care stau oricum acasă și care ar putea face ceea ce este necesar și pentru alte familii. Ar fi vorba deci de o extindere sau mai bine zis de o completare organizată — și nu întîmplătoare, cum are loc în practică — a rețelei de creșe, cămine, grădinițe pentru preșcolari etc. Aceasta ar permite femeilor să aleagă într-adevăr între două posibilități, adică aceea de a activa în mediul familial sau aceea de a lucra în afara căminului.

de ce studiez condiția femeii?

de ANA GLUVACOV, lector universitar la Institutul politehnic din București

Cercetarea aspectelor ridicate de prezența femeilor în producția socială, sub aspect economic, nu numai sociologic, mă preocupă mai de mult. Mă veți întreba de ce am ales acest subiect pentru teza mea de doctorat, cînd eu predau la o catedră de economie politică generală. Interesul provine din nevoia lăuntrică de a-mi aduce contribuția în spirit marxist-leninist la elucidarea ideii controversate încă, dacă generalizarea muncii profesionale a femeii este un fenomen de conjunctură sau o tendință istorică obiectivă. De modul cum se răspunde acestei întrebări — teoretic și practic — depinde, cred eu, înfăptuirea postulatului marxist al emancipării depline a femeii. În studiul «Utilizarea forței de muncă și creșterea productivității muncii», publicat în volumul *Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste*, am menționat că proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție creează condiții pentru o concepție nouă în ce privește diviziunea muncii între bărbați și femei. Studierea și tratarea separată a forței de muncă feminine sînt importante și necesare, deoarece aceasta prezintă particularități izvorîte din evoluția istorică diferită pe care a cunoscut-o, din deosebirile fizice, biologice și psihice, precum și din faptul că funcțiile specifice ale femeilor, de mame și conducătoare ale vieții casnice, ridică aspecte complexe, uneori contradictorii, ce se cer elucidate prin conjugarea eforturilor cercetătorilor din diferite ramuri ale științei.

În literatura economică și sociologică se vehiculează diferite idei și se propun soluții care sînt mai mult decît discutabile. Pornind de la influențele dublei solicitări asupra femeii, unii propun întoarcerea la trecut, la vechea separare a rolurilor între femeie și bărbat. Alții, considerînd anacronic un asemenea mod de rezolvare, împart viața femeii în trei faze: de instruire proprie, de creștere și educare a copiilor, iar după 35 de ani, spun ei, femeia poate să exercite o activitate profesională în afara căminului. Dar și această soluție s-a dovedit inconsistentă și a fost infirmată de viață. Pauzele mari în activitatea profesională înseamnă rămînere în urmă, chiar descalificare, cu toate consecințele ce le implică.

Întreaga dezvoltare istorică confirmă că participarea femeilor la producția socială este un proces obiectiv și ireversibil; ea este determinată de nenumărați factori — dintre care primordiali sînt cei de natură economică —, dar nu mai puțin importanți sînt și cei sociali, psihologici, morali.

Productivitatea muncii femeilor diferă de cea a bărbaților datorită unor cauze obiective, trecătoare, care întrețin de fapt cauzele subiective. De-a lungul timpurilor, locurile de muncă, uneltele, mașinile, organizarea procesului de muncă, orarul au fost gîndite conform naturii fizice și psihice a bărbatului, iar femeile au fost nevoite să se adapteze acestor condiții. Dacă ne gîndim în mod serios să găsim căile de creștere a productivității muncii în ramurile unde lucrează femei sau unde se va determina în mod științific că este eficient și adecvat să lucreze femei, se cere, după părerea mea, încă din faza de construcție a noilor întreprinderi, de proiectare a mașinilor sau a dotării social-sanitare, să se țină seama de datele științifice referitoare la organismul femeii. În ce privește organizarea procesului de producție, a fluxului tehnologic și orarelor, se cer căutate soluții noi, atît în interesul producției cît și al consecințelor sociale favorabile pe care le-ar avea asupra familiei, educației copiilor, înfloririi multilaterale a personalității femeii.

de anumite atitudini sociale care aparțin nu numai bărbaților, dar și femeilor înseși și care se întemeiază toate pe idei învechite, dar încă virulente despre rolul femeilor în societate.

Atîta vreme cît în cercuri largi se va considera că mediul natural al femeii îl constituie căminul și familia și că formarea ei profesională nu are însemnătate decît ca o asigurare împotriva celibatului sau a văduviei, nu trebuie să ne mirăm că femeile sînt mai puțin preocupate decît bărbații de a obține o diplomă universitară și o calificare profesională sau de a ocupa un post de conducere.

Între cele două sexe nu mai există o diferență în ce privește nivelul instrucțiunii lor. Printre studenții din primii ani, fetele constituia chiar majoritatea; de altfel, în general, de cîțiva ani, Finlanda deține un record european în ce privește procentul studentelor în universități. Se poate considera deci că reușita lor mai mică în viața profesională nu se datorează unei formări insuficiente sau lipsei de calități. Accesul femeilor în posturi înalte depinde acum în mare măsură de ele însele, de dorința lor de a avea un rol de conducere, de a-și asuma o răspundere și de a lua parte la procesul de decizie. Pentru aceasta este nevoie ca femeile să aibă încredere în propriile lor capacități, ceea ce, se pare, nu este cazul, cu tot nivelul lor de instruire ridicat.

Datele existente astăzi asupra capacităților intelectuale ale bărbaților și ale femeilor arată că nu există o diferență destul de marcată între sexe pentru a justifica o orientare profesională bazată pe acest criteriu. Cu toate acestea, un mare număr de profesiuni sînt considerate masculine sau feminine, această atitudine fiind răspîndită chiar și în cercurile organelor oficiale de orientare profesională. Manualele întocmite de aceste organe au trebuit să fie profund modificate din această pricină în 1968.

Dacă dorim să schimbăm starea de lucruri existentă, trebuie să avem la dispoziție nu numai legi egalitare în ce privește drepturile bărbaților și ale femeilor, dar și instituții corespunzătoare. Una dintre acestea, și anume una de mare însemnătate, este învățămîntul. Pînă nu de mult, în învățămîntul general, în Finlanda, cursurile erau, firește, aceleași pentru băieți și pentru fete. Dar învățămîntul practic era diferit, după criterii potrivite poate unei societăți de tip agricol: fetelor li se predau artele menajere, economia domestică și unele lucrări agrare, băieții învățau să prelucreze lemnul. Or, dacă vrem să dăm băieților și fetelor șanse egale, prima condiție este de a le asigura același învățămînt de bază în domeniul practic, ca și în acela al culturii generale. Noțiunea de activități «masculine» și «feminine» ar trebui să nu mai existe în școli. Ar trebui să se arate elevilor că diferențele de aptitudini sînt mai mari de la un individ la altul decît de la un sex la altul. Nu mă refer aici, bineînțeles, la profesiunile care din pricina efortului fizic pe care-l solicită nu sînt, oricum, recomandabile femeilor.

După părerea mea, este necesar să se meargă și mai departe în domeniul adaptării învățămîntului la cerințele unei egalități reale între bărbați și femei. Se spune, pe drept cuvînt, că pentru asigurarea reală a acestei egalități va fi necesar să obținem o mai echilibrată repartizare a sarcinilor menajere între bărbat, femeie și colectivitate. De ce să nu începem atunci prin generalizarea învățămîntului gospodăresc și, în contrast cu sistemul actual, prin predarea, atît băieților cît și fetelor, a cunoștințelor respective, inclusiv a noțiunilor privitoare la îngrijirea copiilor?

o luptă neobosită împotriva prejudecăților

de MARIA MARKUS, membră a grupului de cercetări sociologice al Academiei de științe a R.P. Ungare

Fără teamă de a greși prea mult, se poate spune că astăzi o femeie din trei depune o activitate salariată.

Situația apare însă mai puțin satisfăcătoare dacă examinăm structura mîinii de lucru feminine și repartizarea sa pe profesii. Vom vedea atunci că, în ciuda prevederilor legale, femeile nu sînt în fapt egale cu bărbații, ci constituie o mînă de lucru mai puțin calificată și mai puțin plătită, lucrînd în condiții mai grele și îndeplinind sarcini mai puțin interesante.

Justificarea acestor inegalități se face din ce în ce mai puțin cu argumentul că femeile ar fi incapabile de o muncă care cere cunoștințe specializate de nivel înalt și aptitudinea de a lua decizii și de a da ordine, deși astfel de păreri supraviețuiesc pe alocuri. Argumentul prezentat cel mai des este că femeile nu constituie o mînă de lucru stabilă și sigură, pentru că ele trebuie să aducă pe lume copii și să-i crească, pentru că îndatoririle lor casnice le împiedică să se consacre pe deplin muncii profesionale și că, prin urmare, din punct de vedere practic, munca lor n-ar avea economic aceeași valoare ca cea a bărbaților.

Există în prezent două tendințe distincte în eforturile depuse pentru a concilia cele două aspecte caracteristice vieții moderne a femeilor: acela că, din ce în ce mai mult, femeia lucrează în afara căminului și acela că, totodată, ea rămîne organizatoarea menajului, cea care dă naștere copiilor și îi crește.

După sistemul american, fetele lucrează pînă la căsătorie sau pînă la nașterea primului copil, după care își părăsesc serviciul pe care-l reiau după 10 sau 15 ani, cînd copiii sînt mari. Sistemul prezintă anumite avantaje. Este evident însă că femeile care încetează să lucreze timp de 15 ani, sau chiar mai puțin, nu pot să pretindă a fi egale bărbaților în privința calificării și promovării profesionale.

În țările socialiste, majoritatea femeilor care lucrează își păstrează serviciile pînă la vîrsta pensionării. Ele beneficiază din partea statului sau a întreprinderilor de numeroase avantaje care să le permită să lucreze de-a lungul întregii perioade a maternității și a creșterii copiilor mici. Sistemul socialist, care are o justă concepție asupra emancipării femeilor, face din muncă un element permanent al vieții lor.

Ce trebuie făcut în viitor? După părerea mea, trebuie dusă o luptă neobosită împotriva prejudecăților care se opun unei repartizări echitabile a obligațiilor gospodărești, trebuie lărgită și diversificată rețeaua de servicii capabile să preia o parte importantă a activităților menajere (costul acestor servicii ar trebui să fie atît de mic încît toate femeile, indiferent de venitul lor, să poată profita de ele); în sfîrșit, ne putem gîndi și la altfel de măsuri: aceste treburi, sau cel puțin o parte a lor, de pildă îngrijirea copiilor, ar putea deveni o meserie sau o profesie pentru anumite persoane care stau oricum acasă și care ar putea face ceea ce este necesar și pentru alte familii. Ar fi vorba deci de o extindere sau mai bine zis de o completare organizată — și nu întîmplătoare, cum are loc în practică — a rețelei de creșe, cămine, grădinițe pentru preșcolari etc. Aceasta ar permite femeilor să aleagă într-adevăr între două posibilități, adică aceea de a activa în mediul familial sau aceea de a lucra în afara căminului.

de ce studiez condiția femeii?

de ANA GLUVACOV, lector universitar la Institutul politehnic din București

Cercetarea aspectelor ridicate de prezența femeilor în producția socială, sub aspect economic, nu numai sociologic, mă preocupă mai de mult. Mă veți întreba de ce am ales acest subiect pentru teza mea de doctorat, cînd eu predau la o catedră de economie politică generală. Interesul provine din nevoia lăuntrică de a-mi aduce contribuția în spirit marxist-leninist la elucidarea ideii controversate încă, dacă generalizarea muncii profesionale a femeii este un fenomen de conjunctură sau o tendință istorică obiectivă. De modul cum se răspunde acestei întrebări — teoretic și practic — depinde, cred eu, înfăptuirea postulatului marxist al emancipării depline a femeii. În studiul «Utilizarea forței de muncă și creșterea productivității muncii», publicat în volumul *Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste*, am menționat că proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție creează condiții pentru o concepție nouă în ce privește diviziunea muncii între bărbați și femei. Studierea și tratarea separată a forței de muncă feminine sînt importante și necesare, deoarece aceasta prezintă particularități izvorîte din evoluția istorică diferită pe care a cunoscut-o, din deosebirile fizice, biologice și psihice, precum și din faptul că funcțiile specifice ale femeilor, de mame și conducătoare ale vieții casnice, ridică aspecte complexe, uneori contradictorii, ce se cer elucidate prin conjugarea eforturilor cercetătorilor din diferite ramuri ale științei.

În literatura economică și sociologică se vehiculează diferite idei și se propun soluții care sînt mai mult decît discutabile. Pornind de la influențele dublei solicitări asupra femeii, unii propun întoarcerea la trecut, la vechea separare a rolurilor între femeie și bărbat. Alții, considerînd anacronic un asemenea mod de rezolvare, împart viața femeii în trei faze: de instruire proprie, de creștere și educare a copiilor, iar după 35 de ani, spun ei, femeia poate să exercite o activitate profesională în afara căminului. Dar și această soluție s-a dovedit inconsistentă și a fost infirmată de viață. Pauzele mari în activitatea profesională înseamnă rămînere în urmă, chiar descalificare, cu toate consecințele ce le implică.

Întreaga dezvoltare istorică confirmă că participarea femeilor la producția socială este un proces obiectiv și ireversibil; ea este determinată de nenumărați factori — dintre care primordiali sînt cei de natură economică —, dar nu mai puțin importanți sînt și cei sociali, psihologici, morali.

Productivitatea muncii femeilor diferă de cea a bărbaților datorită unor cauze obiective, trecătoare, care întrețin de fapt cauzele subiective. De-a lungul timpurilor, locurile de muncă, uneltele, mașinile, organizarea procesului de muncă, orarul au fost gîndite conform naturii fizice și psihice a bărbatului, iar femeile au fost nevoite să se adapteze acestor condiții. Dacă ne gîndim în mod serios să găsim căile de creștere a productivității muncii în ramurile unde lucrează femei sau unde se va determina în mod științific că este eficient și adecvat să lucreze femei, se cere, după părerea mea, încă din faza de construcție a noilor întreprinderi, de proiectare a mașinilor sau a dotării social-sanitare, să se țină seama de datele științifice referitoare la organismul femeii. În ce privește organizarea procesului de producție, a fluxului tehnologic și orarelor, se cer căutate soluții noi, atît în interesul producției cît și al consecințelor sociale favorabile pe care le-ar avea asupra familiei, educației copiilor, înfloririi multilaterale a personalității femeii.

din filele vremii

rînduri dintr-un jurnal nescris

de IVANCA RUDENKO
Erou al Muncii Socialiste

Niciodată n-am ţinut un jurnal căruia să-i încredinţez zilnic cele mai tainice gînduri şi simţăminte. Chiar dacă m-ar fi tentat, în tinereţea mea, n-ar fi fost posibil. Un jurnal găsit la un utecist putea deveni piesă de dosar la siguranţă, cap de acuzare la proces.

Încerc sa rememorez drumul străbătut. Episoade întîmplate în urmă cu 30—40 de ani sînt privite — firesc — din perspectivă actuală, cu oarecare detaşare de epoca istorică în care mi-am petrecut tinereţea. Îmi amintesc versurile pe care le cîntam în 1932, împreună cu Donca Simo şi Jeni Finkel: «Încă o lună, încă două, şi noi vom fi sus, pe palatul regelui, cu steagul roşu pus». Atunci eram convinsă că revoluţia socialistă se poate realiza foarte repede. Eram puţin naive, desigur, dar devotate cu trup şi suflet mişcării muncitoreşti; lipsite de experienţă, dar animate de patos revoluţionar; nerăbdătoare să schimbăm lumea, pentru că cea în care ne născusem era prea plină de nedreptăţi. Mi-ar fi plăcut să învăţ, dar plata taxelor însemna un lux prea mare. Acceptasem ideea să ţes covoare la o făbricuţă pînă ce sora mai mare îşi dădea bacalaureatul. Pe urmă, ziceam noi, o să lucreze dînsa şi o să mă întreţină pe mine în şcoală. Planul însă a eşuat. Sora mea a murit de tuberculoză, la scurtă vreme după ce şi-a luat bacalaureatul....

În mişcarea revoluţionară m-a atras Petre Gheorghe, fratele meu. El activa în ilegalitate, fiind pe atunci secretar al Comitetului regional Dobrogea al U.T.C. De altfel, toţi fraţii mei erau adepţi ai ideilor comuniste. «Încă o lună, încă două».... Anii treceau, lupta se înăsprea, încercările prin care treceam deveneau tot mai cumplite.

MAMA. Îi era teamă pentru fiecare dintre noi. Căuta să ne ocrotească, să nu ajungem în mîinile siguranţei. În acelaşi timp, ne-a înţeles aspiraţiile şi, pe măsura puterilor ei, a încercat să ne ajute. Ea îşi dădea seama că în entuziasmul meu juvenil comiteam unele greşeli. Odată m-a salvat de la o cădere iminentă. Ce se întîmplase. Mă dusesem la o intîlnire să predau o valiză cu manifeste, dar tovarăşul aşteptat nu s-a prezentat. Atunci am plecat acasă şi am băgat valiza sub pat. Mama m-a văzut. Nu mi-a spus, «descotoroseşte-te de ea» sau «pune pe foc materialul», ci m-a sfătuit s-o ascund într-un loc mai sigur, iar a doua zi să-i indic ei adresa unde trebuie predată. I-am spus să fie liniştită că nu se va întîmpla nimic şi m-am culcat. În timpul nopţii, aud vocea îngrijorată a mamei:

— Vin agenţii!

— Tu numai agenţi visezi! am replicat.

Paşii răsunau tot mai aproape. Desluşeam din ce în ce mai clar conversaţia celor din stradă. Într-adevăr, erau de la siguranţă. Mi-am dat seama că vorbeau de Petre, care se afla în detenţie la închisoarea din Constanţa. Nu mai aveam cînd să fug. Involuntar, m-am uitat sub pat. Geamantanul dispăruse. În timpul nopţii, mama îl ascunsese în grădină, ca măsură de prevedere. Înţelepciunea vîrstei biruise.

PETRE. Era cel mai mic dintre fraţii mei. Cu 8 ani mai în vîrstă decît mine. Absolvise patru clase liceale, dar din aceeaşi cauză — lipsa de mijloace — fusese nevoit să-şi abandoneze studiile. Îi plăcea foarte mult să citească. Cînd era mic, mama îi spunea: «Pe tine popă te fac!» Dar Petre a devenit zidar. Avea o fire romantică, era ceea ce numim un visător. Simţămintele şi le exprima adesea în versuri. Şi astăzi îmi pare rău că n-am reuşit să ascund caietul lui de poezii!

Petre se remarca printr-un caracter foarte dîrz şi o cinste exemplară. Îmi amintesc un fapt semnificativ... Era iarnă. N-aveam o leţcaie în casă, nici măcar de pîine. Mama a observat că Petre are la dînsul bani. L-a rugat să-i dea ceva pentru mîncare. El a refuzat-o categoric: «Nu pot, dragă mamă, ăştia nu-s banii mei, sînt ai tovarăşilor. Au strîns leu cu leu ca să scoatem revista «Tînărul bolşevic». Iartă-mă, dar de banii aceştia nu mă ating, orice s-ar întîmpla!»

De trei ori a fost arestat, însă niciodată n-a recunoscut nimic, n-a dat declarații. La proces acuza starea precară în care trăia tineretul, realitățile sociale, care nu puteau fi contestate nici de judecători. Cu toate că știau de activitatea lui revoluționară, au fost nevoiți să-l achite din lipsă de dovezi. Ultima oară a fost arestat în mai 1942. Cîteva luni mai tîrziu, în august, am fost și eu arestată. Puțin înainte de cădere, aflasem că Petre se află la Ploiești, că nu i s-a permis să aibă avocat, că s-a apărat singur, demascînd acest simulacru de judecată. El și-a afirmat neînfricat opinia de luptător împotriva războiului antisovietic. Procesul a durat circa 10—15 minute. Curtea marțială l-a condamnat la moarte. A trăit încă 8 luni, suportînd cu stoicism chinurile fizice (avea coastele rupte în urma bătăilor). În dimineața zilei de 8 februarie 1943 a fost executat. Era la cinci zile după cotitura de la Stalingrad. Cîțiva tineri aflați în închisoare, simpatizanți ai mișcării, l-au văzut cînd a fost scos din celulă pentru a fi dus la execuție în Crîngul lui Bot. Trecînd prin fața lor, Petre le-a spus: «Capul sus, băieți! Victoria va fi a noastră!»

Amănuntele acestea legate de ultimele clipe ale lui Petre le-am aflat după eliberare. Atunci, în august 1942, evitam pe cît îmi era posibil să mă gîndesc la soarta lui, voiam să am tărie, pentru a primi eu însumi sentința cu demnitate de comunist, de patriot, de ostaș al luptei pentru o cauză dreaptă. Curtea marțială mă condamnase și pe mine la moarte. Dar, spre deosebire de procesul fratelui meu, la procesul nostru — eram judecată împreună cu un grup de 12 tineri, printre care Constanța Crăciun și Ion Vințe — s-a permis un avocat al apărării, în persoana lui Petre Pandrea, cumnatul lui Lucrețiu Pătrășcanu. Îmi amintesc perfect pledoaria lui, dacă nu litera, esența ei: «De ce îi condamnați la moarte pe acești tineri? (era vorba de Vințe și de mine). Unica lor vină este aceea că au avut curajul opiniei, declarînd că războiul pe care îl purtăm înseamnă o catastrofă națională. Și dumneavoastră gîndiți la fel, dar n-aveți îndrăzneală să vă exprimați cu voce tare. Dați-vă seama! Martirii de azi mîine vor fi eroi naționali!...»

Pedeapsa capitală ne-a fost comutată în închisoare pe viață. După atîtea chinuri îndurate — fizice și morale —, căzusem într-un fel de amnezie. Nu-mi mai aminteam sau îmi aminteam foarte vag unele lucruri. Retrăiam în somn emoțiile prin care trecusem. Aveam coșmaruri... La siguranță mă torturaseră 24 de ore fără întrerupere. Anchetatorul nu avea nici o declarație, dar nu putea ordona să mai fiu bătută. «Ați lucrat nesistematic!» — le reproșa subalternilor. El a încercat o metodă mai subtilă: demoralizarea. Mi-a spus că și-a făcut studiile la Paris, că acolo era și el un adept al marxismului, dar s-a convins că socialismul nu are viitor. Mi-a vorbit despre frămîntările de atunci din partid, însă și eu aveam experiența luptei de clasă, eram matură politic, știam cine ne vrea binele și cine răul. Nereușind să mă atragă în capcană, «intelectualul rafinat», dispus să filozofeze, a devenit și el o brută.

ELENA. Am cunoscut-o la închisoarea Văcărești. În iunie 1943, împreună cu Elena Sîrbu am cerut să fim transferate la Mislea, unde se aflau închise tovarășele noastre cu condamnări pe termen lung. Primisem instrucțiuni să transmitem colectivului linia politică a partidului, întemeiată pe Platforma-program din septembrie 1941.

Cînd am ajuns la Ploiești, ni s-a comunicat că la Mislea este tifos exantematic, deci vom rămîne în carantină. Șederea în această închisoare redeschidea o rană sufletească care încă nu se cicatrizase. Totul îmi vorbea aici de Petre. Mi s-a povestit că a primit moartea cu ochii deschiși, că ultimele lui cuvinte au fost: «Viitorul e al nostru! Trăiască România liberă!»

...1 august 1943. Ne-am întors de la obișnuitul rond prin curte. Gardienii au închis ușa masivă de la intrare. Am urcat

ANUAR FEMININ 1971

MARIA SPIRIDON, țesătoare din Avrig, a primit premiul Uniunii artiștilor plastici pentru creatorii populari, pentru lucrările prezentate la Expoziția «Cibinium 1970»

— Ceea ce faceți dv. acolo, la Avrig, ceea ce predați la Școala populară de artă din Sibiu, în străduința de a păstra prospețimea interesului pentru arta populară specifică meleagului, este un lucru demn de multă stimă.

— Și foarte dificil. Pe de o parte, tinerelor noastre le plac cusăturile, țesăturile «de mînă», le admiră, dar nu mai au răbdarea bătrînilor să le facă. Pe de altă parte, se întîmplă ca în unele case mama soacră să se certe chiar cu nora, care-i scoate lucrurile vechi, specifice locului și pune lucruri noi de la magazin. Există acum în urmă o părere că, dacă nu-ți cumperi mobilă de la magazin, te rîd vecinii: «Cum n-ai 5 000 de lei pentru un dulap?» Nu zic, e un semn de bunăstare, cu care, firește, toți vrem să ne lăudăm, doar pentru asta muncești. Dar dorința mea este să nu lăsăm să se stingă, să dispară nici arta strămoșilor; aș vrea și încerc să le învăț pe fete, încă de la 8—9 ani, cusăturile locului; aș vrea, și încerc să le învăț, să păstreze frumusețile create de oamenii de pe la noi și pe care noi, urmașii lor, le-am moștenit. După gîndul meu, cred și că, învățînd să lucreze, fata cîștigă răbdare. Și în viață ai nevoie de răbdare; în căsnicie cu soțul, ca mamă cu copilul, în societate cu prietenii, vecinii, colegii. Omul, dacă are bucuria

muncii, îmbătrînește parcă mai greu.

— Sînteți posesoare a foarte multe premii, diplome; recunoașterea artei și talentului dv. este unanimă. Foarte multă lume din țară și de peste hotare cunoaște numele țărănei, cum se spune pe la dv., creatoare de artă populară Maria Spiridon. Îl cunoaște și îl apreciază.

— Sînt deosebit de emoționată. Muzeul Brukenthal organizează o expoziție de artă populară în Elveția și m-au invitat și pe mine să viu cu războiul meu să le arăt cum lucrez. Am «pornit» modelul, am strîns războiul, l-am băgat în sac și mă duc să le arăt și altora cum se lucrează portul nostru din Avrig, în alb-negru-roșu, atît de diferit de celelalte comune.

— Vă dorim din toată inima călătorie plăcută și, sperăm, întreaga admirație a vizitatorilor elvețieni!

*

ELISABETA ENGEL, țesătoare la Fabrica «Libertatea»-Sibiu a fost primită anul trecut în rîndurile partidului.

— Ați fost primită în Partidul Comunist Român într-un an foarte bogat în evenimente majore, în viața partidului, a patriei, a poporului întreg. Dacă ați avea (poate și aveți) un jurnal intim, ce-ați scrie în el? Ce a însemnat pentru dv., particular vorbind, intrarea în rîndurile comuniștilor?

— Este, cred, pagina cu mărturia cea mai emoționantă din viața mea. N-am decît 20 de

la etaj. Acolo era celula noastră. Elena a încercat să doarmă puțin. Dar n-a fost chip. Pămîntul și aerul începuseră să vuiască. Exploziile răsunau foarte aproape. Îngrozite de bombardament, deținutele de drept comun scoteau țipete disperate. Am ieșit pe culoar cu scopul de a le liniști. În clipa aceea totul s-a întunecat. M-am întors s-o îmbrățișez pe Elena, să murim împreună. Brațele mele au nimerit în gol. Speram s-o găsesc în celula a doua. A noastră începuse să ardă. Avionul căzuse chiar în capătul scării. Strigam innebunită: «Elena, Elena!» Nici un răspuns. Agățată de gratii, ceream ajutor. A venit un gardian și a plecat. A mai venit unul și s-a dus. Începuse să-mi ardă spatele, fumul mă sufoca. Atunci s-a ivit al treilea gardian. A rezemat de perete o scară, a lărgit cu toporul zăbrelele și a scos afară patru femei, mai mult moarte decît vii. Numai atîtea am scăpat de pîrjol. Ca printr-o minune! Celelalte au ars. Din Elena n-am găsit decît laba unui picior. Am recunoscut-o după pantof.

...Știam că o să plec la Mislea, că o să întîlnesc acolo pe Maria, sora Elenei, că o să mă întrebe și n-o să am putere să-i povestesc. Regretam că am rămas în viață. Mi se părea atunci lipsită de sens.

MISLEA. O Doftană pentru femei. Am străbătut pe jos distanța Ploiești-Mislea, 30 de kilometri, sub escortă. Aveam senzația că intru într-o groapă. Temnița se afla într-o vale și mă întrebam dacă o să ies vreodată de acolo. La Mislea am găsit un colectiv închegat. Tovarășele mele mi-au alungat gîndurile negre, m-au făcut să renasc moralicește. Nici nu simțeam cum trece ziua. Pe lîngă faptul că lucram în ateliere, noi aveam organizate diferite activități educative. Maria Sîrbu, profesoară de geografie, răspundea de cercul de cultură generală, Sara Suhaia, care studiase marxismul în Belgia, ne preda istoria mișcării muncitorești, Stela Moghioroș ne împărtășea ultimele vești și noi le comentam (aranjase cu gardiana-maistră să-i aducă ziare și să asculte emisiunile la radio). Viața la Mislea era însă foarte grea. Ni se dădea o ciorbă de lături și o bucată de mămăligă, care trebuia să ajungă toată ziua. Veșnic eram flămînde. Numai speranța din inimi ne-a ajutat să rezistăm.

ELIBERAREA. Noaptea de 23 spre 24 august. Dormeam într-un pat cu Constanța Crăciun. Deodată auzim învîrtindu-se cheia în broască:

— Ce s-a întîmplat? Iar alarmă aeriană?

— Nu, fetelor, sînteți libere! ne-a răspuns gardiana. Vă rog însă, cînd vine primul gardian, să nu-i spuneți că ați aflat de la mine.

Dimineața. Primul gardian ne-a adunat pe toate la un loc.

— Ei, fetelor, ce-ați visat azi-noapte? Ceva frumos?

— N-am visat nimic.

— Sînteți libere!

— Ura!

Ne-am îmbrățișat, ne-am sărutat, am alergat în curte, unde am încins o horă, am cîntat și am jucat.

Peste puțin timp, au început să bombardeze nemții. Noi ne grăbeam să ne stringem lucrurile și să părăsim închisoarea.

— Stați, că nu știm încă cine ciștigă, a întors-o primul gardian. Treceți înapoi la lucru.

Am refuzat. După cum ne-am împotrivit să ne ducem în dormitoare și să ne lăsăm încuiate.

În ziua de 25 august, Stela s-a dus să trateze cu directoarea.

— Eu vă dau drumul, dar toate drumurile sînt înțesate cu trupe. Puteți fi omorîte. Și apoi nu am primit nici o hotărîre judecătorească.

— Dați-ne voie să luăm legătura cu armata noastră, care luptă împotriva hitleriștilor, i-a cerut Stela. Să facem și noi ceva! Nu vrem să stăm aici, să vină nemții și să ne omoare.

Abia în 29 august a venit un delegat al Ministerului Justiției cu hotărîrea privind eliberarea noastră din închisoare.

Ne-am organizat în grupe de cîte zece și am pornit-o pe jos spre Tîrgoviște. Acolo am găsit un tovarăș care ne-a ajutat să ne suim într-un tren. Seara, la ora 23, eram în București. Pe peronul Gării de Nord ne aștepta o delegație a Apărării patriotice. În noaptea aceea am dormit la sediul Apărării, iar dimineața am luat legătura cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe atunci secretar general al U.T.C., care m-a anunțat că sînt membră a biroului C.C. al U.T.C. și pot să pornesc la muncă. Începeam o viață nouă, viața pe care de atîtea ori am visat-o!

Mama

Ivanca Rudenko și Petre Gheorghe (1937)

ani. De aceea, încrederea care mi-au arătat-o comuniștii mai vechi, acordindu-mi votul lor, înseamnă pentru mine, în primul rînd, un act de angajare a mea față de partidul care mi-a ocrotit copilăria și adolescența; înseamnă responsabilitatea mea de a fi mereu o muncitoare fruntașă, o activistă politică și un exemplu pentru colegele și tovarășele mele de muncă și de generație. Aș scrie că acea zi a însemnat un mare examen în viața mea.

— Cred că examenul nu l-ați dat doar în fața comuniștilor mai vîrstnici, ci în aceeași măsură și în fața colegilor generației dv. Răspundeți de activitatea profesională în biroul organizației U.T.C. a secției. Cum reușiți să împletiți sarcinile strict profesionale cu cele ale activității politice și obștești?

— Nu spun că e ușor. Mai ales că pentru a avea autoritate trebuie să fii tu însuți un exemplu. Pînă acum am reușit să-mi mențin titlul de fruntașă în producție, dar nu cred că nu aș putea munci și mai bine. Pe de altă parte, în secția noastră sînt multe uteciste ca și mine, românce și germane. Nu-mi este de loc indiferent cînd o fată e mai puțin îndemînatică, mai puțin disciplinată, absentează sau întîrzie. Și nu pot să nu iau atitudine, să nu încerc să le conving și pe celelalte să aibă aceeași opinie exigentă față de asemenea abateri.

— Vorbeați de responsabilitatea pe care comuniștii v-au transmis-o odată cu votul de încredere pe care vi l-au dat, primindu-vă în partid. Este o responsabilitate de care generația dv. este și trebuie să fie din ce în ce mai conștientă.

— Noi, generația tînără, sîntem prin felul în care ne îndeplinim obligațiile profesionale părtașe la realizările cu care țara și poporul nostru se mîndresc. Cred că, dovedind înalta conștiință a datoriei, pe care partidul o cere, sîntem capabili să contribuim cu toată maturitatea la construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

o mare educatoare: tereza stratilescu (1862-1931)

Conf. univ. **ELENA BOGDAN**,
lector **VALERIA UNGUREANU**,
Institutul politehnic Iași

Cine mai știe că în Iași a trăit o femeie cu suflet mare, o răzvrătită care a luptat cu dăruire de sine împotriva întunericului în care se zbătea poporul din țara noastră? Căutăm să umplem această lacună, amintind cîteva din realizările ei și să o prezentăm lapidar celor ce n-au cunoscut-o sau tinerilor care n-au auzit încă despre ea.

S-a născut la Tarcău, cu mai mult de un secol în urmă. A activat de la 18 ani pînă la moarte. Fiind a doua femeie bacalaureată din Iași (1883), predă istoria și limba italiană la pensionul «Humpel» și la externatul de fete fiind încă studentă. În 1887 devine prima femeie licențiată a Universității din Iași. Își înțelege repede vocația și pleacă cu o bursă în Anglia, unde între anii 1893 și 1895 studiază metodele de educare a tineretului. Călăuzită de un principiu etic superior, ea urmărește cu inteligență vie și privește cu spirit critic tot ce vede acolo, fiind mereu cu gîndul la țara sa. «Educația, în aceasta îmi socot oarecare aptitudini; aici voi lucra și *sper că nu voi fi un parazit în țara mea: să facă fiecare atît cît simte că poate și atunci vom vedea dacă fața lumii nu s-ar schimba*» — scrie ea lui Titu Maiorescu (1893).

Definitivată în 1893 ca profesoară de istorie, în 1902 este numită directoarea școlii pe care, datorită exigenței și energiei sale, o ridică la rangul de liceu (1905) și pentru care, după repetate intervenții, obține de la minister numele mamei lui Ștefan cel Mare — «Oltea Doamna».

Dar activitatea ei nu se mărginește numai la școală. Mare animatoare, ea se silește să ridice femeile (fostele «pietre din casă», după cum spunea ea), conștientă că un important factor de civilizare, de educare a unui popor este femeia.

În 1909, Tereza Strătilescu înființează societatea Unirea educatoarelor române (U.E.R.), căreia îi definește țelurile într-o broșură, apoi începe publicarea revistei «Unirea femeilor române», care ființează pînă în 1916, cînd începe războiul.

Societatea, prin diverse «comitete», întreprinde anchete sociale prin cartierele mărginașe ale orașului unde domnește mizeria. Harnica «secretară» imaginează metode pentru a duce acolo lumina culturii și a civilizației: organizează cursuri de alfabetizare, ședințe pentru a învăța pe femei lucrul de mînă și diverse meserii practice, cursuri științifice și literare ținute de profesori universitari, medici, medici veterinari, în localul Școlii «Cuza Vodă» din Ciurchi.

Tereza Strătilescu a jucat un rol deosebit în cultivarea generațiilor de femei din Iași și în culturalizarea maselor, dar, avînd viziuni mult mai înaintate, în acele vremuri a rămas o neînțeleasă.

Nu ne îndoim că meritele sale, cu totul excepționale, vor fi astăzi luate în considerare și că numele ei va lua locul de cinste ce i se cuvine.

din filele vremii

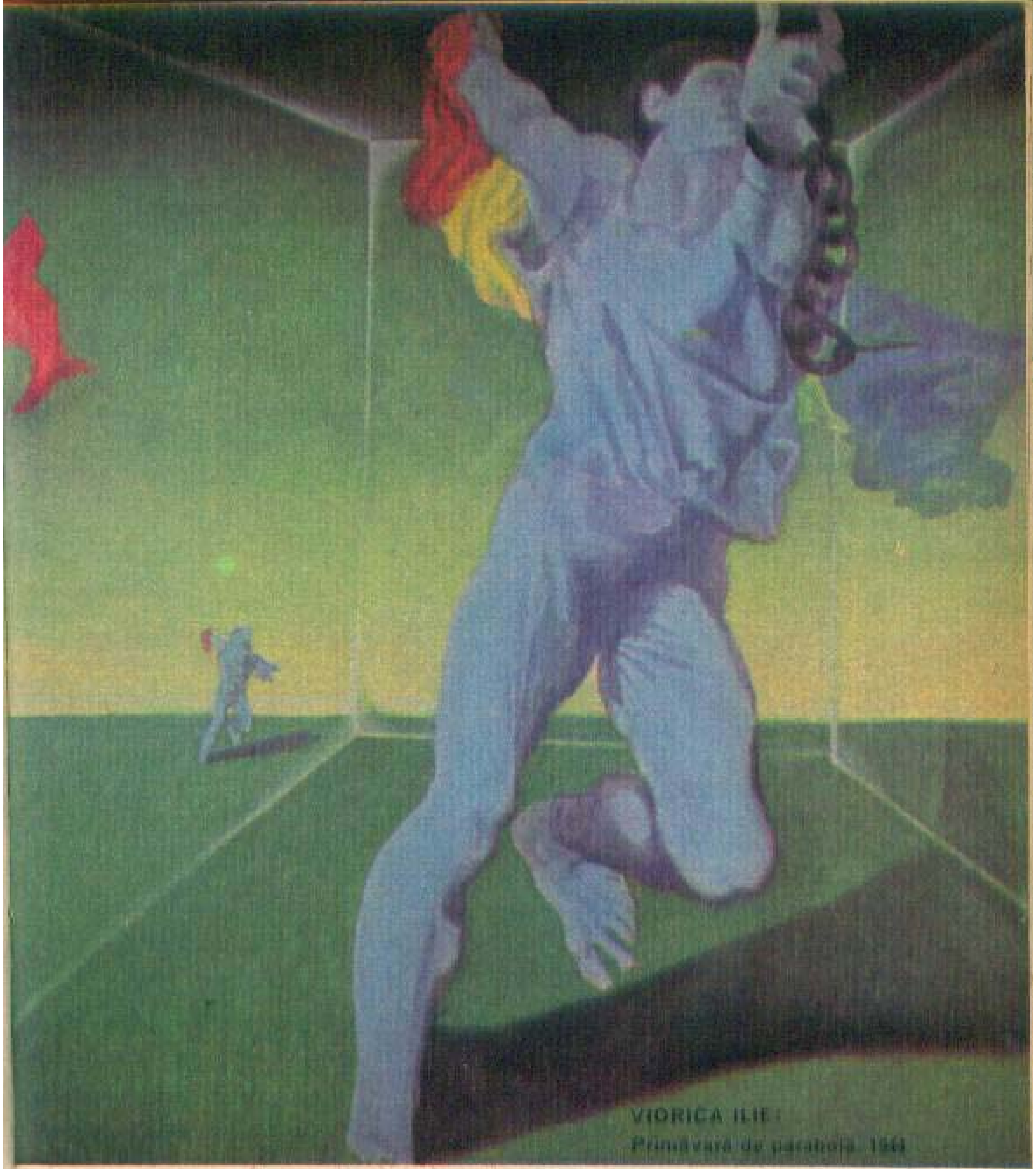

VIORICA ILIE:
Primăvară de parabolă 1944

AUREL BARANGA

50

Cinzeci de drapele la cununa țării
Flutură departe pîn-la zarea zării
Și vorbesc de luptă și vorbesc de viață,
De Partidul care drumul ne învață,
Despre Omul liber, ce înalță schele,
La cununa țării, cincizeci de drapele!

Cinzeci de stindarde la cununa țării,
Steaguri roșii-aprinse, ca cinzeci de sori,
Scumpă diademă mîndrei sărbători
Flutură departe, pîn-la zarea zării!

Și în fiecare e înscris-o luptă
Cîștigată crîncen în trecutul greu,
Stemă de izbîndă, din lumină ruptă,
Tu mi-ai dat lumină și pe drumul meu!

Cinzeci de drapele la cununa țării,
Cinzeci de stindarde, flamuri de victorie,
Au înscris prin vreme file de istorie,
Țării temelie, pisc și brîu și zid,
Flutură departe, pîn-la zarea zării,
Cinzeci de drapele roșii, de partid!

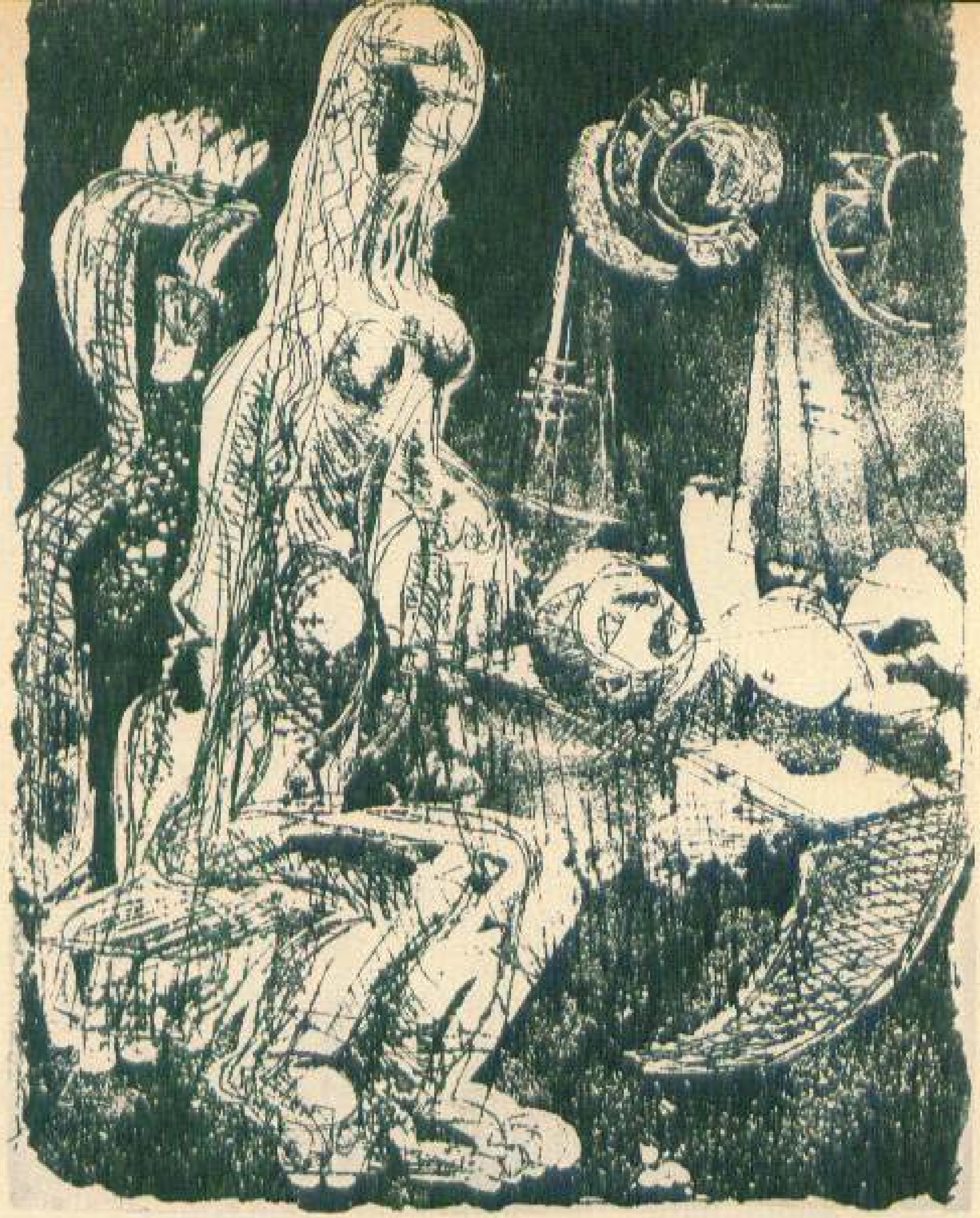

ION DONCA:
Cîntec de leagăn

MIHAI BENIUC

Aceasta-i țara ta

Pe unde vîntul grînele adie
Trecu și uragan de bătălie.
Pe unde roua ierburile scaldă
A curs rubin a vieții sevă caldă.
Sînt oase-amestecate prin ogor,
La umbră de pelin și de mohor.
Aceasta-i țara ta din veac de veac,
Sudoare, sînge, vis de om sărac.
Iar flamura de-i roșie ca para
E că-și crescu poporu-n lupte țara.
Iar dacă stema-i schele, brazi și soare —
E chipul țării tale-nfloritoare.

Moldovă, transilvană, muntenească,
E țara ta de baștini, românească.
Și toți în ea, prieteni și frățini,
Sînt fiii ei, români și neromâni,
Aceasta-i țara, steaua ei e una:
Dreptatea și frăția și Comuna,
Iar tricolorul ei, cer, spic și zori,
Credința-i în eonii viitori,
Credința-n omul slobod și stăpîn
Al muncii pe acest pămînt bătrîn;
Al muncii sale-n veci înnoitoare,
Luptînd să aibă pîine toți sub soare.

GABRIELA MELINESCU

Sabie și floare

Pămîntul nostru, arbore roșu
cu fructe rotunde, lucitoare,
în mijlocul lumii crescut
cu miros și vuiet
de sabie și floare,

nepustiit de vreun dușman,
neaplecat de nori șuierători,
sîntem copiii tăi,
bătrînii tăi,
logodnicii cerești,
sîntem cumpliții luptători.

Ca un torent de apă trece
fiorul luptelor prin trup.
Sunetul nostru e sabie și floare,
curat cum dinții orbitori de lup.

EMILIA PETROVICI NICULESCU — Omagiu

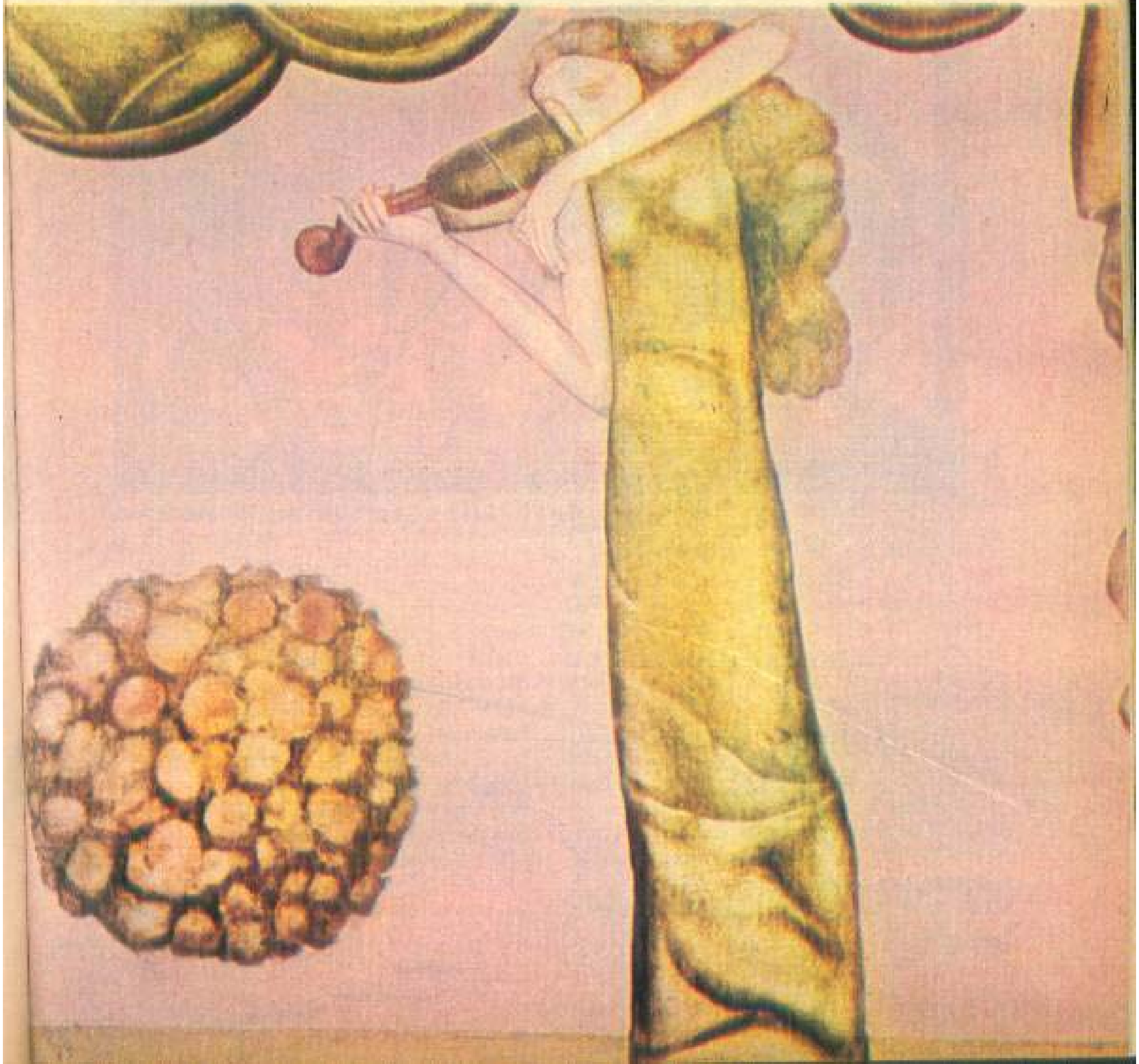

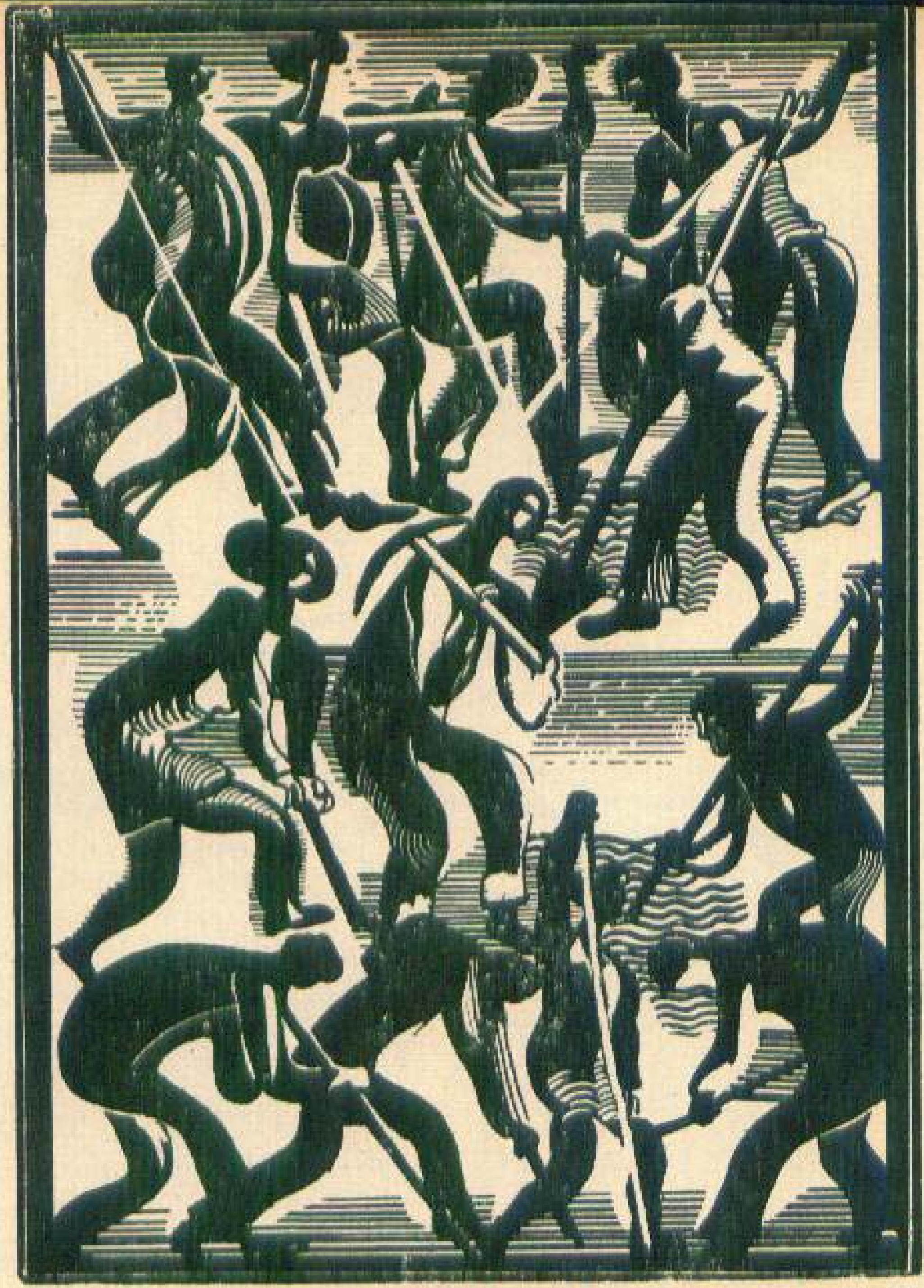

GHEORGHE COCLITU: Muncă patriotică

CICERONE THEODORESCU

Drum înainte

Atunci, în douăzeci și unu,
Păleau obraji, roșeau cuvinte
Cînd salopeta și zăbunul
Zidiră-altarul lor fierbinte.

Cetatea își aduce-aminte.
Și-aduce-aminte și cătunul...
Atunci, în douăzeci și unu,
Păleau obraji, roșeau cuvinte!

Minciuna a-nțeles că minte:
Poți trage-n adevăr cu tunul,
Din adevăruri nu-i nici unul
Să-și uite drumul înainte

De-atunci, din douăzeci și unu...

Poftim de le-nțelege fetele astea

Reporterului S. Meseațev i-a fost greu să prezinte dintr-o dată pe toate sportivele de la Clubul central de parașutism din Moscova. Iată de ce autorul ne face cunoștință doar cu patru dintre ele, recordmane ale U.R.S.S. și ale lumii.

— Cum ați început să practicați parașutismul?

V. MIHAILOVA: M-a îndemnat s-o fac un cunoscut de-al meu, un aviator. M-am dus la aeroclub, dar acolo mi s-a spus că locurile pentru cursurile de pilotaj s-au completat și că au rămas locuri numai la planorism și la parașutism. Am acceptat să sar cu parașuta.

M. ALBUL: Am aflat ce este o parașută la Aeroclubul din Leningrad, în vremea cînd studiam la Institutul de industrie textilă.

N. PANKOVA: Am devenit parașutistă pe cînd eram la școala tehnică. Cînd m-am prezentat la club, am început cursurile 30 de oameni. După o lună, în grupa de parașutiști n-au mai rămas decît 9. Mi s-a întipărit bine în memorie primul salt. Colegii și-au rîs de mine; m-au trimis la magazie «ca să calc parașuta», zicîndu-mi că abia după aceea pot să sar.

L. MASICI: Eu m-am născut la Irkutsk. În anul 1959 am văzut un afiș: «Tineri și tinere, practicați parașutismul!» M-am înscris la aeroclub. Am făcut salturi din turn, apoi l-am convins anevoie pe instructor să mă «lanseze» din avion.

— În afară de primul salt, care vi s-a întipărit bine în memorie, au mai fost probabil și altele, ca să zic așa, extraordinare...

V. MIHAILOVA: Al 299-lea și al 300-lea. Am aterizat prost și mi-am luxat mîna dreaptă, dar n-am simțit imediat durerea. Trebuia să mai fac un salt... De obicei noi tragem de inelul parașutei cu mîna dreaptă. Am sărit, și cînd mă pregăteam să deschid parașuta mi-am dat seama că nu pot ridica mîna dreaptă. Simțeam o durere de-mi venea să plîng. Pămîntul era tot mai aproape. Am făcut o mișcare dibace și am tras de inel cu mîna stîngă.

M. ALBUL: Un salt de la o sută de metri. A fost un mare șoc emoțional pentru fiecare dintre cei cincizeci de sportivi, care au executat pentru prima oară în lume un astfel de salt, și printre ei se aflau zece fete și între ele — Liuba Masici.

N. PANKOVA: Mi s-a întipărit în memorie al 80-lea salt, de la o altitudine de o mie de metri. Am sărit penultima, în urma mea venea instructorul (care, potrivit condițiilor saltului, trebuia să aterizeze înaintea mea). Eu am deschis parașuta imediat, instructorul a deschis-o cu întîrziere și a trecut dedesubtul meu. Trăgeam amîndoi cînd de un grup de sfori, cînd de altul, țintind centrul crucii albe de pe pămînt. Preocupați de aceasta, n-am observat cum ni s-au împreunat parașutele. Ne-am ciocnit, ne-am încurcat în sfori și, cam de la paisprezece metri, cu cupolele parașutelor strînse (ceea ce e la fel ca și

Valentina Mihajlova

Nina Pankova

Liubov Masici

Instructoarea

cum ai cădea fără parașută), ne-am izbit de pămînt. Instructorul și-a luxat un braț. Eu mi-am luxat picioarele...

L. MASICI: Un salt din stratosferă în 1965. Trebuia să sar a treia și să deschid parașuta la altitudinea de 700 de metri, adică să prelungesc căderea liberă timp de 190 de secunde. Pilotul a adus avionul la punctul de lansare. S-a deschis trapa. Prietenele mele au dispărut una după alta în nori. Mi-a venit rîndul și mie. Aerul rece îmi ardea fața, îmi venea să mă culc pe spate, dar nu se putea, căci altfel nu nimeream la țintă. Fetele dinaintea mea au străbătut un nor. Peste cîteva secunde aveam să intru și eu în norul acela. Poate l-aș putea ocoli? Încerc să-mi dirijez zborul. Se pare că reușesc să fac ceva... Am ocolit norul, am văzut pămîntul și am deschis parașuta. Am aterizat într-o luncă plină de flori.

Liuba Masici este singura femeie din lume care a efectuat o experiență unică în felul ei: a zburat remorcată de un avion. Am rugat-o să-mi vorbească despre acest zbor. Înainte de toate, ce rațiune avea?

L. MASICI: Uneori, torentul de aer produs de elicele avionului aruncă parașuta în stabilizator. Cum poate fi ajutat parașutistul să se desprindă și să deschidă parașuta de rezervă? Eu mi-am dat seama atunci că o astfel de situație nu e chiar disperată, că se poate ieși din ea. Apoi m-am desprins de cablu și am deschis parașuta.

evoluția eliberării femeii *

de prof. univ. dr. docent ALEXANDRU TĂNASE, membru al Academiei de științe sociale și politice, directorul Institutului de filozofie

O carte ca cea a Mathildei Niel constituie o apariție destul de rară și ea răspunde uneia dintre problemele cardinale ale veacului nostru — nu numai pentru că femeile alcătuiesc jumătate din omenire, dar mai ales datorită faptului că eliberarea lor este un proces deosebit de complex în care acționează factori multipli.

Autoarea nu este marxistă, dar nici nu ignorează învățătura lui Marx. Militind activ alături de soțul său, în cadrul «Institutului omului» din Paris, pentru promovarea ideii de **universitate permanentă,** pentru un dialog deschis între toți cei preocupați de destinul uman în lumea contemporană, acțiunile și lucrările sale sînt străbătute de ideile nobile și generoase ale umanismului.

Lucrarea se referă îndeosebi la situația femeii în societățile occidentale, unde femeile sînt aparent libere și par egale cu bărbații: circulă liber, conduc mașini, lucrează în uzine și birouri, sînt alegătoare și pot fi alese, în principiu aproape toate carierele le sînt deschise — există femei pictori, magistrați, scriitori, medici, arhitecți, ingineri. Dar această aparentă egalitate ascunde o inegalitate de fapt, deoarece ele sînt infim sau de loc reprezentate în procesul de guvernare propriu-zis, în adoptarea deciziilor capitale pentru soarta lumii, privind războiul și pacea, educația tinerilor, cultura de masă, progresul social. Posturile de comandă sînt deținute de bărbați. Iar această inegalitate nu este numai o **stare de fapt,** ci și o **stare de spirit,** o **prejudecată,** o **deprindere** — deși dovada deplinei egalități intelectuale a băieților și a fetelor a fost făcută.

Mathilde Niel pune problema într-un context social mai general, chiar dacă acest context nu este gîndit și exprimat în termenii cei mai riguroși. «Există — spune

Femeile americane se pronunță tot mai puternic pentru obținerea unei reale egalități în drepturi

* Mathilde Niel, *Le drame de la liberation de la femme*, Edition «Courrier du livre», Paris, 1968. Traducere în pregătire la Editura politică.

d-sa — o problemă fundamentală a raporturilor umane din care problema raporturilor dintre sexe nu este decît un aspect particular. O femeie nu ar putea să fie liberă ca femeie şi înstrăinată în calitatea sa de ființă umană atîta timp cît bărbatul nu poate fi liber ca om înstrăinat, ca ființă umană. Nici un bărbat şi nici o femeie nu pot fi cu adevărat liberi şi egali într-o societate fondată pe ierarhie, competiție, război». Procesul psihologic şi istoric care a făcut posibilă aservirea femeii nu este fundamental diferit de procesul care a împărțit umanitatea în rase, religii, clase, națiuni rivale şi care a făcut ca ființa umană să fie străină semenului său.

FEMEIA ÎN CONTEXTUL DIFERITELOR CIVILIZAȚII

Din cele spuse rezultă că situația femeii trebuie analizată şi judecată în contextul diverselor civilizații. În societatea primitivă femeia a avut — cel puțin în anumite perioade din evoluția acesteia — un rol important, chiar predominant, a desfăşurat o activitate creatoare ca factor de progres. Fără observațiile perseverente şi descoperirile sale practice, mai ales în agricultură şi creşterea vitelor, ar fi greu să ne închipuim geneza civilizațiilor de mai tîrziu. Dar chiar în aceste societăți matriarhale, despre care s-a păstrat multă vreme o stare de nostalgie a unor vremi paşnice, de paradis, femeia era respectată ca **încarnare a fecundității,** grație sacralizării funcțiilor sale, şi nu ca **persoană umană.** Ceea ce, să recunoaştem, ar fi fost şi imposibil în condițiile de viață — atît de presante sub raportul primejdiilor şi nevoilor imediate — ale omului primitiv. Dar, odată cu apariția proprietății, a preotului şi a şefului, odată cu apariția primelor cetăți, apare şi mitul superiorității bărbatului, fiindu-i atribuite, în legătură cu ideea de **virilitate,** un mare număr de puteri; el singur încarnează, de aici înainte, Forța fizică, Viața, Puterea creatoare. Ca proprietari de pămînt, bărbații nu devin numai conducătorii necontestați ai familiei, dar şi singurii capabili să exercite puterea politică, să impună femeii morala, religia, legile lor care exprimă, de altfel, această inegalitate. De aici, cultul **Eroilor** — la început întruchipări ale unei forțe fizice deosebite — şi al **Virilității** (Enkidu, Ghilgameş, Samson, Hercule etc.). În schimb, femeia începe să simbolizeze **răul,** păcatul, este apreciată ca izvor al tuturor suferințelor şi rătăcirilor umanității (vezi tentația **Evei,** cutia Pandorei). Inferioritatea în care era ținută femeia nu constituia un fapt izolat — subliniază doamna Niel, ci **corespundea unei întregi organizări sociale.**

În societatea cea mai dezvoltată a antichității, celebră pentru umanismul său (e vorba de civilizația ateniană), condiția femeii, în general, nu o depăşea cu mult pe aceea a sclavului. Ifigenia lui Euripide îi spunea lui Achile **(Ifigenia în Aulida)** că «viața unui singur bărbat sub soare e mai prețioasă decît aceea a mii de femei». Absența oricărui dialog posibil între sexe favorizează prostituția şi homosexualitatea masculină sau feminină — prostituția este răul absolut, forma ultimă a disprețului bărbaților, transformarea femeii în **lucru,** pe care-l poți cumpăra, de care te poți debarasa după folosire; este imaginea plăcerii sexuale total dezumanizate şi asociate cu ideea păcatului. În Roma republicană, femeia era considerată «sexul slab» — imbecillitas sexus — şi ea trebuia, de asemenea, să se supună autorității absolute a lui **Pater Familias** — proprietar, şef religios şi şef de familie, stăpîn al femeilor şi copiilor, avînd asupra lor drept de viață şi de moarte. Sub imperiu, femeia romană a dobîndit unele drepturi de a se instrui, de a-şi educa copiii, de a se elibera prin căsătorie de autoritatea lui pater familias, de a moşteni prin testament o parte din bunurile rămase de la soțul ei, iar în cele din urmă dreptul de a refuza soțul impus de tată şi dreptul la divorț. Dreptul roman a avut în această privință o influență pozitivă în epoca modernă.

Mişcarea de emancipare a femeii nu a început decît timid, în secolul al XVIII-lea, odată cu difuzarea ideilor de libertate şi egalitate profesate de filozofii iluminişti. Îndeosebi Montesquieu, Diderot, d'Alambert, Helvetius şi Condorcet recunoşteau femeilor drepturi egale cu ale bărbatului, cereau ca ele să aibă acces la viața politică a națiunii. Pe baza unui vast material documentar, autoarea demonstrează participarea şi rolul activ al femeii în acțiuni şi mişcări sociale revoluționare cu obiective specifice eliberării femeii sau pentru înscăunarea unor condiții mai umane de viață pentru toți membrii societății. În 1702, Elisabeth Mallet fondează la Londra primul mare cotidian modern — **The daily courant;** femeile au un rol activ în Revoluția de la 1789 — multe grupindu-se în cluburi feminine, **Club féminin des Citoyennes patriotes,** fondat de Etta Palms, **Club republicaines revolutionnaires,** fondat de Rose Lacombex, altele participînd la cluburi mixte. Olympe de Gouges, care a sfîrşit mai tîrziu pe eşafod, a publicat **Declarația drepturilor femeii şi ale cetățenei,** în care lansează formula: «Dacă femeia are dreptul să urce pe eşafod, ea are, de asemenea, dreptul să urce la tribună».

M. Niel aminteşte în trea-

cât ideile socialiştilor utopici despre emanciparea femeii, arată că Marx şi Engels erau în chip profund favorabili egalităţii bărbatului şi femeii, dovedeşte că îi este cunoscută lucrarea lui Bebel, dar nu înţelege că ideile marxiste în această problemă trebuie corelate cu concepţia socialist-ştiinţifică despre **rolul luptei de clasă** şi al revoluţiei proletare pe drumul deplinei eliberări a umanităţii muncitoare de orice formă de asuprire şi exploatare.

FEMINITATE ŞI VIRILITATE

O problemă de largi rezonanţe etice şi literare este aceea privind **virilitatea** şi contrariul său, **feminitatea:** aceste concepte sînt fundate pe un sistem de valori stereotipe şi au deopotrivă o **bază biologică** şi una **socială.** Iniţial virilitatea se referă la **forţa fizică** şi **curaj;** mai tîrziu s-a îmbogăţit cu alte valori: **inteligenţă, ştiinţă,** identificîndu-se cu **creativitatea** şi spiritul, în timp ce feminitatea a fost identificată cu **pasivitatea** şi **ignoranţa.** Tipul de creaţie feminin s-ar opune celui bărbătesc prin caracterul său **de pasivitate,** de supunere la natură. Dar creaţia se realizează totdeauna **activ** şi presupune sinteza potenţialităţilor individuale şi ale mediului, transformarea înnoitoare a lumii. Femeia care dă naştere unui copil nu creează, ci **suferă.** Ea începe să creeze cînd îl educă.

Chiar şi scriitori de talia unui Henri de Montherlant, care a împins la extrem glorificarea virilităţii, André Malraux şi André Maurois se conformează imaginii tradiţionale a **feminităţii** identificată cu pasivitatea, slăbiciunea, prostia. Autorul **Condiţiei umane** spunea, de exemplu, că femeia n-a atins vîrsta raţiunii (eroul său Parken nu voia să vadă în viitoarea sa parteneră un individ personalizat, cu care să poată comunica de la egal la egal), iar A. Maurois încătuşează spiritul femeii nu de obstacolele şi prejudecăţile clasei din care provine (de exemplu, burghezia, cum scrie M. Niel, nu permite femeilor sale de a avea o activitate personală), ci de fatalitatea biologică a unor maladii proprii. Schopenhauer plasa femeia în categoria inferioară a «animalităţii», pentru Julien Benda, ca şi altădată pentru marele umanist Erasmus, virilitatea este identică cu raţiunea, iar feminitatea cu sentimentul. În femeia instruită Balzac vedea un monstru. «Aş iubi mai curînd o femeie cu barbă decît o femeie cu ştiinţă» — spunea el, iar Paul Claudel scria că «femeia va fi totdeauna pericolul tuturor paradisurilor». O colecţie de clişee retrograde asupra problemei sexuale găsim şi la Proudhon, care nu numai că identifică femeia cu răul, dar pretinde (în **Amour et Mariage**) a demonstra **matematic** inferioritatea congenitală a femeii.

Bărbatul proiectează feminitatea sub două moduri: a) idealizată, identificată cu frumuseţea, graţia, maternitatea, căminul, veneraţia (care nu exclude dominaţia, sentimentul de a fi proprietarul tuturor acestor calităţi); b) şi văzută într-o manieră depreciativă, drept contrariu al virilităţii, identificată cu slăbiciunea, masivitatea, prostia, ignoranţa, răul. Cît despre aşa-numitul **Etern feminin,** acesta este alcătuit dintr-un ansamblu de stereotipuri variate şi contradictorii, dar care au această particularitate de a fi fost impuse de bărbat femeii în cursul istoriei şi de a fi fost acceptate de femeie, deşi o devalorizează ca fiinţă umană.

Polarizarea celor două categorii de valori stereotipe (ale virilităţii şi feminităţii) este însă relativă, dialogul dinăuntrul cuplului rămîne posibil şi el se stabileşte cu atît mai bine cu cît cei doi au aproximativ acelaşi nivel cultural, împărtăşesc aceleaşi scopuri în viaţă şi desfăşoară o activitate socială sau profesională comună.

După ce a obţinut brevetul de pilot, Delphinei Gray Fish din Anglia mult timp i s-a refuzat posibilitatea de a practica meseria îndrăgită pe considerentul că o asemenea muncă de răspundere nu poate fi încredinţată unei femei

La Roma 15 000 de mame au participat la o demonstrație, cerînd condiții mai bune de ocrotire a copiilor.

VALORI ALE FEMINITĂȚII

Cum era și firesc, dragostea, ca una din principalele valori morale ale familiei, reține în mod deosebit atenția autoarei. Termenul însă, ne avertizează autoarea, este ambiguu, desemnînd relațiile afective cele mai normale între sexe, dar și relațiile cele mai alienate, în funcție de raportul între **conștiință** și **instincte.** «Conștiința de sine... permite individului de a se simți ca o ființă originală, **separată** de lume, **separată** de semenul său. Dar dacă el nu încearcă în acest timp a se lega din nou de ființe și lucruri, sentimentul separării sale — indispensabil pentru constituirea personalității — este trăit ca o angoasă.» Or, această reînnodare a legăturii cu lumea ia diferite aspecte, pe de o parte omul se poate reuni cu universul prin cunoaștere, muncă, creație artistică și literatură; el poate, de asemenea, să se unească cu semenii săi prin prietenie și dragoste iar aceasta «se exprimă nu numai prin atracția sexuală, ci în întreprinderea comună care este organizarea vieții familiale, educația copiilor, acțiunea de ajutorare a altora, lupta împotriva injustiției etc. Dragostea adevărată implică respectul autonomiei partenerului și acea colaborare în egalitate, care permite micii colectivități care este cuplul de a fi receptiv (deschis) în fața lumii».

Tocmai această deschidere către lume deosebește **dragostea-uniune,** care provine din nevoia proprie fiecărei ființe umane de a se uni cu lumea, rămînînd totuși autonomă (și ea se poate manifesta ca dragoste maternă, paternă, între sexe, dar fiind totdeauna deschisă spre lume și nu închisă în sine), de **dragostea-pasiune,** în care sentimentele deviază spre o mistică a iubirii, în dorința de posesivitate, în refuzul unei acțiuni în comun. În cazul celei dintîi, energia afectivă duce la comprehensiune mutuală, la acțiune solidară, la dezvoltarea personalității fiecăruia și la colaborare. Ea presupune relații de egalitate, de respect al individualității și unire a ființelor umane prin energia unificatoare a conștiinței. Dragostea-pasiune, dimpotrivă, împiedică energia conștiinței de a fi o **energie de sinteză** (între eu și non eu), creatoare, deviază spre o pasiune posesivă. Iubirea devine o idee absolută care înghite totul, căreia i se subordonează și sacrifică totul, așa cum, de exemplu, Heloïsa a sacrificat întreaga sa bogăție intelectuală și afectivă unei idei absolutizate a iubirii și unei imagini idealizate a ființei iubite.

Este o eroare a pretinde că acest gen de iubire devorantă și pînă la urmă dezumanizantă ar fi proprie așa-zisei «naturi feminine», căci îi cad victime nu numai Isolda, dar și Tristan, nu numai Hermiona, dar și Oreste. Ea poate fi, pentru femeie, cel mult o **compensație** pentru nevoile refulate de creativitate și dialog, față de frustrările la care este supusă. Iubirea adevărată, notează autoarea, nu înseamnă a atinge absolutul în exaltarea și iluzia unei pasiuni artificiale în care fiecare face sacrificiul singularității sale, în care relația afectivă este sacralizată, ci întărește personalitățile tocmai unindu-le, dar nu ca entități, ci ca personalități.

Există desigur dificultăți ce stau în calea eliberării femeii. Este adevărat că femeia modernă s-a detașat întrucîtva de valorile tradiționale conferite ideii de feminitate, a devenit mai conștientă de personalitatea sa originală, nemaitrebuind să se conformeze unor modele perimate. Din păcate, această personalitate nu este încă suficient afirmată, nu valorifică potențialitățile de care dispune datorită, în primul rînd, unor

obstacole de ordin social ale eliberării sale depline.

Date obiective și cifre statistice dovedesc că societatea industrială (capitalistă — *n.n.*) a creat noi valori, noi mituri, care le întăresc sau le contrazic pe cele vechi, dar care dau segregării sexuale forme noi sub aparența de autonomie.

Un număr crescînd de femei consideră munca ca o expresie a lor însele, ca o **nevoie**, dar mulți se obstinează să considere normal faptul că femeia ocupă o poziție socială inferioară. Unul din principalele argumente folosite curent pentru a justifica refuzul promovării feminine îl constituie **instabilitatea muncii sale și, mai ales, absenteismul său cînd copiii sînt mici. Femeia în cadrul căminului rămîne idealul conștient sau inconștient a numeroși bărbați, a multor guverne, a forțelor reacționare.** Femeia care muncește și cere egalitatea deplină cu bărbatul rămîne un fel de hors-la-loi.

Progresul tehnic ar putea să ajute femeia să se elibereze de prejudecățile legate de ideea de feminitate, dar viața dezumanizată pe care o cunosc **muncitorii în țările occidentale a contribuit la revalorizarea virtuților domestice și a valorilor feminine tradiționale, căminul tinde să devină un refugiu, o lume opusă aceleia pe care o cunoaște în exterior, dar el își caută securitatea într-un nou paradis artificial.**

Adevărata egalitate nu se află în **identitatea pasiunilor** (dat fiind că civilizația tehnică a dat bărbatului și femeii același **stil de viață pasional** sub diferite forme), adică în identitatea alienărilor. Adevărata egalitate rezidă în dreptul fiecăruia de a se exprima ca individ autonom și creator.

În ceea ce privește **căile unei adevărate eliberări** — de care se ocupă ultimul capitol al cărții —, M. Niel își **desfășoară** pledoaria din perspectiva umanismului manifest exprimat: «Într-o epocă în care este de bon ton a disprețui umanismul și de a afecta o anumită complezență față de nihilism, trebuie să constatăm că tocmai gînditorii „umaniști" sînt cei ce au deschis drum eliberării femeii și care au pregătit eliberarea individului». Între deschizătorii acestui drum — Montesquieu, Diderot, Helvetius, Condorcet, Fourier — un loc deosebit îl ocupă Henric Ibsen.

«Noi nu negăm, în ce ne privește, că există între bărbat și femeie diferențe biologice care provoacă practic, în anumite împrejurări, comportamente ușor diferite. Dar noi credem că, în orice caz, **aceste diferențe sînt minime în raport cu tot ceea ce îi apropie ca ființe umane**», avînd deopotrivă nevoia de a se uni cu lumea prin cunoaștere, creație, literatură, artă, muncă, dragoste, prietenie, de a-și realiza potențialitățile lor creatoare. Orice cuplu care a știut să facă din viață o «creație continuă» este un cuplu deschis lumii. Problema dezalienării femeii este legată de problema mentalității bărbatului, ea cere o revoluție a raporturilor umane, o schimbare a realităților sociale.

La Roma 15 000 de mame au participat la o demonstrație, cerind condiții mai bune de ocrotire a copiilor.

VALORI ALE FEMINITĂȚII

Cum era și firesc, dragostea, ca una din principalele valori morale ale familiei, reține în mod deosebit atenția autoarei. Termenul însă, ne avertizează autoarea, este ambiguu, desemnind relațiile afective cele mai normale între sexe, dar și relațiile cele mai alienate, în funcție de raportul între **conștiință** și **instincte.** «Conștiința de sine... permite individului de a se simți ca o ființă originală, **separată** de lume, **separată** de seme-

PÎNĂ UNDE AJUNGE arta românească

de GEORGE SBÂRCEA

Nu știu precis pînă unde ajunge ea pe undele trimise în spațiu de posturile noastre de radio. S-ar putea să ajungă chiar și pe alte planete, cu civilizații și posibilități mai înaintate decît ale noastre. Cine e în stare să confirme o astfel de ipoteză și cine, mai ales, s-ar încumeta s-o infirme, azi, categoric? Știu doar să afirm că arta interpretativă românească, mesagerii ei de toate vîrstele, genurile și nuanțele ajung foarte departe.

Unul din ele și poate cel mai sărbătorit în ultimii ani pretutindeni s-a întors de curînd dintr-un scurt, dar încărcat de succese turneu în mai multe țări europene. Și abia întors se și pregătește să plece iarăși ca să ducă ascultătorilor din alte țări și orașe bucuria curată a muzicii, cu o vigoare girată de energia interioară a artiștilor adevărați, în care setea de perfecțiune nu se stinge niciodată. Este vorba de corul MADRIGAL al Conservatorului «Ciprian Porumbescu» din București, creat și animat de profesorul Marin Constantin. La festivalul din luna mai, de la Zagreb, din R.S.F. Iugoslavia, la cele din iunie de la Bergen din Norvegia, de la Düsseldorf din R.F. a Germaniei, de la Ossiach din Austria, corul acesta viu și stăpînit de simțămîntul înalt al valorilor cîntecului vechi a lăsat urme de neșters. Aparițiile lui n-au însemnat numai ceea ce în limbaj uzual se cheamă succes, ci au fost tot atîtea confirmări strălucite ale nivelului la care se află arta noastră interpretativă. Madrigaliștii bucureșteni au asimilat întregul registru al artei cîntului coral și — așa cum arăta un critic austriac — ei exprimă nu numai cîntecul în sine, ci și metafora lui cea mai spiritualizată.

De «spiritualitate» vorbește și presa franceză în legătură cu concertele de la Paris și din alte orașe ale

Corul „Madrigal"

Silvia Marcovici

Franței date de Gheorghe Zamfir și formația sa de muzică populară. Cronicarii scriu insistent despre o «febră» a naiului românesc și în Polonia, Cehoslovacia, R.D.G. sau alte țări, căutînd să analizeze elementele ce s-au dizolvat în intonațiile lui. Se gîndesc, pare-se, la un fel de tainică alchimie, în care folclorul atinge un rafinament demn de ținuta celor mai mari artiști culți, înscriși puternic în istoria spiritualității popoarelor lor.

Cîte dintre cititoare au aflat, bunăoară, că în marile capitale ale artei lirice de pe continent românca Ileana Cotrubaș este sărbătorită ca una dintre sopranele cu drept la gloria celor mai alese cîntărețe; că în stagiunea 1971-1972 artistele noastre lirice apar pe scenele prestigioase ale teatrelor de operă din Moscova, Varșovia, Praga, Budapesta, Dresda etc., unde nu se pătrunde decît după o cernere atentă prin cele mai fine ochiuri ale sitei critice; că discurile de muzică populară românească se află în fruntea listei de vînzări în multe din țările socialiste; că, după avalanșa de cronici elogioase din presa a două continente, Ludovic Spiess a cucerit cu vocea sa «ca o lamă de nobil oțel călit în cele mai pure flăcări», cum o numește un critic muzical, și dificilul auditor al Operei Metropolitan din New York.

Toate acestea nu sînt decît fragmente din victoriile repurtate de interpreții români în lume. Ei devin treptat favoriți ai melomanilor de pretutindeni și, dacă vom aminti de succesul cvintetului «Musica Nova», condus de compozitoarea și pianista Hilda Jerea, care, cu prilejul turneului său în Statele Unite la sfîrșitul primăverii trecute s-a bucurat de neobișnuita cinste de a concerta în palatul Națiunilor Unite din New York, unde numai personalități ale politicii și, cu totul rar, ale artei mondiale au acces, vom înțelege prestigiul de care interpreții noștri se bucură în opinia publică

Gheorghe Zamfir

Eugenia Moldoveanu

Dan Iordăchescu în timpul unei repetiții

de pe glob. Ei populează sălile de concerte și apar în fruntea importantelor cicluri muzicale de pe continent, cum este cazul dirijorului Erich Bergel, care a inaugurat, în această toamnă, prima serie de concerte ale Orchestrei filarmonice din Berlinul occidental, nu sub Herbert von Karajan, ci **alături** de el, sau cazul aceluiași cvintet «Musica Nova», care a constituit unul din punctele de atracție ale ediției din 1971 a festivalului «Toamnă varșoviană».

Ne-a venit știre, deunăzi, printre altele multe, despre felul cum baritonul Nicolae Herlea a ridicat în picioare publicul atenian, cîntînd rolul lui Tonio din «Paiațe», iar Dan Iordăchescu, apărînd la Budapesta, alături de Renata Scotto, a fost taxat drept cel mai bun Germond al «Traviatei» din cîți au fost ascultați pe scena Operei din capitala ungară în ultimul sfert de veac.

S-ar putea scrie un întreg volum despre manifestările bogate și diverse ale cîntăreților, artiștilor instrumentiști și ansamblurilor românești în lumea mare — și este aproape sigur că un muzicograf o va face în curînd. O va face, fără să-i uite pe tineri: pe Silvia Marcovici, de pe acum o celebritate a viorii în toată Europa; pe violoncelistul Cătălin Ilea, cu un ton de vraci, cald și pătrunzător; pe Octavian Popa, artist desăvîrșit al clarinetului; pe atîția care, plecînd cu instrumentul și partiturile în valiză spre alte zări, sau doar cu ciocîrlia din gîtlej, se întorc cu fruntea plină de lauri ce-i încunună timpuriu, dar nu fără merit! Arta interpretativă românească ajunge, datorită unui sfert de secol de învățămînt profesional riguros și modern și datorită profundei noastre sensibilități pentru frumos, în toate țările lumii, ducînd pretutindeni ecoul însorit al universului nostru din ce în ce mai bogat în realizări de valoare universală.

Teodora Lucaciu

Ludovic Spiess

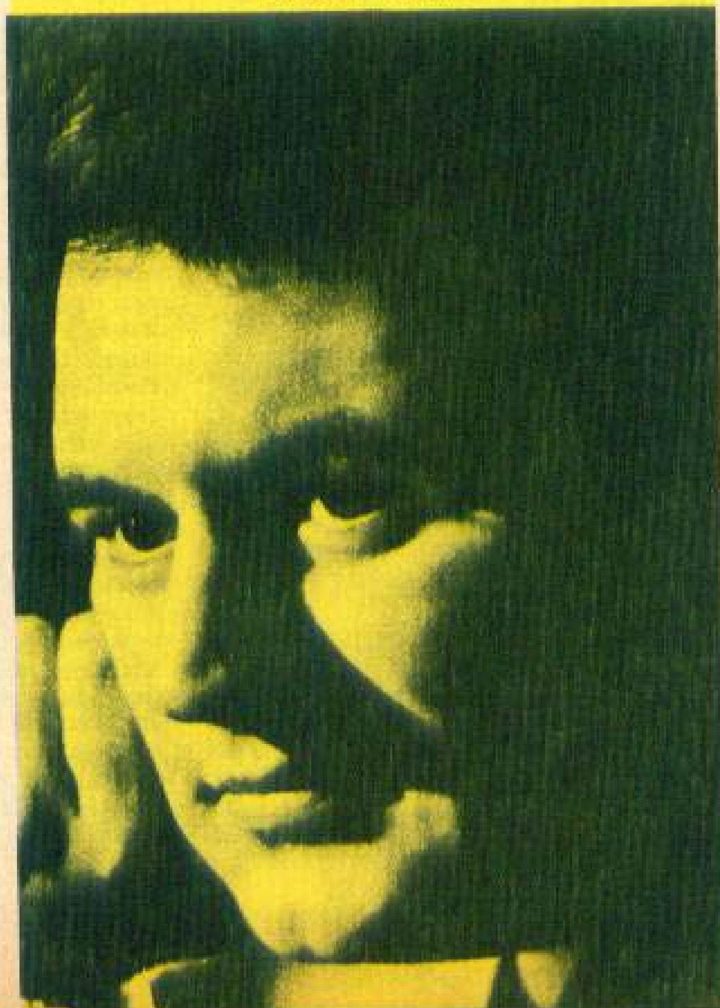

forța de iradiere a exemplului

de VICTOR BÎRLĂDEANU

Om înaintat, îmi spunea recent un muncitor comunist dintr-o mare întreprindere bucureșteană, te dovedești nu numai prin ceea ce izbutești să faci tu, dar și prin ceea ce îi determini pe cei din jur să facă, prin felul cum îi influențezi să se comporte în toate împrejurările vieții.

E o realitate morală a societății noastre faptul că înaltele ei idealuri politice, sociale, etice își exercită puternica înrîurire asupra conștiințelor mai ales prin intermediul exemplului înaintat. O realitate care și-a găsit suprema cristalizare în strălucitul program de educație comunistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii elaborat de secretarul general al partidului nostru. «*Comunistul* — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — *trebuie să fie și personal un model, să știe să lupte pentru realizarea principiilor comuniste de organizare a societății, a principiilor noi de viață*».

Nu de mult, aflîndu-mă la Reșița, mi s-a relatat un caz care ilustra elocvent puterea de influențare pe care o posedă comportările pilduitoare. Era vorba de o tînără care se angajase la uzina constructoare de mașini în faptul toamnei, după ce încercase zadarnic să intre în diverse facultăți. Angajarea aceasta o socotea însă doar o soluție provizorie, pînă în primăvara următoare, cînd avea intenția să-și reia disperatele frămîntări pe la porțile instituțiilor de învățămînt superior. Nici nu voia măcar să se gîndească la perspectiva de a rămîne în uzină, de a se califica temeinic, de a se integra cu tot sufletul colectivului care o primise în rîndurile sale cu brațele deschise. Pentru ea uzina trebuia să constituie doar o simplă «haltă».

Am găsit-o pe tînără în aceeași uzină, deși trecuseră și primăvara, și vara. Învățase meseria de ajustor și devenise una dintre bunele meseriașe ale secției unde lucra. Ce-o convinsese oare să rămînă? După propria-i mărturisire, își dăduse seama de frumusețea muncii într-un asemenea colectiv, văzînd în juru-i numeroase exemple de tinere de vîrsta ei care, urmînd calea firească, ajunseseră muncitoare destoinice, cu o înaltă pricepere profesională și, mai ales, «cu satisfacția de a fi folositoare societății și lor înseleۥ». Aceasta a făcut-o cumva să renunțe la aspirația de a urca treptele unei calificări superioare, de a se pregăti pentru o facultate? Nicidecum! Numai că, tot după exemplul acelor tinere, se hotărîse să urmeze cursurile serale ale facultății, considerînd că, în felul acesta, fiind nemijlocit legată de producție, îi va veni mult mai lesne să pătrundă tainele profesiunii de inginer la care aspira. Noua ei

stare de spirit prezenta și un alt cîștig, aș spune, de ordin psihologic: eventualitatea unui eșec la examenul de intrare în facultate nu i se mai înfățișa în culori sumbre, nu i se mai părea o tragedie. Tînăra căpătase un rost în viață, căpătase *conștiința utilității sale sociale*.

...În cabinetul venerabilului academician domnea acea atmosferă caracteristică și greu de definit — fiind alcătuită dintr-o mie și unul de detalii aproape insesizabile — care solicită parcă, prin ea însăși, la profunzimi și subtilități iradiate din zonele superioare ale cugetului uman.

Deși tema convorbirii noastre era drumul bogat, prestigios, străbătut de savant de-a lungul celor șapte decenii de viață și deși înfăptuirile acestei vieți de neprecupețită dăruire pe altarul științei puteau umple copios paginile cîtorva tomuri, în răstimpul jumătății de oră cînd mă aflam aici, interlocutorul îmi vorbise exclusiv despre o mare figură a culturii noastre din perioada interbelică, omul care îi formase personalitatea și îi deschisese gustul pentru investigația științifică.

Schițînd o tentativă de a întoarce discuția spre mobilul ei prim, de a-l determina pe interlocutor să se refere la propriile realizări, la propria ascensiune, am fost întîmpinat de o replică tăioasă, fără drept de apel:

— Află, tinere, că dacă n-ar fi fost acest om, dacă n-ar fi existat exemplul vieții și operei sale, nici cel ce se află în fața dumitale n-ar fi fost ceea ce este și, sînt convins, nici convorbirea noastră n-ar fi avut obiect! (glasul și-a recăpătat brusc blajinătatea inițială) Da, dragul meu, ar fi o gravă nesocotință să uităm rolul decisiv pe care îl pot exercita exemplul, modelul, prototipul în conturarea unui destin!

Poate că în alte împrejurări replica mi s-ar fi părut un exces nejustificat de modestie. Dar în ambianța acestui cabinet am avut senzația pregnantă că este vorba de ceva mult mai adînc, mai esențial: de o realitate spirituală extrem de fertilă, aș spune definitorie pentru sfera umanului în cea mai înaltă accepțiune a cuvîntului. Și că, în afara acestei realități, este imposibil de conceput nu numai un destin individual, ci însuși climatul etic al societății noastre.

Referindu-se la necesitatea cultivării unor înalte virtuți în caracterul copilului, un cunoscut psiholog spunea: *«Elementul cel mai pozitiv al întregii sale formații morale este imaginea pe care el o admiră și căreia vrea să-i semene»*. Dar oare acest adevăr este valabil doar pentru copilărie sau adolescență? Desigur, există vîrste cînd aluatul psihic este mai susceptibil modelării. Sînt însă întotdeauna conștienți părinții — primii educatori — de însemnătatea pe care o au fiecare atitudine, fiecare gest, fiecare cuvînt rostit în fața copiilor pentru reliefarea viitoarelor lor însușiri ori cusururi? Își dau ei seama cît de multe pot depinde de o infimă vorbuliță, aruncată parcă în treacăt, dar care copilului îi relevă o trăsătură de caracter pe care încearcă s-o imite din dorința de a semăna cu tot dinadinsul cu cel căruia îi datorează existența?

Uneori îi auzim pe anumiți părinți mirîndu-se și revoltîndu-se de apucăturile propiilor progenituri, bunăoară de năravul nociv al minciunii. S-au întrebat însă de unde își trage rădăcina acest nărav? Nu cumva i-au deprins ei înșiși să mintă prin acele «mici neadevăruri» convenționale, cărora nu le-au dat importanța cuvenită, dar care în conștiința copilului pun amprente adesea de neșters? Însuși faptul că n-au acordat nici o însemnătate *combaterii* acestui nărav, cînd el s-a manifestat întîia oară, a putut sădi la tînăr convingerea că e un păcat nevinovat.

Firește, predominant în atmosfera spirituală a societății noastre este exemplul pozitiv, modelul omului înaintat, devotat trup și suflet intereselor fundamentale ale obștii, pentru care nu există țel mai înalt decît slujirea cu abnegație a cauzei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Numai că, adesea, exemplul nu sare în ochi, nu se impune conștiinței de la sine, ci se cere *dezvăluit, evidențiat, pus în valoare*. Doar în felul acesta îi putem utiliza întreaga *forță catalitică*.

În societatea noastră exemplul stimulator este organic integrat în însăși țesătura complexă a relațiilor umane. Aș afirma chiar că forța exemplului a devenit, în anii noștri, *o valoare etică națională*. O valoare ce-și relevă capacitatea de înrîurire la toate vîrstele, desigur, cu grade diferite de intensitate, pe felurite coordonate ale vieții lăuntrice, în diverse contexte umane, pe o amplă gamă de lungimi de undă ale receptivității, cu multiple consecințe pe planul atitudinilor și comportărilor, cu precise și evidente oglindiri în sfera relațiilor dintre oameni.

Trăim într-un «mediu nutritiv» profund prielnic influenței educative a modelelor demne de imitat. Sîntem înconjurați de numeroase exemple de dăruire pasionată, izvorîtă din adînci convingeri politice și morale, pentru binele obștesc, pentru realizarea idealurilor colective. Paginile ziarelor, emisiunile de radio și televiziune stau zilnic mărturie pentru belșugul de fapte pilduitoare ce zămislesc fizionomia morală a unui popor căruia *creația* și sentimentul de *plenitudine morală* pe care aceasta îl generează i-au devenit *a doua natură*. Oricît de multe ar fi însă aceste exemple, ele n-au o valoare exclusiv cantitativă: ceea ce impresionează este profunda lor substanță umană, calitatea lor de *dinamizatoare ale marilor elanuri individuale și colective*.

Sporirea continuă a produselor agro-alimentare sînt preocupări de seamă ale femeilor care muncesc pe întinsele ogoare

Muncitoarele de la Fabrica de
pr

FEMEILE CHINEZE LA ORA PREZENTULUI

O oglindă a prosperității: piața din Șanhai, ca și din celelalte orașe ale țării cunosc o abundență tot mai mare.

Tinere dintr-o unitate a armatei de eliberare lucrînd la instalarea unei linii de telecomunicații

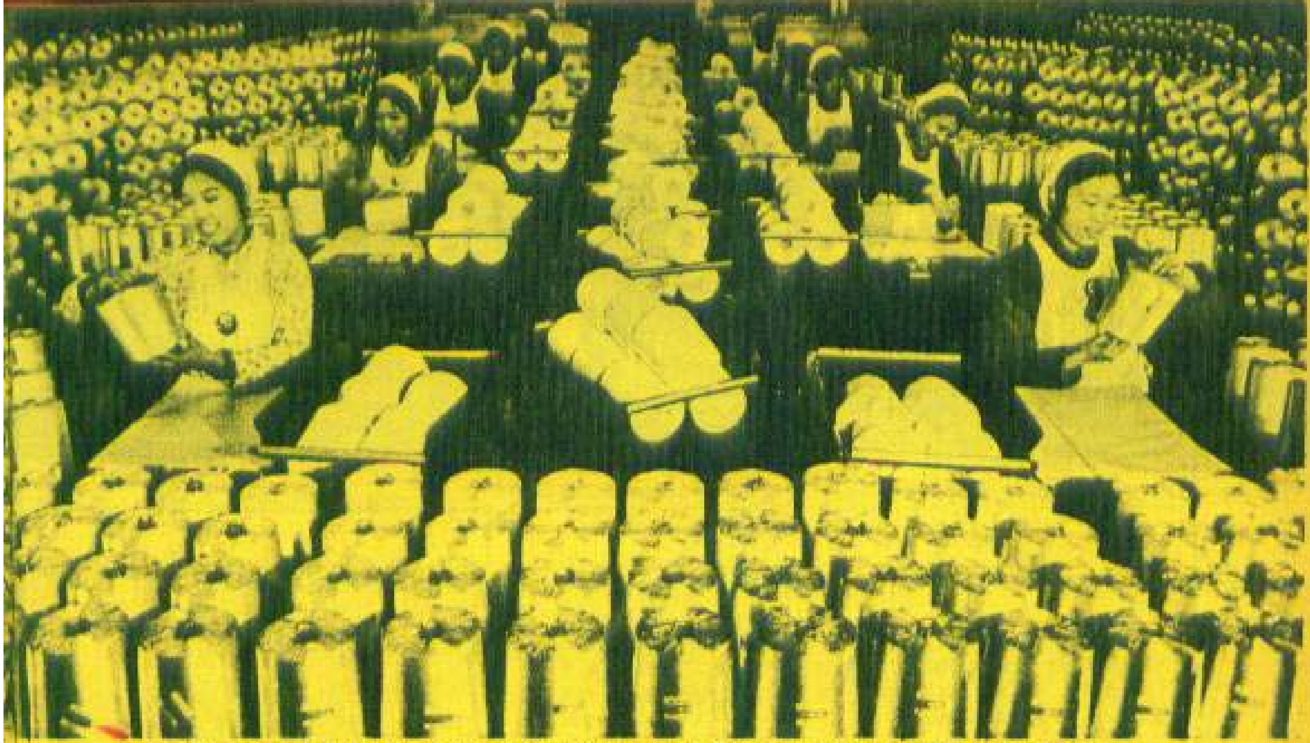

Muncitoarele de la Fabrica de fire sintetice din provincia Hopei s-au distins prin destoinicia muncii lor.

Scena din cunoscutul şi apreciatul balet «Detaşamentul roşu de femei»

MAGAZIN ŞTIINŢIFIC '72

cine n-are voie să zboare cu avionul?

Condiţiile extrem de confortabile ce le oferă astăzi avioanele de transport, scurtarea la maximum a timpului de parcurs fac ca avionul să fie folosit din ce în ce mai mult.

O interesantă anchetă făcută în Franţa, la cele două mari aeroporturi, Orly şi Le Bourget, a urmărit timp de 39 de luni efectele ce le-a avut zborul asupra celor 10 200 000 pasageri investigaţi în perioada sus-amintită. S-au înregistrat 3,8 cazuri la un milion de pasageri care au manifestat tulburări cardiace în timpul zborului sau la sosirea avionului pe aeroport. În ceea ce priveşte afecţiunile căilor respiratorii, cazurile au fost şi mai rare, fiind semnalate numai 1, 2 cazuri la un milion. Tulburările nervoase şi crizele epileptice au provocat 1,6 cazuri la un milion. Un număr de 25 de pasageri la un milion au suferit de rău de altitudine, iar un procent foarte redus, de tulburări abdominale, colici hepatice şi hemoragii digestive provocate în oarecare măsură de mesele prea abundente ce se servesc în avion; s-au înregistrat 2,2 decese la un milion de pasageri, motivul fiind în majoritatea cazurilor afecţiunile coronare.

Ca urmare a acestor observaţii, s-au făcut recomandări ca persoanele care au suferit de infarct cardiac să întrerupă cel puţin 3 luni de la data vindecării călătoriile cu avionul. Aceleaşi recomandări s-au făcut şi pentru unele maladii cardiace grave.

Femeile gravide pot să suporte călătoria în avion fără tulburări, contraindicaţiile date fiind numai după 8 luni de sarcină, cînd emoţia zborului ar putea provoca grăbirea naşterii.

război resturilor menagere!

Zilnic, în fiecare gospodărie, după pregătirea mesei, rămîn cantităţi mari de deşeuri şi ambalaje de care gospodina trebuie să se debaraseze, la care se mai adaugă cele industriale şi comerciale, precum şi cele rezultate din curăţirea locuinţelor, curţilor şi străzilor.

O anchetă făcută în S.U.A. a arătat că deşeurile de toate sorturile se ridică anual la 3,5 miliarde de tone, ceea ce revine pe zi la 2,25 kg de persoană şi sînt formate din cca 55 miliarde cutii de conserve, 23 miliarde de sticle, munţi de capsule şi cca 7 milioane de maşini.

Metoda cea mai folosită în lume pentru distrugerea deşeurilor o constituie incinerarea acestora, care prezintă însă dezavantajul că fumul şi praful rezultate contribuie la poluarea aerului. Şi alte metode folosite pînă acum

ferormonii

Sîntem uimiţi în faţa perfectei organizări care domneşte într-un stup şi sîntem surprinşi de precizia cu care păsările îşi regăsesc cuibul după călătorii lungi în spaţiu şi în timp sau de precizia cu care pinguinii îşi recunosc familia printre miile de semeni, pentru noi întru totul asemănători. Aceste cîteva exemple certifică de fapt, existenţa unor relaţii, circulaţia unor informaţii între membrii aceleiaşi colectivităţi. Mesagerul informaţiilor este foarte variat: undele luminoase, acustice (sunete şi ultrasunete), anu-

o consultație la medicul „electronic“

Instalată în fața computerului, bolnava este chestionată, i se întocmește o descriere standard a bolii, transcrisă în «limbajul» mașinii. În cîteva secunde, datele sînt prelucrate. «Esculapul» electronic pune diagnosticul, face recomandări pentru un tratament cît mai eficace, anticipează rezultatele utilizării unui medicament sau a altuia...

Este vorba de o consultație la Institutul de oncologie din Moscova, unde a fost lansată o nouă armă împotriva cancerului: diagnosticul cu ajutorul mașinilor electronice de calcul. Prin consultarea periodică și păstrarea informațiilor, se vor putea testa rapid milioane de persoane. Se înțelege că depistarea din timp a cazurilor incipiente va putea salva multe vieți omenești.

ca: deversarea acestora în apele mărilor și oceanelor și îngroparea lor în pămînt sînt sisteme la care începe să se renunțe, datorită pericolului ce-l prezintă prin infectarea terenului și a apelor.

În Japonia s-au construit uzine speciale unde pe lîngă distrugerea deșeurilor se încearcă folosirea reziduurilor rămase, transformîndu-le în pietre dure de construcție sau în pietriș. Energia recuperată de la aceste uzine poate servi la refularea apei pentru irigare și la alte diverse acțiuni menajere necesare colectivității, iar căldura și gazele rezultate deservesc unele sectoare industriale.

mite substanțe chimice. Secretate de indivizii unei specii, aceste substanțe chimice sînt recepționate de ceilalți membri ai aceleiași specii și produc în organismul lor reacții specifice. Au primit numele de feromoni, de la grecescul fero = a duce, hormao = a excita.

Spre deosebire de hormoni, care sînt secretați în **organism** și cărăușesc informațiile de la glandele endocrine la țesuturi, deci în mediul intern, feromonii sînt eliberați în **exterior** și difuzează informațiile între indivizi.

prostaglandinele - un nou hormon?

Cunoscute încă din 1930, prostaglandinele au devenit, practic, operaționale deocamdată în obstetrică.

Ce sînt, de fapt, aceste prostaglandine despre care, în ultimii doi ani, au apărut circa 1000 de articole, despre care se discută azi, după o perioadă de abandonare, ca despre o descoperire deosebită, dar despre care marele public știe încă atît de puțin? E vorba de niște substanțe naturale ce se găsesc în majoritatea țesuturilor umane și animale, cu rol regulator, implicate în diverse procese fiziologice. Intervenția lor la nivelul celulei sugerează și mai mult importanța acestui rol pentru organism. Medicii urmăresc, acum, efecte absolut contradictorii. O prostaglandină determină creșterea presiunii arteriale, alta o scade. O prostaglandină are pentru creier un efect calmant, în timp ce pentru ochi, dimpotrivă. Mereu se descoperă însă noi proprietăți miraculoase de vindecare, foarte diverse, atribuite lor. Vindecă astma, unele reacții alergice ale creierului, ulcerului, unele boli ale intestinelor, ajută la naștere sau la avorturi, vindecă anumite sterilități, reglează tensiunea arterială; în fine, pentru obstetricieni este un mijloc, cel mai eficace pînă acum, de expulzări uterine, terapeutice, ale fătului mort sau în sarcini prelungite.

Acțiunea prostaglandinelor în fecundare, domeniu în care au fost pentru prima oară reperate, este într-un fel paradoxală. Ceea ce l-a făcut, de altfel, pe dr. von Euler, unul dintre savanții care au reușit să izoleze această substanță și care se pare că i-a dat și numele, să remarce: «Ar fi un exemplu unic al uneia și aceleiași substanțe care ar juca roluri diferite, pentru fiecare sex în parte». Asocierea cu hormonii se face mai ales din punct de vedere chimic, formula lor fiind asemănătoare, deși mai simplă. Deosebirea este că hormonii sînt produși de glande specifice, în timp ce prostaglandinele se presupun a fi fabricate de către țesuturi. Rolul lor de regulator asemănător hormonilor se desfășoară însă la nivel local.

Dificultatea de a defini modul de acțiune se datorește faptului că ele acționează, cum s-a amintit, în intimitatea țesuturilor, la nivelul celulei.

cununi
de tradiții și obiceiuri
românești

de **ELISABETA MOLDOVEANU-NESTOR**

Transmise din generație în generație, alaiul datinelor, cîntecelor, jocurilor și portului românesc constituie o comoară nepreţuită a firii poporului român și ocupă un loc de seamă în spiritualitatea noastră contemporană.

Am ales, pentru îmbogățirea cunoașterii dv. cu privire la patrimoniul nostru popular, unele dintre cele mai puțin cunoscute obiceiuri, strălucitoare nu numai prin conținutul lor artistic, ci și prin sensul înalt moral.

SEMNUL NOROCULUI

În satele din munții Buzăului, de Anul nou, cete de copii pînă la 14 ani pornesc din casă în casă, cu urări de bine pentru noul an, ducînd în mîini mănunchiuri de lăstari înmuguriți de pomi roditori sau de răchită. În unele sate, rămurelele trebuie să fie *numai de măr dulce*. De altfel și unul din cîntece arată că Tudor-Tudorel își lega «calul porumbel/de mlădița de măr dulce», căci «dacă-l legi nu s-ar mai duce». Înțelesul simbolic al acestor datine îl aflăm, în chip logic, în mentalitatea locală, de fertilitate și prosperitate.

Crengile de măr dulce sînt folosite și ca semn al norocului în viitoarele căsătorii. În seara Anului nou, fetele de măritat pun aceste crengi în apă, le leagă cu arnici roșu, cu busuioc și le cufundă în apa rîului sau în iazul morii, fixîndu-l acolo cu pietre. Cu cît se prinde mai

multă gheață, cu atît băiatul cu care se va mărita va fi mai harnic și cumsecade.

SĂRBĂTOAREA BELȘUGULUI

În Muntenia și Moldova există, premergător secerișului, obiceiul numit «Drăgaica». Totdeauna se desfășoară la o dată stabilă, 24 iunie, și constă dintr-un dans executat de un grup de fete pînă la vîrsta măritișului, numite «drăgăici». Ele sînt împodobite cu panglici colorate și spice de grîu. Una din ele e îmbrăcată ca mireasă, iar cea care poartă steagul drăgăicilor ca un bărbat. Steagul e o prăjină, în vîrful căreia se pune o păpușă confecționată din cîrpe, cu brațele larg deschise, de care sînt prinse spice de grîu, pelin și usturoi. Grupul drăgăicilor cîntă și chiuie, executînd sărituri cît mai înalte, simbolizînd înălțimea dorită spicelor de grîu. Cîntecul invocă rodul bogat al cîmpului.

Cel mai fastuos ceremonial al sărbătorii secerișului se desfășoară în Transilvania. El poartă denumiri diferite, după obiectul ritualului: în nord-estul Transilvaniei se numește «cunună», în sud și spre centru «buzdugan», iar în nord-vest și în Munții Apuseni — «peană». Și desfășurarea obiceiului prezintă variații zonale, însă elementele esențiale rămîn comune.

Cununa, împletită din spice de grîu proaspăt secerat, este purtată pe cap de o fecioară. Se formează un alai, în care fata, înconjurată de femeile seceră-

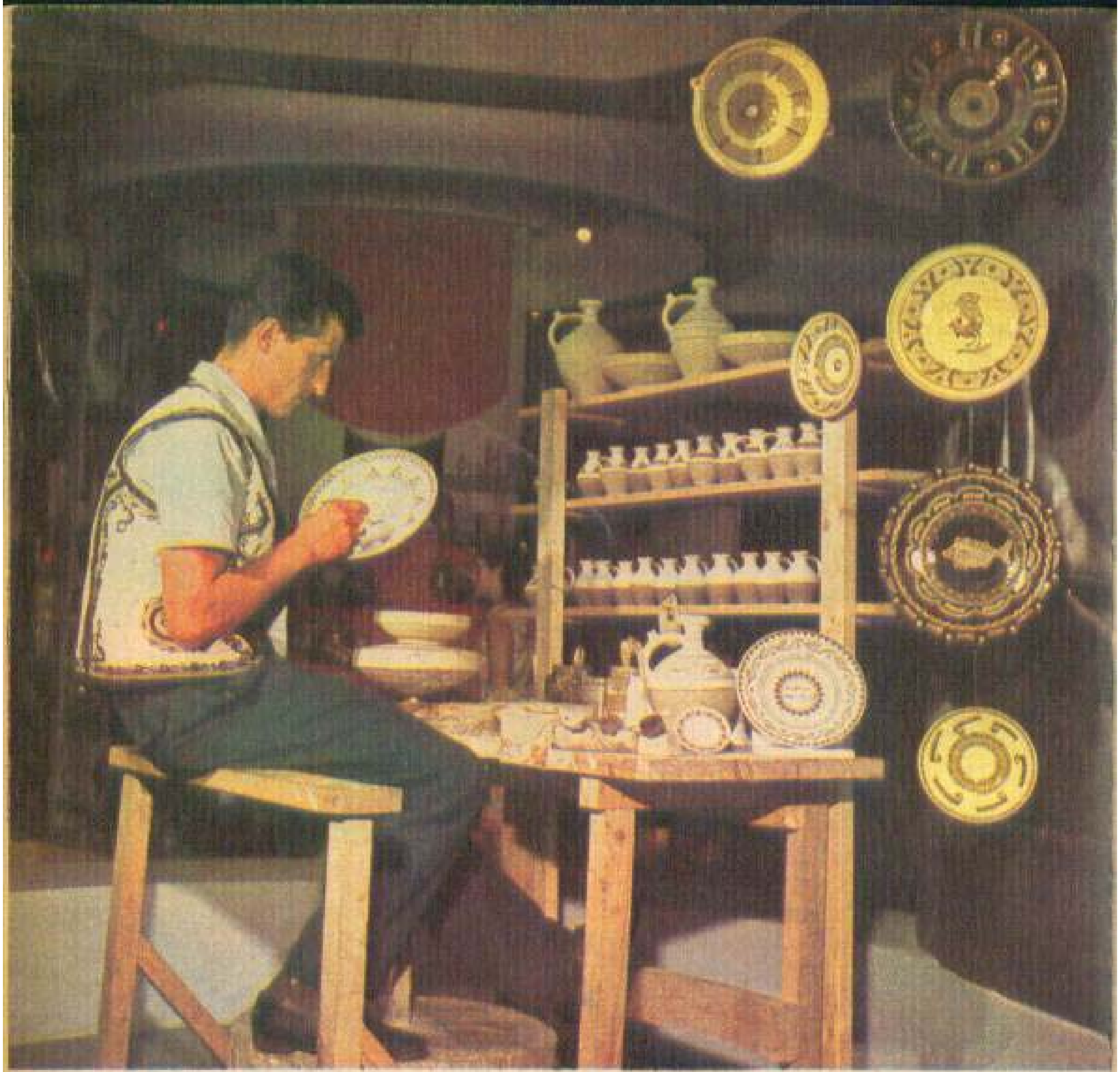

Meșterul olar Dumitru Mischiu din Horezu

toare, intonează pe tot parcursul drumului un imn solemn, vestind sfîrșitul secerișului și aducerea cununii — simbol al rodniciei pămîntului. La răspîntii, feciorii stropesc cu apă cununa și pe fata ce o poartă, în timp ce ea se rotește domol în pași de dans. Textul poetic descrie episoade din munca secerișului, împletite cu imagini idilice, anunțînd-o pe gazdă de bogăția recoltei. Drept mulțumire, se așterne praznicul tradițional și începe jocul.

Dimineața ne-am sculat
Și pe obraz ne-am spălat,
Poale albe-am suflecat,
Secera-n mîn-am luat
Și la hold-am alergat.
Mare hold-am secerat.
Holda ca păretilii,
Săcerat-o fetilii.
Cununa de unde vine,
Multe clăi or pune mîine.
Cununa de unde pleacă,
Multe care mîine-ncarcă.
C-așa-i rîndul fetelor,
Ca și rîndul merelor.
Cînd îs mere mărunțele,
Șăd pe crăngi înșirățele.
Dacă prind a se mări,
Ele prind a se rări.

Ieșiți feciori cu apa
Să ne udați cununa.
Ieșiți feciori cu rîu,
Ca să ne udați grîu.
Mătură-ți gazdă podu,
C-amu-ți intră norocu.
Cunună de grîu roșu.

Melodia cununii secerișului e aidoma celei a cîntecului miresei din ritualul de nuntă. Coincidența celor două melodii nu este întîmplătoare, ci este determinată de fondul comun al celor două obiceiuri, legate de rodire și de fecunditate.

Mamă cu copil din Florești, județul Cluj

Dansul fetelor și al... pălăriilor

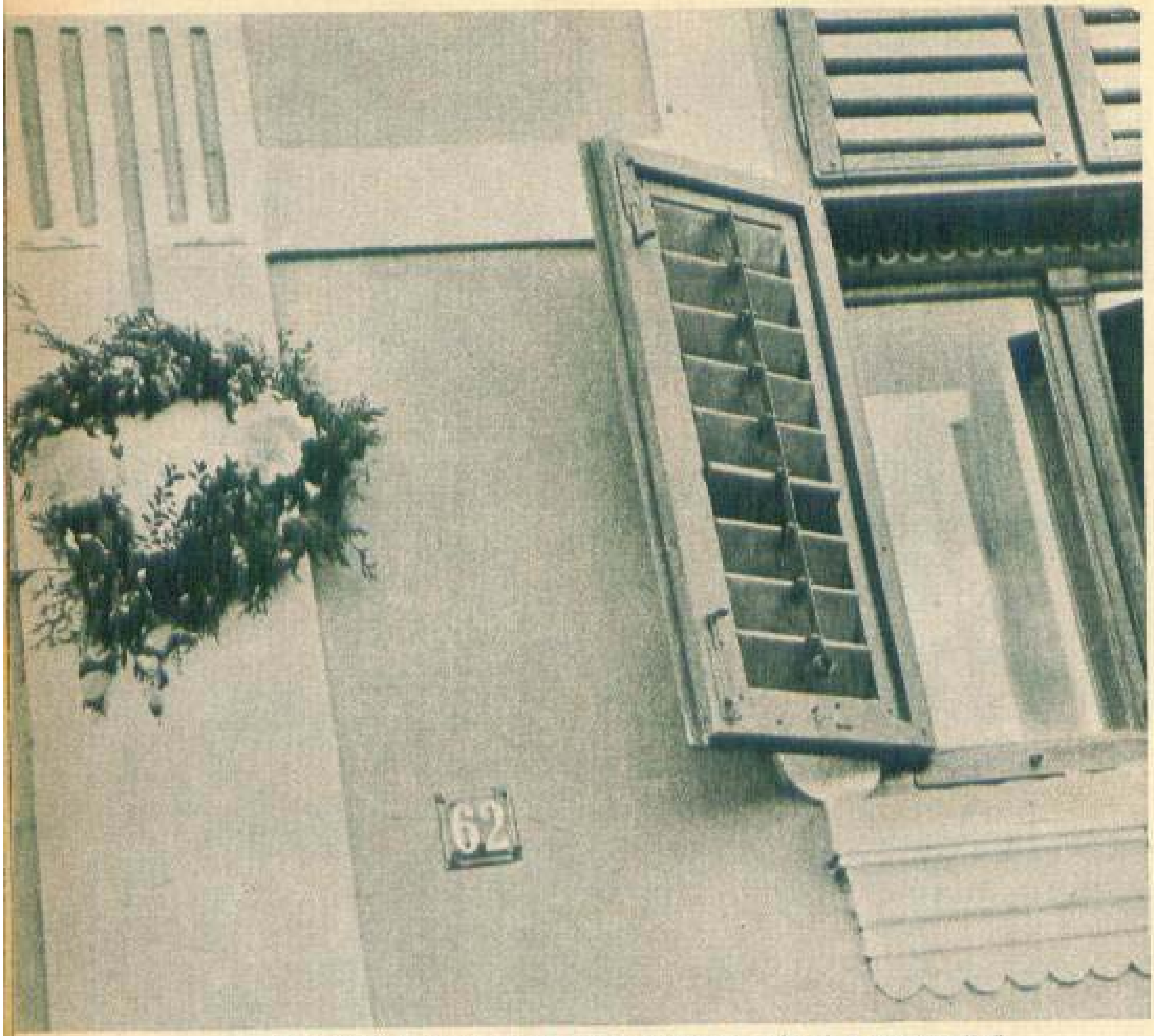

Coroniță cu flori adusă de feciori fetelor de ziua onomastică

DIALOGUL DINTRE DEALURI

La începutul primăverii, mai ales în Transilvania și Banat, este obiceiul «Strigărilor peste sat». Tinerii se duc pe vîrful dealurilor în jurul satului, se împart în cete și povestesc cu glas puternic, în versuri ticluite cu mult spirit evenimentele mai importante petrecute în sat în decursul unui an. În primul rînd sînt amintite fetele și feciorii rămași necăsătoriți deși le-a sosit de mult vremea. În auzul tuturor sînt dați în vileag cei ce se «țineau dragi» și nu voiau să mărturisească. Nu sînt dați uitării nici tinerii sau părinții lor care se țin mîndri și refuză învoielile de căsătorie. Tot în aceste strigări peste sat se spun cuvinte usturătoare la adresa celor leneși, bețivi, îngîmfați, hrăpăreți etc., adică fiecare este pomenit «cum se poartă și ce omenie are». Strigătorii nu sînt trași la răspundere de nimeni, niciodată, pentru că tradiția în acest caz este investită cu putere de lege și cheamă obștea să ia aminte.

Înainte de începerea strigărilor se practica obiceiul de a se aprinde focuri. Feciorii aduceau cu ei paie și lemne cărora le dădeau foc sau roți înfășurate în spițe și butuc, cu paie sau cîlți, pe care le rostogoleau arzînd pe coasta dealurilor spre sat, vestind cele ce aveau să urmeze.

Această frumoasă datină, prilej spectaculos de cunoaștere și prețuire a valorilor morale și sociale, era totodată un mijloc de judecată obștească a unor pricini și mai ales îndemn de îndreptare prin exemplu.

armata „pieptănăturilor înalte"

de ANCA VOICAN

Pe meridianele lumii, unde populații întregi își apără ființa proprie acționînd pe cîmpurile de luptă, a fi angajat deplin în angrenajul sacrificiului nu poartă în sine nimic insolit. Bărbați și femei trăiesc, muncesc, se jertfesc pentru dreptul legitim de a fi liberi și stăpîni pe ceea ce creează mințile și mîinile lor, pămîntul lor.

Cele mai «calde» fronturi ale luptei pentru independență sînt azi în Vietnam, Cambodgia și Laos.

Bombardamentele, acțiunile de «curățire», operațiile de genocid n-au reușit să dezarmeze poporul vietnamez. Și în acest front unit, o contribuție de seamă o aduc femeile vietnameze. Militante frecvente, ele sînt, poate, cel mai strălucit exemplu al angajării în această luptă. Doamna Nguyen Thi Binh, care îndeplinește înalta funcție de ministru de externe în guvernul revoluționar provizoriu al Vietnamului de Sud și conduce delegația acestuia la convorbirile cvadripartite de la Paris, este și vicepreședintă a Uniunii femeilor pentru eliberarea Vietnamului de Sud. Vorbind despre victoriile compatrioților din nordul și sudul Vietnamului, Nguyen Thi Binh pune totdeauna în evidență contribuția apreciabilă a femeilor în lupta împotriva agresiunii americane, pentru salvarea națională; sub conducerea Frontului Național de Eliberare, ele au continuat în mod creator tradiția națională de luptă curajoasă împotriva agresiunii externe, contribuind la acțiunile de rezistență.

După formarea Frontului Național de Eliberare a urmat cea a Uniunii femeilor pentru eliberarea Vietnamului de sud. În acest moment mișcarea de femei a intrat într-o nouă fază. Ea îmbină munca politică și cea armată cu munca de asigurare a producției. Cunoscute pentru devotamentul și curajul lor, femeile reprezintă, în formula folosită de invadatori, o adevărată «armată a pieptănăturilor înalte». Zeci de femei participă direct la luptă. Cadre feminine se află în fruntea forțelor regionale sau a grupurilor mixte de rezistență. Pe de altă parte, la alegerile pentru consiliile populare și comitetele de

Imagine devenită simbol a eroismului și a voinței de nestăvilit a poporului din Vietnamul de Sud de a se opune agresiunii, de a-și apăra independența națională

Trupele americano-saigoneze întîmpină rezistența de neclintit a forțelor patriotice laoțiene

eliberare în diferitele localități ale Vietnamului de sud, femeile asigură majoritatea corpului electoral. În aceste foruri, ele constituie 15—40 la sută din totalitatea membrilor. Lupta lor cunoaște deci formule complexe ale unor angajări decise pentru cîștigarea independenței naționale, democrației și progresului social. Femeile reprezintă majoritatea mîinii de lucru în agricultură și aproape jumătate din personalul sanitar. Alături de întreaga populație, ele luptă pentru o pace reală. «Atît timp cît Statele Unite nu vor renunța la planurile lor de agresiune, atît timp cît vor refuza să respecte suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Vietnamului, să-și retragă trupele și să înceteze actele de lezare a suveranității și securității R.D. Vietnam, poporul vietnamez prin toți reprezentanții săi — femeile constituind un sprijin indispensabil — vor continua să lupte», afirmă un document al Congresului femeilor democratice. Extinderea războiului în Indochina a pus probleme similare în Laos și Cambodgia: tinerele învață să lupte, să folosească alfabetul Morse, să lucreze în fabricile subterane.

În altă parte a lumii, în inima Africii popoarele din Angola, Mozambic, Guineea și Insulele Capului Verde duc un greu și îndelungat război de eliberare, pentru independența națională, pentru progres economic, social, împotriva colonialismului portughez.

La Conferința internațională de sprijin pentru popoarele din coloniile portugheze, care a avut loc anul trecut la Roma, participau alături de șefii mișcărilor de eliberare, reprezentantele Conferinței femeilor africane: Eugenia Neto, din partea Organizației femeilor din Angola, Francisca Perreira, din partea femeilor din Partidul african al independenței Guineii și Ins. Capului Verde și Janet Mondlane pentru secția feminină a F.R.E.L.I.M.O. (Frontul de eliberare al Mozambicului). Este văduva cunoscutului conducător al acestei mișcări, Eduardo Mondlane, asasinat de agenți ai colonialiștilor. Numele său pune în evidență solidaritatea și comuniunea de idei a unor întregi familii în lupta pentru eliberare. Specificul acestei confruntări este bine definit: «Detașamentul feminin are un rol particular de jucat. Însăși existența sa ilustrează clar că egalitatea de care vorbim s-a pus în practică și acest detașament are numeroase sarcini de îndeplinit în lupta pentru eliberarea națională: în primul rînd, protecția, cu sprijinul miliției și al unităților de guerilă, oriunde este posibil, a populației civile care lucrează pe cîmp și în general asigurarea securității în spatele liniilor de front, mobilizînd și atrăgînd alte femei care să participe la diferitele sarcini pe care femeile le pot îndeplini pentru a-și aduce contribuția la luptă». Se vorbește, de exemplu, de «responsabilitatea de cetățene», de faptul că la cîțiva ani de la formarea detașamentului feminin, două femei fac parte din Comitetul Central al F.R.E.L.I.M.O.

Participarea directă la cucerirea independenței fac, de asemenea, din femeile

angoleze ajutoare oportune: ele desfăşoară activităţi în domeniul educaţiei şi sănătăţii, a producţiei, pe front. Femeile asigură alimentaţia partizanilor, transportînd adesea muniţii — pe mari distanţe şi pe drumuri grele, strecurîndu-se zile întregi şi evitînd ambuscadele duşmanilor. În zona eliberată a Mozambicului, secţia feminină a F.R.E.L.I.M.O. a deschis un orfelinat, iar pe front asigură funcţionarea posturilor de prim ajutor. Femeile africane sînt, de altfel, prezente, la toate nivelele activităţii patriotice: în miliţiile feminine, asistenţa sanitară, conducerea politică etc.

Vechile metropole se străduiesc să găsească alte căi de acces în regiunile unde au pierdut controlul. Metodele de pătrundere sau menţinere a dominaţiei sînt din cele mai diverse, de la războiul din Vietnam, provocările şi blocus-urile economice, pînă la presiunile şi anularea libertăţilor democratice în coloniile portugheze.

Peste tot în lume, ultimii zece ani au fost marcaţi de revoluţiile naţionale şi de un avînt al mişcării antiimperialiste spre o dezintegrare rapidă şi fără precedent a colonialismului. În tinerele state care şi-au cucerit sau îşi cuceresc independenţa, oameni conştienţi sînt angajaţi în lupta pentru emancipare naţională. Femeile îşi aduc o contribuţie în măsură să sprijine, să consolideze şi să lărgească lupta pentru definitivarea sau obţinerea unei independenţe reale şi eficiente, pentru emanciparea lor. În ţările Africii, Asiei sau Americii Latine cazul femeilor luptătoare nu mai surprinde. Le înconjoară, din contră, admiraţia, oferta de sprijin. Pe de o parte. De cealaltă, persecuţiile, arestările, intimidările de orice ordin. Africa de Sud cunoaşte din acest punct de vedere o încleştare care continuă să dăinuie. La Princetown, Modendane, Harry Smith şi alte localităţi sînt arestaţi numeroşi militanţi politici, bărbaţi, femei, tineri. Dorothy Nyembe, una din conducătoarele mişcării de femei, a fost acuzată de a fi găzduit partizani şi condamnată la 15 ani închisoare. Winnie Mandela, soţia fostului lider al Congresului Naţional African, condamnat la închisoare pe viaţă, a fost obligată la domiciliu forţat.

Lupta pentru înlăturarea bazelor militare străine de pe teritoriul tuturor ţărilor, pentru limitarea şi încetarea cursei înarmărilor, pentru desfiinţarea tuturor blocurilor militare, capitole ale luptei generale pentru de-

Imagine dramatică surprinsă în Cambodgia după invadarea ţării de către forţele agresive americano-saigoneze

Femeile din Angola devin pe zi ce trece tot mai conștiente de rolul lor în lupta pentru eliberarea națională

zarmare, securitate și pace în lume, face parte totodată din lupta pentru apărarea și consolidarea independenței și suveranității naționale. Femeile, mamele, tinerele fete depun pretutindeni, din Europa și pînă în Japonia, de asemenea în țările celor două Americi și în S.U.A. însăși, o activitate amplă și combativă în cadrul mișcărilor, manifestațiilor, demonstrațiilor pentru pace, libertate și egalitatea popoarelor și statelor, afirmîndu-și solidaritatea cu lupta popoarelor pentru cucerirea și apărarea independenței naționale.

Într-o amplă mișcare a oamenilor spre progres și civilizație, purtătoarele «pieptănăturilor înalte», în țările care își cuceresc sau recuceresc independența, sînt un pilon de nădejde al marșului spre viitor. Adolescente sau cu tîmplele albe, ele își revendică și exprimă pe încă o cale dreptul lor recunoscut, dar adesea încălcat, la egalitate cu semenii lor. Este o pledoarie de loc inactivă, ci, din contră, energetică, încurajatoare și utilă, mergînd adesea pînă la sacrificiu.

Femeile americane cer cu tot mai multă insistență încetarea bombardamentelor și retragerea trupelor din Indochina

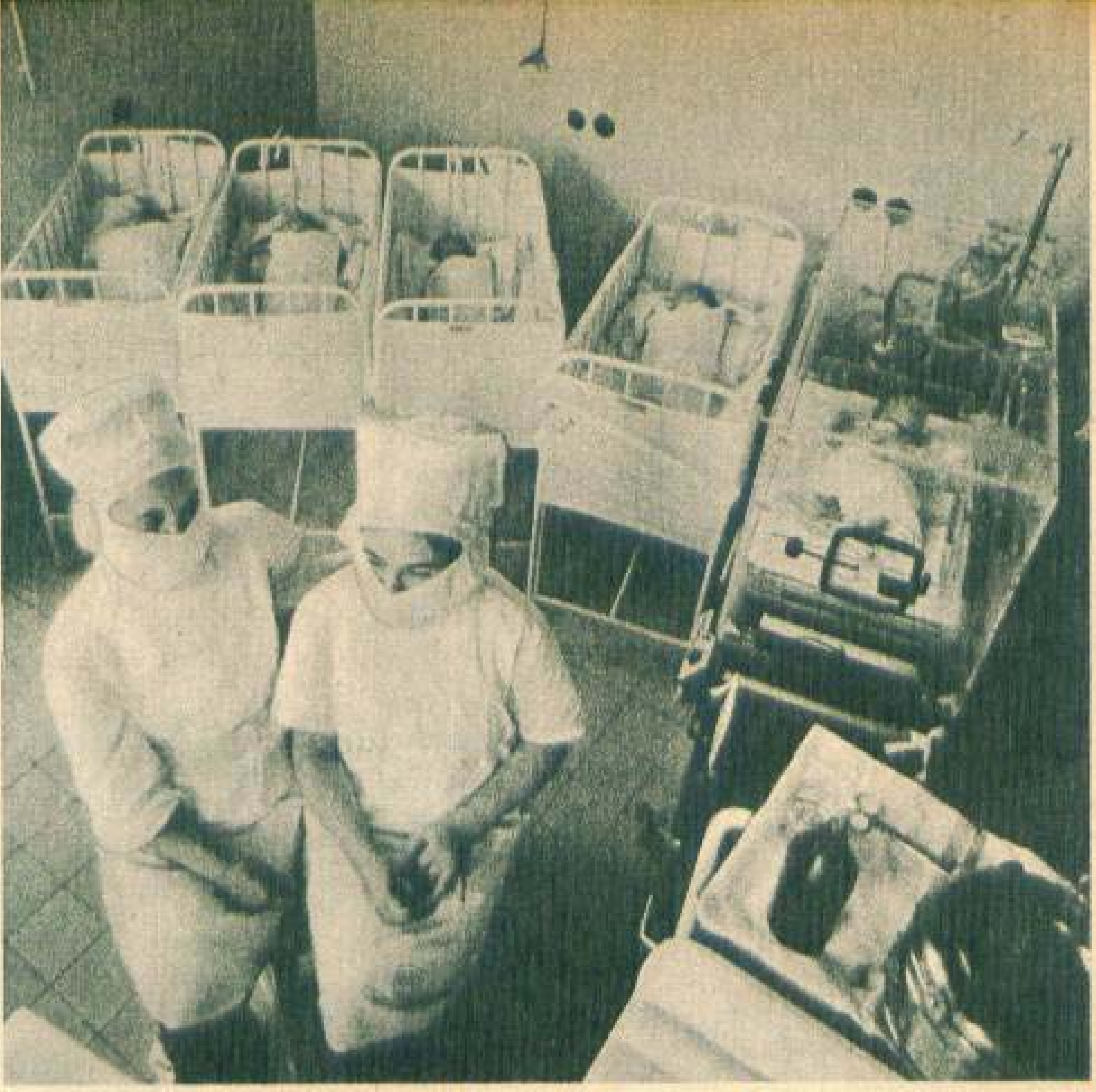

cresc cei cinci gemeni polonezi

de **EWA KAFARSKA**

La Institutul de maternitate din Gdansk, unul dintre cele mai mari spitale din Polonia, fiecare zi este «fierbinte». Anual sosesc aici pe lume 4 500 de copii.

Într-o zi din luna mai '71 era de gardă tînărul medic Janusz Rudzinski. De dimineață asista nașterile una, după alta. Pe la ora 10, în salonul de nașteri a fost adusă o gravidă bănuită că are sarcină multiplă. Avea dureri acute. Nici nu trecu o oră că sora de serviciu pe secție strigă: doctore, naște!

În 20 de minute văzură lumina zilei doi băieți. Doctorul Janusz nu reușise să-și șteargă sudoarea de pe frunte, cînd începu să-și facă drum și al treilea băiat. Fulgerător luă o decizie: trase copilul cu mîna. Băiatul era mare, cîntărea 2 kg. Pe la ora 11,20 se naște o fată.

— Avem patru gemeni! respiră medicul ușurat. Totuși, cercetă cu atenție dacă totul este în ordine și constată că încă nu s-a terminat. Trebuia să ajute să vadă lumina zilei încă o mică ființă. Fata se născu mică, vînătă, abia respira. Putea fi salvată numai printr-o transfuzie de sînge imediată. Sora de salon, Tereza Jamiak, avînd grupa universală de sînge Rh minus, se hotărî să dea copilului cantitatea de sînge necesară.

După o oră și jumătate se termină nașterea: micu-

ţii se aflau în incubatoare, iar mama se odihnea.

În întreaga Polonie se răspîndi ştirea: s-au născut cinci gemeni!

În primele zile după naştere, mama era acoperită de flori, poştaşii aduceau maldăre de telegrame cu felicitări. Între timp, un întreg «stat major» de medici şi de personal auxiliar, în frunte cu dr. Anna Dziedrimsko, denumită a doua mamă a celor cinci gemeni, vegheau nopţile, făceau tot posibilul ca să salveze viaţa celor cinci micuţi.

Micuţii erau ţinuţi în incubatoare — acestea s-au schimbat de trei ori, mereu mai bune, mai perfecţionate. Asepsia a atins un grad record. Totul era sterilizat, chiar şi încăperea unde erau hrăniţi era pregătită sub razele sterilizatoare. Strădaniile dădeau rezultate. Prima lună din viaţa gemenilor a trecut cu bine. Fiecare copil a depăşit 2 kg în greutate. Chiar şi cel mai slab, Petru, s-a ruşinat şi a început să se îndrepte. După împlinirea a două luni de viaţă, fiecare din cei cinci gemeni cîntărea 3 kg. Acum au fost scoşi din incubatoare. Adam, Petru, Roman, Agnieszka şi Ewa au început să capete trăsături de caracter. Adam este un romantic, un gînditor. Petru este abil. Roman este un nervos. Ewa e cea mai frumoasă dintre copii, în schimb Agnieszka este energică, plină de viaţă.

Fericiţii părinţi, Leokadia şi Bronislaw Rychertow sînt oameni tineri, la treizeci de ani. Ea este muncitoare în comerţ, iar el plutonier major în armată. S-au cunoscut cu opt ani în urmă, s-au căsătorit şi pînă în ziua de astăzi sînt exemplu de familie unită şi iubitoare. La un an după căsătorie, li s-a născut un fiu, Jamusz, iar după alte zece luni al doilea fiu, Krzysztof. Părinţii se bucurau că au băieţi, dar mama Rychertowa dorea să aibă şi o fată: blondă, veselă, căreia să-i poată pune fundiţe în păr şi să o îmbrace cu şorţuri colorate. Iată de ce, cînd băieţii au crescut, părinţii au hotărît să mai aibă un copil. Dorinţa mamei s-a îndeplinit. Are acum două fete! Dar are şi cinci băieţi.

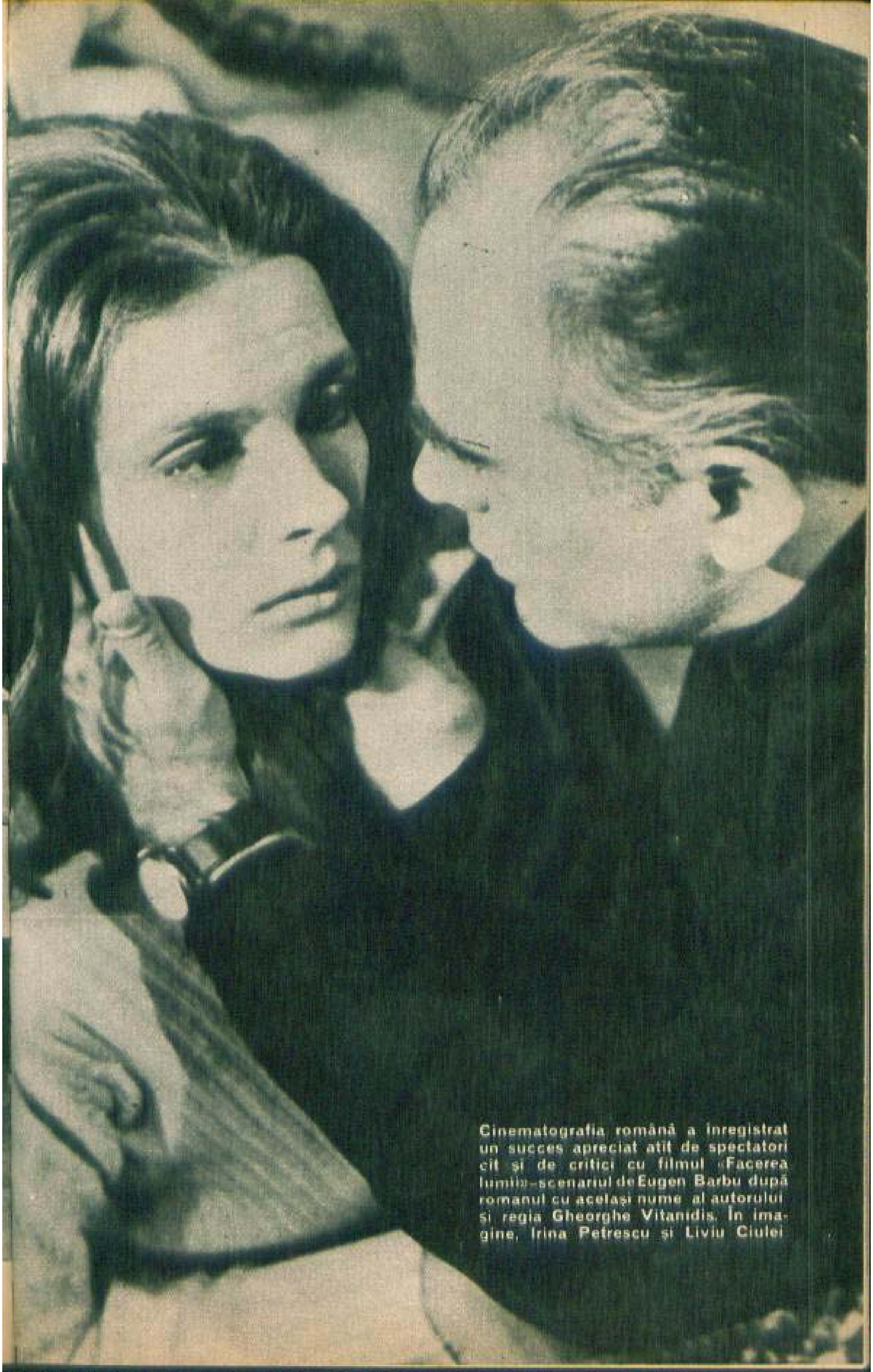

Cinematografia română a înregistrat un succes apreciat atît de spectatori cît și de critici cu filmul «Facerea lumii»–scenariul de Eugen Barbu după romanul cu același nume al autorului și regia Gheorghe Vitanidis. În imagine, Irina Petrescu și Liviu Ciulei

cucerirea unei profesii sau un cîștig al artei?

de **T. CARANFIL**

Tinerețea fără bătrînețe a Giocondei

N-ar trebui uitat că una din cinematografiile care și-a deschis, cu deplin succes, porțile în fața candidatelor la titlul de creator a fost cea română. Într-adevăr, în filmografia studiourilor noastre, fie ele producătoare de film artistic, documentar sau de animație, pot fi întîlnite mai bine de zece regizoare. Nu numărul ne stîrnește însă interesul, ci pur și simplu feminitatea, pecetea de delicatețe și sensibilitate care definește cele mai reușite filme din această categorie. Elisabeta Bostan, de pildă, înregistrează cu priviri materne, pline de duioșie, isprăvile lui Năică, eroul serialului cu același titlu. Din episod în episod, ea n-a făcut decît să urmărească, în deplină libertate de acțiune, comportamentul unui băiețaș fotogenic, punîndu-l, inspirat, în situații care să-i stimuleze fantezia. Adevărata-i măsură și-a arătat-o cineasta însă în **Tinerețe fără bătrînețe** — distins cu premii la festivalurile de la Moscova și Teheran. Secretul succesului internațional al acestui basm popular a fost încrederea autoarei nu numai în forța poetică a poporului nostru, ci și în nevoia universală a omului de a visa.

La studioul «Sahia», Dona Barta creează și ea «basme» de un gen deosebit. Optica documentaristei este, poate, cea a femeii fascinată de podoabe. În filmele ei **Efemere**, **Temă cu variațiuni**, **Mimetism** etc. cineasta scrutează spațiile văzute și nevăzute în căutarea nestematelor naturii. Insecte, ierburi, tot soiul de nimicuri pe lîngă care, îndeobște, trecem nepăsători, devin dintr-o dată unicate, splendori coloristice pline de grație. Niciodată însă, această voluptoasă frumusețe a filmelor Donei Barta nu e gratuită. Întotdeauna, pe lîngă caligrafia microcosmosului fotografiat, se ascunde și cîte o semnificație, uneori la dimensiunea de parabolă.

Pentru Malvina Urșianu, cinematograful se definește, înainte de toate, ca observație minuțioasă. Regizoarea a debutat cu **Gioconda fără surîs**, un film care dovedea o interesantă meditație la adresa condiției sociale a femeii moderne. A urmat **Serata**, o performantă de polifonie portretistică în care caracterele erau creionate din cîteva detalii lapidar surprinse. Poate că cele două dimensiuni dovedite pînă acum de această regizoare care ambiționează cu perseverență la situația autorului complet vor fuziona în cele din urmă într-un al treilea film, cel dedicat femeii constructor al noii lumi.

Tandrețea contemporanei noastre

Este subiectul pe care l-a elucidat, într-un film memorabil transmis anul trecut și la televiziune, regizoarea sovietică Tatiana Lioznova. Titlul românesc suna **Tandrețe.**

Malvina Urșianu și G. Motoi în timpul turnării filmului «Serata»

Nimerit titlu, fiindcă întreg filmul era impregnat de un lirism care irumpea nu dintr-o convențională înșăilare de situații, ci din adevărul vieții zilnice. Lioznova nu-și idealizează nici o clipă personajele; ea le contemplă și le înregistrează pulsul, cu o pasiune, cu o energie abia disimulată.

În contextul atît de bogat al cinematografiei sovietice, decanul de vîrstă al categoriei «femeia-regizor» este însă Iulia Solnțeva. Regia de film a intrat în viața ei în modul cel mai feminin cu putință: prin dragoste, prin devotament. La început, prin anii 1920, Solnțeva a fost vedetă de film, una din cele mai frumoase și mai populare actrițe ale epocii ei. Vedeta a cunoscut însă un bărbat, căruia i-a devenit soție — Aleksandr Dovjenko — și cum acesta era regizor de film, ea i-a devenit asistentă. A rămas așa, în umbra sa, mîna sa dreaptă pe platou, cîteva decenii, pînă ce, într-o zi cernită, pe cei doi soți i-a despărțit, neîndurătoare moartea. Pe masa de lucru a marelui cineast au rămas însă cîteva scenarii neduse pînă la capăt. Și astfel, din devotament, a preluat Solnțeva comanda platoului, preluînd în același timp și vibrantul mesaj de măreție revoluționară și fascinantă simplitate al ilustrului clasic sovietic.

În Bulgaria, Binka Jeliazkova a reușit un vibrant film dedicat generației rezistenței și revoluției — **Am fost tineri**; în Ungaria s-au conturat două talente proeminente — Marta Meszaros și Judith Lkek; în Cehoslovacia, Vera Hitilova a uimit cu disponibilitatea cu care alternează documentarismul sec cu romantismul și sarcasmul.

În comparație cu țările socialiste, cinematograful occidental cunoaște mai puține apariții feminine în postură regizorală. Totuși, în ultimii ani, în Franța de pildă, s-a impus Agnes Varda. Stilul regizoarei e obiectivat, ea expune cu o anume distanțare care poate deruta,

Moment din filmul Elisabetei Bostan, «Tinerețe fără bătrînețe»

observații profunde la adresa condiției femeii în societatea burgheză. Un alt nume care începe să fie întîlnit în fruntea genericelor franceze este și Nadina Trintignant. **Dragostea mea, dragostea mea** — primul ei film — a impresionat — în ciuda unor ecouri mimetice — prin eleganța narațiunii și distincția stilistică.

Iată, așadar, cum pretutindeni femeia-regizor pășește cu autoritate pe platouri. Nu e o simplă chestiune de vanitate feminină, nu e vorba numai de cucerirea unei noi profesii, ci de mult mai mult, de un cîștig indiscutabil al artei, în general. Căci odată cu grația ei nativă, creatoarea de film aduce în studio — cum am putut vedea — tandrețea și eleganța, sensibilitatea și devotamentul, trăsături specific feminine de care arta imaginii are atîta nevoie...

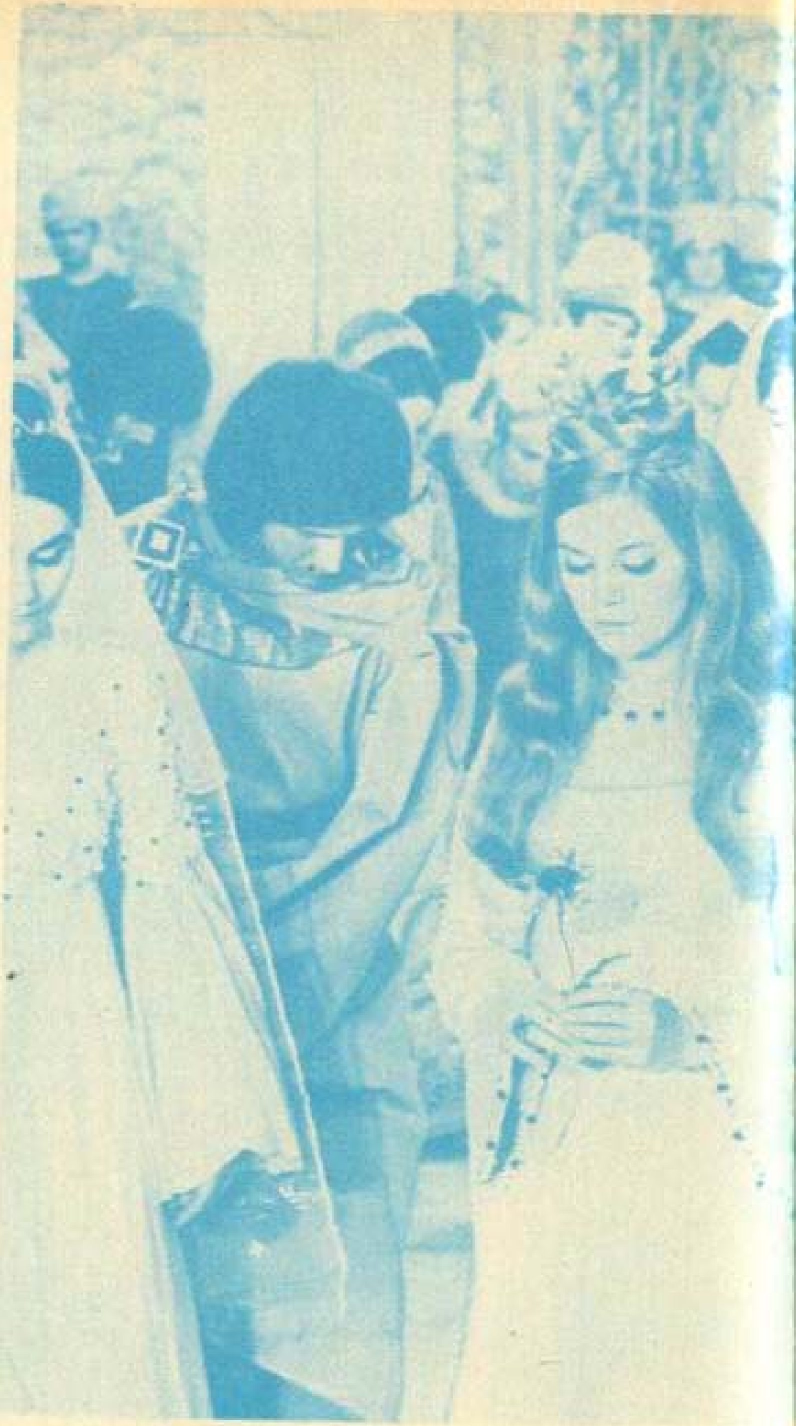

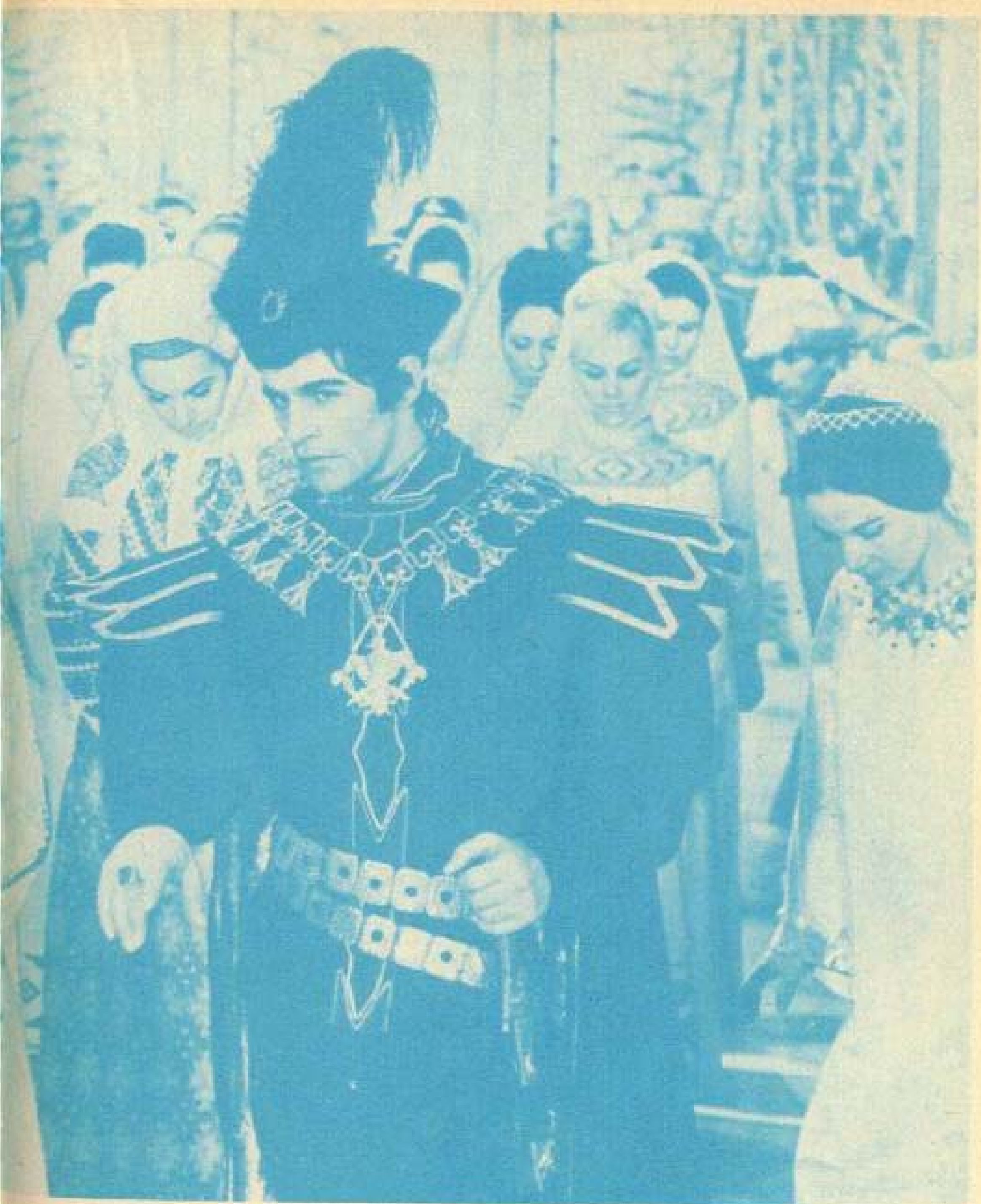

Moment din filmul Elisabetei Bostan, «Tinerețe fără bătrînețe»

observații profunde la adresa condiției femeii în

metice — prin eleganța narațiunii și distincția

mult, de un cîștig indiscutabil al artei în general

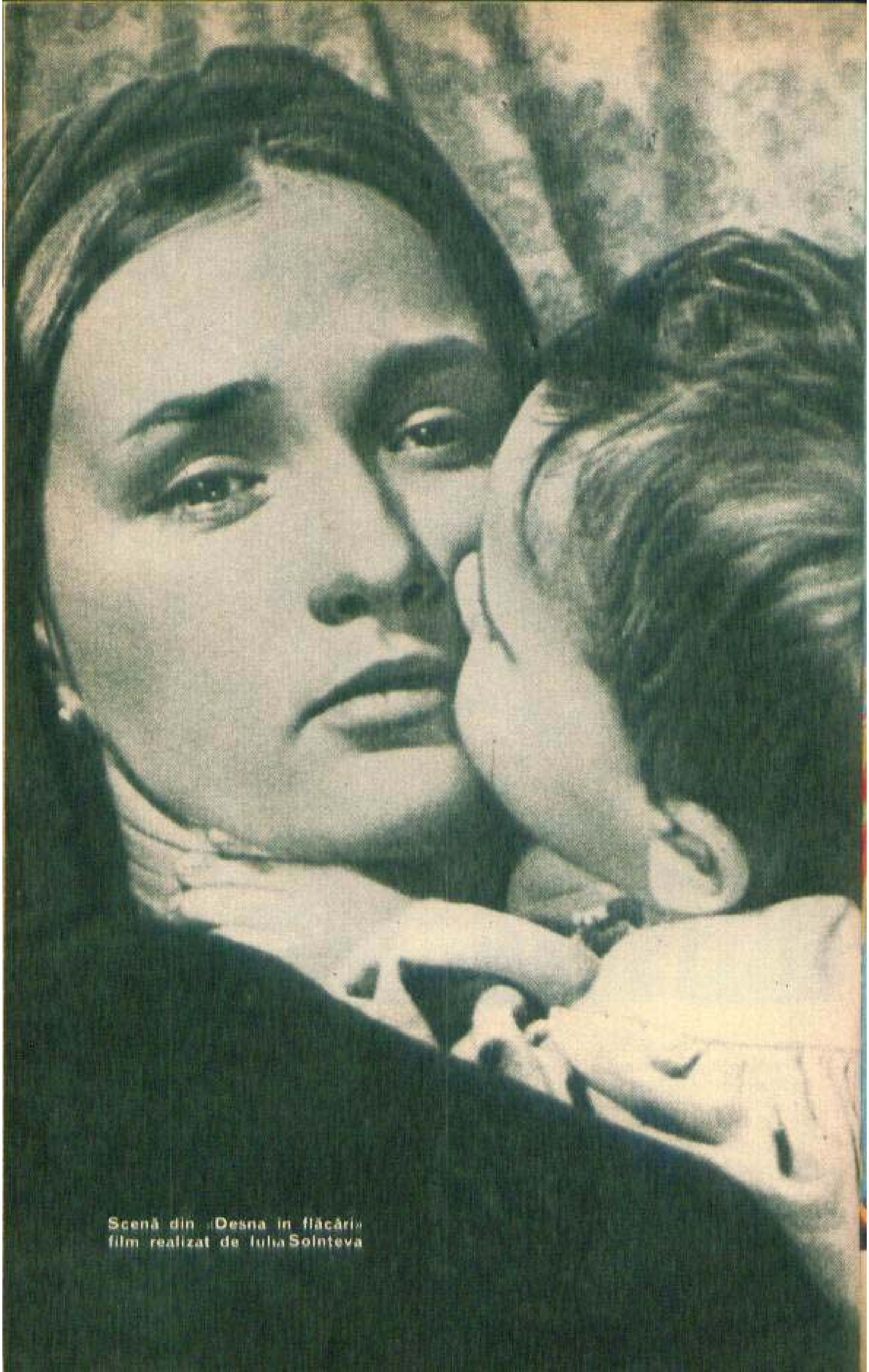

Scenă din «Desna în flăcări»
film realizat de Iulia Solnţeva